İMAMHATİP MÜFREDATIYLA BİREBİR UYUMLU

ADIM ADIM ARAPÇA DİLBİLGİSİ

11. SINIF

NURTEKİN NAZMİ METİN

Cümle İ'rapları

Kalıp Cümleler

"Sıra sizde" Çözümlü Testler

Konu Anlatımı

Ünite Sonu Değerlendirmeler

mektep

MEKTEP YAYINLARI

Genel Yayın Yönetmeni
Fatih GÜNEŞ
Hazırlayan
Nurtekin Nazmi METİN
Grafik-Tasarım
Nurtekin Nazmi METİN
Resimleyen
Nurtekin Nazmi METİN
Kapak Tasarım
Akın ÖZTÜRK
ISBN:978-605-5067-40-3
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sertifika No:19545
Basım Yeri ve Yılı:
MİLSAN A.Ş. 2016
Mektep Yayınları İletişim:
Akşemsettin Mah. Kınalızade sok. No: 15/A Fatih/ İSTANBUL
Tel: 02125316995 - 02125316996
www.mektepyayinlari.com.tr - mektepyayinlari@hotmail.com

بسم الله الرحمان الرحيم

ÖNSÖZ

Bu kitap, özelde İmam Hatip Liseleri, genelde Arapça okutan tüm Fen ve Anadolu ve Sosyal Bilimler Liselerinde okuyan öğrencilerimizin ders kitaplarında işlenen dilbilgisi konularını kendi kendilerine öğrenebilmeleri için hazırlanmıştır. Bu amaçla ders kitabında işlenen dilbilgisi konuları düzeye uygun, akıcı ve anlaşılır bir üslupla anlatılmış, konunun sonunda anlama sorularına yer verilerek öğrencilerimizin öğrendiklerini test etmeleri ve kitaptan azami faydalanmaları hedeflenmiştir.

Bu kitabı hazırlarken desteklerini esirgemeyen değerli eşim, çocuklarım, arkadaşlarım ve öğrencilerime kalbî şükranlarımı sunarım.

Gayret bizden, yardım Rabbimiz' dendir.

NURTEKİN NAZMİ METİN
nurtekinmetin@hotmail.com

MALATYA-2016

ADIM ADIM ARAPÇA DİLBİLGİSİ

İÇİNDEKİLER

ARAPÇADA KELİME ÇEŞİTLERİ

ÖZET

Arapçada üç çeşit kelime vardır. Bunlar isim, fiil ve harftir. Arapça öğrenen herkes, cümle içinde geçen kelimelerin anlamlarını bilmese dahi bazı şekilsel özelliklere (alametlere) dikkat ederek birbirinden ayırt edebilir.

İSİM İsimleri kısaca varlıklara ad olan kelimeler diye tarif edebiliriz. İsimlerde zaman kavramı yoktur. İsimleri öncelikle anlamlarıyla fiil ve harflerden ayırt edebiliriz. Anlamlarını bilmediğimiz durumlarda ise isimlerin özelliklerine bakarız.

İSİMLERİN ÖZELLİKLERİ

1) İsimler başlarına (ال) harfleri alabilirler. Bu (ال) harflerine belirlilik takısı ya da harf-i tarif deriz. Arapça bir cümle içinde (ال) harflerini almış bir kelime görürsek bu kelimenin isim olduğunu anlarız. Kısaca fiil ve harfler (ال) takısı almazlar. اَلْـمَدْرَسَةُ ، اَلْوَلَدَ ، اَلْقَلَمِ ، اَلطَّالِبَةُ ، اَلْبَيْتَ

2) İsimlerin son harflerinin harekesi iki ötre, iki üstün, iki esre dediğimiz tenvinli olabilir. Fiil ve harflerin tenvin alması söz konusu değildir.

مَدْرَسَةٌ ، وَلَدًا ، قَلَمٍ ، طَالِبَةٌ ، بَيْتًا ، كِتَابٍ ، نَافِذَةٌ ، بِنْتًا ، سَبُّورَةٍ

3) İsimlerin başlarında harf-i cer bulunabilir. Fiillerin ve harflerin başında harf-i cer bulunmaz. Başına harf-i cer gelmiş isimlerin son hareke ya da harflerinde değişiklik meydana gelir.

فِي الْبَيْتِ ، عَنِ الْـمَدْرَسَةِ ، اِلَي الْحَدِيقَةِ ، مِنَ الْـمَكْتَبَةِ ، عَلَي الطَّاوِلَةِ

4) İsimlerin sonunda kapalı tâ (müenneslik tâ'sı) gelebilir.

نَافِذَةٌ ، حَقِيبَةٌ ، طَبِيبَةٌ ، مَدْرَسَةٌ ، مَكْتَبَةٌ ، مِمْحَاةٌ ، مِبْرَاةٌ ، غَسَّالَةٌ ، حَدِيقَةٌ

5) İsimlerin başında nida (seslenme) edatları (أَيَا ، يَا) bulunabilir.

Fiil ve harflerin başında nida edatları bulunmaz.

يَا زَيْنَبُ ، يَا وَلَدُ ، يَا رَجُلُ ، يَا رَسُولَ اللهِ

NOT: Bir kelimenin yukarıda bahsettiğimiz özelliklerden sadece birini taşıması isim olarak kabul edilmesi için yeterlidir. Bunula beraber isimler saymış olduğumuz özelliklerden birden fazlasını aynı anda bulundurabilir.

اَلطَّالِبُ فِي الْـمَدْرَسَةِ cümlesinde اَلْـمَدْرَسَةِ kelimesinin başında(ال) harfleri olması, sonunda kapalı tâ (ة) bulunması ve öncesinde (فِي) harf-i ceri olmasından dolayı isimdir denir.

Ayrıca isimler cümle içinde kullanıldığı yere göre merfu olur. Yani tekil isimler için son harfinin harekesinin ötre olması.

الكِتَابُ مُفِيدٌ (Kitap faydalıdır), جَاءَ الطَّالِبُ - (Öğrenci geldi.)

Yine isimler cümle içerisinde mansub olur. Yani tekil isimler için son harfinin harekesinin üstün olması. رَأَيْتُ الطَّالِبَ (Öğrenciyi gördüm.)

İsimler yine cümle içerisinde kullanıldığı yere göre mecrur olurlar. Yani tekil isimler için son harfinin harekesinin esre olması.

سَلَّمْتُ عَلَى الطَّالِبِ (Öğrenciye selam verdim.)

FİİL

İş, hareket, oluş bildiren kendi başlarına anlamları olan kelimelerdir. كَتَبْتُ (yazdım) ، قَرَأَ (okudu) ، يَذْهَبُ (gidiyor) تَشْرَبُ (içiyorsun) ، اُنْصُرْ (yardım et) ، اِفْتَحْ (aç).

Fiillerde zaman olduğunu unutmamak gerekir.

FİİLLERİN ÖZELLİKLERİ

Fiiller, isme ait özellikler olan başlarına (ال) harfleri almazlar. Son harflerinin harekesi iki ötre, iki üstün, iki esre dediğimiz tenvinli olmaz. Başlarında harf-i cer bulunmaz. Sonlarında kapalı tâ bulunmaz. Başlarında nida edatları bulunmaz. Fiiller zamanları bakımından üçe ayrılırlar. Mâzi, muzâri ve emir fiil.

MAZİ FİİL Türkçeye di'li ya da miş'li geçmiş zamanla tercüme edilir. جَلَسَ التِّلْمِيذُ (Öğrenci oturdu), غَسَلَتْ فَاطِمَةُ يَدَهَا (Fatma elini yıkadı). Cümlelerdeki جَلَسَ ve غَسَلَتْ mazi fiillerdir. Mazi fiillerin sonunda bulunan تُمْ ، تُنَّ ، تَ ، تِ ، تُ ، تُمَا ، نَا gibi ekler, mazi fiilleri diğer kelime çeşitlerinden (isim, harf, muzari ve emir fiil) ayırt etmemizi sağlar. Mazi fiiller için çekimlenme sırasında sonlarındaki asıl (kök) harfleri değişmediğinden dolayı mebni yani kalıplaşmış denir.

MUZARİ FİİL Türkçeye şimdiki zaman, geniş zaman ve nadiren de olsa gelecek zamanla tercüme edilir. Mûzari fiillerin başına gelen bazı edatlar mûzari fiilin sonunda hareke değişimi veya harf düşmesine neden olur. Bundan dolayı mûzari fiile mu'reb yani değişken denir. Mûzari fiillerin başında أَتَيْنَ muzaraat harflerinden birisi bulunur. Bu harfler mazi fiiller ve isimlerin başında yer almaz.

EMİR FİİL Bir işin olmasının veya yapılmasının istendiği fiillerdir. Emir fiil talep içerir. Emir fiil mebni (kalıplaşmış) dir.

اُكْتُبْ (yaz), اِشْرَبْ (iç), اُنْصُرْ (yardım et), اِفْتَحْ (aç), اِغْسِلْ (yıka)

HARF

Tek başına anlamları olmayan, başına geldikleri isim ve fiillerle bir anlam ifade eden kelimelerdir. Harfler Türkçe' de olsa olsa edat olarak kabul edilebilir. Elbette Arap alfabesi de harflerden oluşur. Ancak bizim harften kastımız kelime çeşidi olarak sayılanlardır.

HARFLERİN ÖZELLİKLERİ

Harfler için "İsim ve fiillerin özelliklerini taşımayan kelimelerdir." diyebiliriz. Harfler son harflerinin harekeleri değişmeyen kalıplaşmış (mebni) kelimelerdir. Yalnız başlarına kullanıldıklarında bir anlam ifade etmeyen harfler, bir ismin ya da fiilin başına gelmesi durumunda anlam kazanırlar. Harflerden bazıları başına geldikleri kelimenin son hareke ya da harfinde değişiklik yapar. Bir kısım harf ise bir değişiklik yapmaz.

Kendinden sonra gelen kelimeler üzerinde değişiklik yapan harflere etken (amil) denir. لَنْ ، بِ ، مِنْ ، اِلَي ، اِنَّ ،عَلَي ، لَمْ bu harflerdendir.

فِي الْبَيْتِ وَلَدٌ	عَلَى الْـمَكْتَبِ طَبَقٌ
Evde bir çocuk var.	Masanın üzerinde bir tabak var.

Yukarıda geçen الْبَيْتِ kelimesi ile الْـمَكْتَبِ kelimesi başlarında bulunan harf-i cer dolayısıyla esre ile harekelenmiştir.

Harflerin bazısı sadece bağlaç olarak kullanılırlar. Bu çeşit harfler etken değildir. Yani kendinden sonra gelen kelimeler üzerinde değişiklik yapmazlar. Örneğin هَلِ الْوَلَدُ كَبِيرٌ ؟ (Çocuk büyük mü?)

Dikkat edilecek olursa هَلْ edatı kendinden sonra gelen isim üzerinde herhangi bir değişiklik yapmamıştır.

İ'RAB VE ÇEŞİTLERİ

Arapçada kelimelerin cümle içinde kullanıldıkları yere ve göreve göre sonlarında meydana gelen hareke veya harf değişimine i'rab denir. Sonunda değişim olabilen kelimelere mu'reb (değişken), sonunda değişim olamayan kelimelere mebni (kalıplaşmış-değişmeyen) denir. İ'rabın gerçekleşmesi iki tane değişkenin varlığına bağlıdır. Hareke değişimi, harf değişimi.

HAREKE İLE İ'RAB

Kelimeler, ya cümle içinde bulunduğu konuma göre ya da kelimenin başına gelen amil dediğimiz bazı edatlar nedeniyle ötre (damme), üstün (fetha) veya esre (kesre) harekelerinden birini alarak değişiklik gösterir.

Örneğin اَلْـمُسْلِمُ kelimesi;

TÜMLEÇ OLURSA	NESNE OLURSA	ÖZNE OLURSA
اَلْـمُسْلِمِ	اَلْـمُسْلِمَ	اَلْـمُسْلِمُ
Esre harekeli	Üstün harekeli	Ötre harekeli

TÜMLEÇ OLURSA(ESRE)	NESNE OLURSA(ÜSTÜN)	ÖZNE OLURSA(ÖTRE)
سَلَّمْتُ عَلَى الْوَلَدِ	رَأَيْتُ الْوَلَدَ	جَاءَ الْوَلَدُ
Tümleç / Fail / Fiil	Mef'ul / Fail / Fiil	Fail / Fiil
Çocuğa selam verdim.	Çocuğu gördüm.	Çocuk geldi.

Yukardaki cümlelerde الْوَلَدُ kelimesinin bulunduğu yere ve başına gelen amillere göre son harfinin harekesi değişmiştir.

HARF İLE İ'RAB

İkil ve cem-i müzekker salim gibi bazı isimlerin sonlarında bulunan (ي و ا) gibi harflerin, kelimenin cümle içinde kullanıldığı yere veya başına gelen amilin etkisiyle değişmesidir.

TÜMLEÇ OLURSA (ي)			NESNE OLURSA (ي)			ÖZNE OLURSA (ا)	
عَلَى الْمُدَرِّسَيْنِ	سَلَّمْتُ		الْمُدَرِّسَيْنِ	رَأَيْتُ		الْمُدَرِّسَانِ	جَاءَ
Tümleç	Fail	Fiil	Mef'ul	Fail	Fiil	Fail	Fiil
İki öğretmene selam verdim.			İki öğretmeni gördüm.			İki öğretmen geldi.	

TÜMLEÇ OLURSA (ي)			NESNE OLURSA (ي)			ÖZNE OLURSA (و)	
عَلَى الْمُدَرِّسِينَ	سَلَّمْتُ		الْمُدَرِّسِينَ	رَأَيْتُ		الْمُدَرِّسُونَ	جَاءَ
Tümleç	Fail	Fiil	Mef'ul	Fail	Fiil	Fail	Fiil
Öğretmenlere selam verdim			Öğretmenleri gördüm.			Öğretmenler geldi.	

Yukardaki cümlelerde الْمُدَرِّسَانِ kelimesinin ikil bir isim olduğunu özne olduğunda (ا), nesne ve tümleç olduğunda (ي) ile irablandığını, الْمُدَرِّسُونَ kelimesinin cem-i müzekker salim bir isim olduğunu, özne olduğunda (و), nesne ya da tümleç olduğunda (ي) ile irablandığını unutmayalım.

Tekil isimlerin son harfinin harekesinin ötre olması, ikil isimlerin sonlarında ا , cemi-i müzekker salim isimlerin sonlarında و olması, bu isimlerin merfu olduğunu gösterir.

CEM-İ MÜZEKKER	İKİL İSİM	TEKİL İSİM
نَامَ الْـمُعَلِّمُونَ	نَامَ الْـمُعَلِّمَـانِ	نَامَ الْـمُعَلِّمُ
Öğretmenler uyudu	İki öğretmen uyudu.	Öğretmen uyudu.

MANSUB OLMAK

Tekil isimlerin son harfinin harekesinin üstün olması, ikil isimlerin sonlarında يْ , cemi-i müzekker salim isimlerin sonlarında ي olması, bu isimlerin mansub olduğunu gösterir.

CEM-İ MÜZEKKER	İKİL İSİM	TEKİL İSİM
رَأَيْتُ الْـمُعَلِّمِيـنَ	رَأَيْتُ الْـمُعَلِّمَيْـنِ	رَأَيْتُ الْـمُعَلِّمَ
Öğretmenleri gördüm	İki öğretmeni gördüm	Öğretmeni gördüm

MECRUR OLMAK

Tekil isimlerin son harfinin harekesinin esre olması, ikil isimlerin sonlarında يْ , cemi-i müzekker salim isimlerin sonlarında ي olması bu isimlerin mecrur olduğunu gösterir.

CEM-İ MÜZEKKER	İKİL İSİM	TEKİL İSİM
سَلَّمْتُ عَلَي الْـمُعَلِّمِيـنَ	سَلَّمْتُ عَلَي الْـمُعَلِّمَيْـنِ	سَلَّمْتُ عَلَي الْـمُعَلِّمِ
Öğretmenlere selam verdim	İki öğretmene selam verdim	Öğretmene selam verdim

İSİM CÜMLESİ (MÜBTEDA-HABER

1 ÜNİTE

Türkçede yüklemi isim olan cümle isim cümlesi iken, Arapçada isimle veya isim grubundan kabul edilen işaret ismi, ism-i mevsul ve zamirlerle başlayan cümleler isim cümlesidir. İsim cümlesi mübteda ve haberden oluşur. Kurallı bir isim cümlesinde önce mübteda sonra haber gelir. Mübteda ve haber merfûdur.

İSİM CÜMLESİNİN ÖĞELERİ

MÜBTEDA

İsim cümlesinin öznesidir. Kendisiyle başlanılan anlamında mübteda denmiştir. Normal cümle diziliminde mübteda önce yazılır. Mübteda daima merfûdur. Başında ال harfleri bulunan kelimeler, özel isimler, zamirler, işaret isimleri, ism-i mevsuller (ilgi zamirleri), isim tamlamasında muzaaf olan kelimeler, bazı soru edatları ve mastarlar mübteda olabilir.

HABER

İsim cümlesinin yüklemidir. Mübtedadan bahseder. Genellikle nekre bir isimdir. Normal cümle dizilişinde mübtedadan sonra gelir. Şartları oluşursa haberin mübtedadan önce geldiği de (devrik cümle) olur. Bir isim cümlesinde haber birden fazla olabilir.

فَاطِمَةُ طَالِبَةٌ		أَحْمَدُ طَالِبٌ	
Haber	Mübteda	Haber	Mübteda
Fatma öğrencidir.		Ahmet öğrencidir.	

Örneklerde mübteda ve haberler tekil olup aralarında cinsiyet uyumu da vardır.

Mübteda ile haberin kurallar çerçevesinde birbirleriyle ilişkilendirilmesi gerekmektedir. Mübteda ile haber arasındaki bu ilişkinin anlamlı olması da gerekir. Aralarında anlam ilişkisi olmayan kelimelerden cümle oluşturamayız.

İSİM CÜMLESİNDE MÜBTEDA ÇEŞİTLERİ

1- Mübteda (ال) takılı bir isim olur.

مُفِيدٌ	اَلْكِتَابُ
Haber	Mübteda
Nekre, müfret, müzekker, merfu	Marife, müfret, müzekker, merfu

2- Mübteda zamir olur.

طَالِبٌ	هُوَ
Haber	Mübteda
Nekre, müfret, müzekker, merfu	Marife, mebni, müfret, müzekker, mahallen merfu

3- Mübteda özel isim olur.

طَبِيبٌ	مُحَمَّدٌ
Haber	Mübteda
Nekre, müfret, müzekker, merfu	Marife, müfret, müzekker, merfu

4- Mübteda işaret ismi olur.	
مُدَرِّسٌ	هَذَا
Haber Nekre, müfret, müzekker, merfu	Mübteda Marife, müfret, müzekker,mahallen merfu

İşaret ismi mebni (kalıplaşmış) ve marifedir.

5- Mübteda soru ismi olur.	
جَاءَ؟	مَنْ
Haber Fiil, mahallen merfu	Mübteda Soru ismi, mebni mahallen merfu

6- Mübteda ism-i mevsul olur.	
مُهَنْدِسٌ	اَلَّذِي وَصَلَ
Haber Nekre, müfret, müzekker, merfu	Mübteda Marife, mebni, müfret, müzekker, merfu

Bu cümlede وَصَلَ sıla cümlesidir.

Bu cümlede الْبَيْتِ muzafun ileyhdir. Cümlede başka bir görevi yoktur.

7- Mübteda muzaaf olur.	
كَبِيرٌ	بَابُ الْبَيْتِ
Haber Nekre, müfret, müzekker, merfu	Mübteda Marife, müfret, müzekker, merfu

İSİM CÜMLESİ ÇEŞİTLERİ

TEKİL İSİM CÜMLESİ

Mübteda ve haberin tekil kelime olduğu cümlelerdir.

3		2		1	
اَلْبِنْتُ جَمِيلَةٌ		اَلْـمَدْرَسَةُ جَدِيدَةٌ		اَلْجَوُّ بَارِدٌ	
Haber	Mübteda	Haber	Mübteda	Haber	Mübteda
Kız güzeldir.		Okul yenidir.		Hava soğuktur.	

CÜMLELERİN İ'RABI

1.cümlede mübteda olan اَلْجَوُّ kelimesi müfret, müzekker ve ötre ile merfûdur. Haber olan بَارِدٌ kelimesi de mübteda ile uyumlu yani müfret, müzekker ve ötre ile merfûdur. **Mübteda marife haber ise nekredir**.

2. ve 3. cümlede mübteda olan اَلْـمَدْرَسَةُ ve اَلْبِنْتُ kelimeleri müfret, müennes ve ötre ile merfûdur. Haber olan جَدِيدَةٌ ve جَمِيلَةٌ kelimeleri de mübteda ile uyumlu yani müfret, müennes ve ötre ile merfûdur. **Mübtedalar marife haberler ise nekredir**.

اَلْبِنْتُ kelimesinin hakiki müennes olduğu unutulmamalıdır.

3		2		1	
اَلْـمُعَلِّمَةُ الْجَدِيدَةُ جَمِيلَةٌ		بَيْتُ الطَّبِيبِ وَاسِعٌ		إِبْنُهُ مُدَرِّسٌ	
Haber	Mübteda	Haber	Mübteda	Haber	Mübteda
Yeni öğretmen güzeldir.		Doktorun evi geniştir.		Oğlu öğretmendir	

CÜMLELERİN İ'RABI

1. cümlede mübteda olan إِبْنُ kelimesi muzaf, müfret, müzekker ve ötre ile merfûdur. هُ zamiri muzafun ileyhtir. Muzafun ileyhin cümlede muzafun ileyh olmaktan başka dil bilgisel görevi yoktur. Haber olan مُدَرِّسٌ kelimesi de mübteda ile uyumlu yani müfret, müzekker ve ötre ile merfûdur. **Mübteda marife haber ise nekredir**. Unutmamak gerekir ki marife bir isme muzaf olan kelimede marifedir.

2. cümlede mübteda olan بَيْتُ kelimesi muzaf, müfret, müzekker ve ötre ile merfûdur. الطَّبِيبِ muzafun ileyhtir. Muzafun ileyhin cümlede muzafun ileyh olmaktan başka dil bilgisel görevi yoktur. Haber olan وَاسِعٌ kelimesi de mübteda ile uyumlu yani müfret, müzekker ve ötre ile merfûdur. **Mübteda marife haber ise nekredir**. Marife bir isme muzaf olan kelimede marifedir.

3. cümlede mübteda olan اَلْـمُعَلِّمَةُ kelimesi müfret, müennes ve ötre ile merfûdur. الْجَدِيدَةُ sıfattır. Haber olan جَمِيلَةٌ kelimesi de mübteda ile uyumlu yani müfret, müennes ve ötre ile merfûdur. **Mübteda marife haber ise nekredir.**

Boşluklara uygun haber getiriniz.

مُخْلِصَةٌ	مُخْلِصٌ	اَلْـمُخْلِصُ	اَلْـمُسْلِمُ	1
فَقِيرٌ	اَلْفَقِيرُ	فَقِيرَةٌ	اَلرَّجُلُ	2
اَلْـمُشْفِقَةُ	مُشْفِقٌ	مُشْفِقَةٌ	اَلْـمُدَرِّسَةُ	3

ÇÖZÜM

1 ve 2. Alıştırmada verilen اَلْـمُسْلِمُ ve اَلرَّجُلُ kelimeleri marife oldukları için mübtedadır. Boşluklara müzekker nekre haberler getirmemiz gerekir. Dolayısıyla 1. Boşluğa مُخْلِصٌ , 2. Boşluğa ise فَقِيرٌ getirilmelidir. 3. Alıştırmada اَلْـمُدَرِّسَةُ müennes olduğu için مُشْفِقَةٌ haberi getirilmelidir.

İKİL İSİM CÜMLESİ

Mübteda ve haberin ikil kelime olduğu cümlelerdir.

3		2		1	
اَلْبِنْتَانِ جَمِيلَتَانِ		اَلْـمَدْرَسَتَانِ جَدِيدَتَانِ		اَلْـوَلَدَانِ صَغِيرَانِ	
Haber	Mübteda	Haber	Mübteda	Haber	Mübteda
İki kız güzeldir.		İki okul yenidir.		İki çocuk küçüktür.	

CÜMLELERİN İ'RABI

1.cümlede mübteda olan اَلْـوَلَدَانِ kelimesi ikil, müzekker ve elif ile merfûdur. Haber olan صَغِيرَانِ kelimesi de mübteda ile uyumlu yani ikil, müzekker ve elif ile merfûdur. **Mübteda marife haber ise nekredir.**

2. ve 3. cümlede mübteda olan اَلْـمَدْرَسَتَانِ ve اَلْبِنْتَانِ kelimeleri ikil, müennes ve elif ile merfûdur.
Haber olan جَدِيدَتَانِ ve جَمِيلَتَانِ kelimeleri de mübteda ile uyumlu yani ikil, müennes ve elif ile merfûdur.
Mübtedalar marife haberler ise nekredir.
اَلْبِنْتُ kelimesinin hakiki müennes olduğu unutulmamalıdır.

3		2		1	
اَلْبِنْتَانِ الْجَدِيدَتَانِ جَمِيلَتَانِ		بَيْتَا الطَّبِيبِ وَاسِعَانِ		إِبْنَاهُ مُدَرِّسَانِ	
Haber	Mübteda	Haber	Mübteda	Haber	Mübteda
Yeni iki kız güzeldir.		Doktorun iki evi geniştir		Onun iki oğlu öğretmendir	

CÜMLELERİN İ'RABI

1. cümlede mübteda olan إِبْنَا kelimesi muzaf, tesniye, müzekker ve elif ile merfûdur. هُ zamiri muzafun ileyhtir.Muzafun ileyhin cümlede muzafun ileyh olmaktan başka dilbilgisel görevi yoktur. Haber olan مُدَرِّسَانِ kelimesi de mübteda ile uyumlu yani tesniye, müzekker ve elif ile merfûdur. **Mübteda marife haber ise nekredir**. Unutmamak gerekir ki marife bir isme muzaf olan kelimede marifedir. Muzaf إِبْنَا kelimesi ikil olduğundan sonundaki nun düşmüştür.

2. cümlede mübteda olan بَيْتَا kelimesi muzaf, tesniye, müzekker ve elif ile merfûdur. الطَّبِيبِ muzafun ileyhtir. Muzafun ileyhin cümlede muzafun ileyh olmaktan başka dil bilgisel görevi yoktur. Haber olan وَاسِعَانِ kelimesi de mübteda ile uyumlu yani ikil, müzekker ve elif ile merfûdur. **Mübteda marife haber ise nekredir**. İkil (tesniye) bir isim muzaf olursa sonunda bulunan nun harfi düşer.

3. cümlede mübteda olan اَلْبِنْتَانِ kelimesi

tesniye, müennes ve elif ile merfûdur. الْجَدِيدَتَانِ

sıfattır. Haber olan جَمِيلَتَانِ kelimesi de mübteda

ile uyumlu yani tesniye, müennes ve elif ile merfûdur. **Mübteda marife haber ise nekredir.**

SIRA SİZDE Boşluklara uygun haber getiriniz.

1	اَلْـمُسْلِمَانِ	اَلْـمُخْلِصَانِ	مُخْلِصَانِ	مُخْلِصَتَانِ
2	اَلرَّجُلَانِ	فَقِيرَتَانِ	اَلْفَقِيرَانِ	فَقِيرَانِ
3	اَلْـمُدَرِّسَتَانِ	مُشْفِقَتَانِ	مُشْفِقَانِ	اَلْـمُشْفِقَتَانِ

ÇÖZÜM

1 ve 2. Alıştırmada verilen اَلْـمُسْلِمَانِ ve اَلرَّجُلَانِ kelimeleri marife oldukları için mübtedadır. Boşluklara müzekker nekre haberler getirmemiz gerekir. Dolayısıyla 1. Boşluğa مُخْلِصَانِ, 2. Boşluğa ise فَقِيرَانِ getirilmelidir. 3. Alıştırmada اَلْـمُدَرِّسَتَانِ ikil müennes olduğu için, müennes ikil ve nekre olan مُشْفِقَتَانِ haberi getirilmelidir.

ÇOĞUL İSİM CÜMLESİ

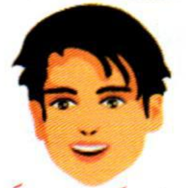
Mübteda ve haberin çoğul kelime olduğu cümlelerdir.
Arapçada çoğul isimler üçe ayrılır.

CEM-İ MÜZEKKER SALİM

CEM-İ MÜENNES SALİM

CEM-İ TEKSİR (KIRIK ÇOĞUL)

MÜBTEDA VE HABERİN CEM-İ MÜZEKKER SALİM OLDUĞU İSİM CÜMLESİ

Tekil ismin sonuna cümledeki konumuna göre وَنَ veya يِنَ harfleri getirerek cem-i müzekker salim (düzenli bay çoğul) isimleri türetiriz.

2		1	
مُدَرِّسُو الْـمَدْرَسَةِ جَدِيدُونَ		اَلْـمُسْلِمُونَ مُخْلِصُونَ	
Haber	Mübteda	Haber	Mübteda
Okulun öğretmenleri yenidir.		Müslümanlar samimidir.	

CÜMLELERİN İ'RABI

1.cümlede mübteda olan اَلْـمُسْلِمُونَ kelimesi cem-i müzekker salim ve vav ile merfûdur. Haber olan مُخْلِصُونَ kelimesi de mübteda ile uyumlu yani cem-i müzekker salim ve vav ile merfûdur. **Mübteda marife haber ise nekredir.**

2.cümlede mübteda olan مُدَرِّسُو kelimesi muzaf, cem-i müzekker

salim ve vav ile merfûdur. Haber olan مُخْلِصُونَ kelimesi de mübteda

ile uyumlu yani cem-i müzekker salim ve vav ile merfûdur. **Mübteda marife haber ise nekredir.** Cem-i müzekker salim bir isim muzaf olursa sonunda ki nun harfinin düştüğü unutulmamalıdır.

SIRA SİZDE Boşluklara uygun haber getiriniz.

مُخْلِصَانِ	مُخْلِصُونَ	اَلْـمُخْلِصُونَ	اَلْـمُسْلِمُونَ	1
نَشِيطُونَ	اَلنَّشِيطُونَ	نَشِيطَانِ	اَلْـمُدَرِّسُونَ.......	2
اَلْـمُشْفِقُونَ	مُشْفِقُونَ	مُشْفِقَتَانِ	اَلْـمُعَلِّمُونَ.......	3

ÇÖZÜM

Alıştırmalarda verilen اَلْـمُدَرِّسُونَ , اَلْـمُسْلِمُونَ

ve اَلْـمُعَلِّمُونَ kelimeleri marife oldukları için

mübtedadır. Boşluklara cem-i müzekker salim ve nekre haberler getirmemiz gerekir. Dolayısıyla

1. boşluğa مُخْلِصُونَ, 2. boşluğa ise نَشِيطُونَ ,

3. boşluğa ise مُشْفِقُونَ getirilmelidir.

MÜBTEDA VE HABERİN CEM-İ MÜENNES SALİM OLDUĞU İSİM CÜMLESİ

Tekil ismin sonuna cümledeki konumuna göre اتٌ veya اتٍ harfleri getirerek cem-i müennes salim (düzenli bayan çoğul) isimleri türetiriz.

2		1	
مُدَرِّسَاتُ الْـمَدْرَسَةِ جَدِيدَاتٌ		اَلْـمُسْلِمَـاتُ مُخْلِصَاتٌ	
Haber	Mübteda	Haber	Mübteda
Okulun bayan öğretmenleri yenidir.		Bayan müslümanlar samimidir	

CÜMLELERİN İ'RABI

1.cümlede mübteda olan اَلْـمُسْلِمَـاتُ kelimesi cem-i müennes salim ve ötre ile merfûdur. Haber olan مُخْلِصَاتٌ kelimesi de mübteda ile uyumlu yani cem-i müennes salim ve ötre ile merfûdur. **Mübteda marife haber ise nekredir.**

2.cümlede mübteda olan مُدَرِّسَاتُ kelimesi muzaf, cem-i müennes salim ve ötre ile merfûdur. Haber olan جَدِيدَاتٌ kelimesi de mübteda ile uyumlu yani cem-i müennes salim ve ötre ile merfûdur. **Mübteda marife haber ise nekredir.** الْـمَدْرَسَةِ kelimesi muzafun ileyhtir. Marifeye muzaf olanda marifedir.

SIRA SİZDE Boşluklara uygun haber getiriniz.

1	اَلْـمُسْلِمَاتُ	اَلْـمُخْلِصَاتُ	مُخْلِصَاتٌ	مُخْلِصَتَانِ
2	اَلْـمُدَرِّسَاتُ.......	نَشِيطَتَانِ	اَلنَّشِيطَاتُ	نَشِيطَاتٌ
3	اَلْـمُعَلِّمَاتُ.......	مُشْفِقَتَانِ	مُشْفِقَاتٌ	اَلْـمُشْفِقَاتُ

ÇÖZÜM

Alıştırmalarda verilen اَلْـمُسْلِمَاتُ, اَلْـمُدَرِّسَاتُ ve اَلْـمُعَلِّمَاتُ kelimeleri marife oldukları için mübtedadır. Ötre ile merfudurlar. Boşluklara cem-i müennes salim ve nekre haberler getirmemiz gerekir. Dolayısıyla 1. boşluğa مُخْلِصَاتٌ, 2. boşluğa ise نَشِيطَاتٌ, 3. boşluğa ise مُشْفِقَاتٌ getirilmelidir.

İSİM CÜMLESİNİN KIRIK ÇOĞUL KELİMELERLE KURULUMU

Düzensiz çoğulların nasıl yapıldığına dair bilimsel bir veri olmamasına rağmen harf ekleyerek, harf eksilterek veya hareke değiştirerek yapıldığını söyleyebiliriz.

قَلَمٌ	أَقْلَامٌ	كِتَابٌ	كُتُبٌ	أَسَدٌ	أُسُدٌ

2		1	
حَدَائِقُ الْـمَدْرَسَةِ جَمِيلَةٌ		اَلشَّوَارِعُ نَظِيفَةٌ	
Haber	Mübteda	Haber	Mübteda
Okulun bahçeleri güzeldir.		Caddeler temizdir.	

CÜMLELERİN İ'RABI

1.cümlede mübteda olan اَلشَّوَارِعُ kelimesi اَلشَّارِعُ kelimesinin kırık çoğulu ve ötre ile merfûdur. Haber olan نَظِيفَةٌ kelimesi tekil müennes ve ötre ile merfûdur. **Mübteda marife haber ise nekredir.**

2.cümlede mübteda olan حَدَائِقُ kelimesi muzaf, حَدِيقَةٌ kelimesinin düzensiz çoğulu ve ötre ile merfûdur. Haber olan جَمِيلَةٌ kelimesi tekil müennes ve ötre ile merfûdur. **Mübteda marife haber ise nekredir.** الْـمَدْرَسَةِ kelimesi muzafun ileyhtir. Marifeye muzaf olanda marifedir.

SIRA SİZDE Boşluklara uygun haber getiriniz.

1	اَلْبُيُوتُ	اَلْقَدِيمَةُ	قَدِيمَةٌ	قَدِيمُونَ
2	اَلْـمَدَارِسُ.......	جَدِيدَاتٌ	جَدِيدَان	جَدِيدَةٌ
3	اَلْكُتُبُ.......	مُفِيدٌ	مُفِيدَةٌ	مُفِيدُونَ

ÇÖZÜM

Alıştırmalarda verilen اَلْبُيُوتُ , اَلْـمَدَارِسُ ve اَلْكُتُبُ kelimeleri marife oldukları için mübtedadır. Kırık çoğul oldukları için ötre ile merfudurlar. Boşluklara kırık çoğul müptedaların haberi olarak müfret müennes ve nekre haberler getirmemiz gerekir. Dolayısıyla 1. boşluğa قَدِيمَةٌ, 2. boşluğa ise جَدِيدَةٌ, 3. boşluğa ise مُفِيدَةٌ getirilmelidir.

ÜNİTE SONU DEĞERLENDİRME - 1

SORU-1: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde mübteda-haber uyumu **yoktur**?

A- اَلطَّالِبُ مُجْتَهِدٌ B- هِيَ شُرْطِيَّةٌ C- أَنْتُنَّ مُهَنْدِسَاتٌ

D- اَلْبُيُوتُ قَدِيمٌ E- اَلْحَدَائِقُ جَمِيلَةٌ

SORU-2: .... بَابُ الْبَيْتِ Boşluğu hangisi en uygun tamamlar?

A- اَلْجَمِيلُ B- جَمِيلٌ C- جَمِيلَتَانِ D- جَمِيلُونَ E- جَمِيلَةٌ

SORU-3: ...... هَذِهِ عَائِشَةُ ، هِيَ Boşluk hangisi ile **tamamlanamaz**?

A- طَالِبَةٌ B- مُجْتَهِدَةٌ C- شَابَّةٌ D- مُدَرِّسَةٌ E- طَبِيبٌ

SORU-4: Hangi cümlede dilbilgisel yanlışlık yapılmıştır?

A- اَلشَّمْسُ مُشْرِقَةٌ B- اَلْجَوُّ مُعْتَدِلٌ C- اَلطَّعَامُ لَذِيذَةٌ

D- اَلطُّلَّابُ نَشِيطُونَ E- اَلْبُيُوتُ جَمِيلَةٌ

SORU-5: نَوَافِذُ الصَّفِّ مَفْتُوحَةٌ Cümlesinde altı çizili kelimenin cümlede ki görevi nedir?

A- Mübteda B- Haber C- Muzafun ileyh

D- Sıfat E- Fail

ÜNİTE DEĞERLENDİRME-9 ÇÖZÜMLÜ CEVAP ANAHTARI

1	D	2	B	3	E	4	C	5	A

CEVAP-1: Akılsız varlıkların çoğulları mübteda olursa haberleri müfret, müennes gelmelidir. D seçeneğinde bu kurala uyulmamıştır.

CEVAP-2: Mübteda olan kelime بَابُ tekil müzekker olduğu için haberinde tekil müzekker gelmesi gerekir. Doğru cevap B seçeneğidir.

CEVAP-3: Mübteda olan kelime هِيَ tekil müennes olduğu için haberinde tekil müennes gelmesi gerekir. A, B, C, D seçeneklerinde boşluğu tamamlayacak uygun kelimeler var iken E seçeneğinde tekil müzekker bir kelime vardır. Doğru cevap E seçeneğidir.

CEVAP-4: A seçeneğinde اَلشَّمْسُ kelimesi semai müennes olduğundan mübteda haber arasında uyum vardır. B seçeneğinde mübteda ve haber arasında müfret-müzekker uyumu vardır. D seçeneğinde mübteda ve haber arasında çoğul müzekker uyumu vardır. E seçeneğinde akılsız bir varlığın çoğulu olan اَلْبُيُوتُ kelimesinin haberi müfret müennes gelmiştir.

C seçeneğinde mübteda müfret müzekker iken haber müfret müennes gelmişti.

CEVAP-5: نَوَافِذُ الصَّفِّ مَفْتُوحَةٌ

cümlesinde نَوَافِذُ mübtedadır.

Doğru cevap A seçeneğidir.

HABER ÇEŞİTLERİ

2 ÜNİTE

MÜFRET (TEKİL) HABER

İsim cümlesinde haberin müfret olduğu cümlelerdir. Haberin müfret olması tekil olması değildir. Bilakis haberin tekil olması tek bir kelime olması yani cümle olmaması demektir. Örnekleri inceleyiniz.

3		2		1	
اَلْبِنْتَانِ نَشِيطَتَانِ		اَلسَّيَّارَةُ جَدِيدَةٌ		اَلْأَبُ مَشْغُولٌ	
Haber	Mübteda	Haber	Mübteda	Haber	Mübteda
İki kız aktiftir.		Araba yenidir.		Baba meşguldür.	

CÜMLELERİN İ'RABI

1.cümlede mübteda olan اَلْأَبُ kelimesi müfret, müzekker ve ötre ile merfûdur. Haber olan مَشْغُولٌ kelimesi de mübteda ile uyumlu yani müfret(tek bir kelime), müzekker ve ötre ile merfûdur. **2. cümlede** اَلسَّيَّارَةُ mübteda, müfret müennes ve ötre ile merfûdur. جَدِيدَةٌ haber, müfret (tek bir kelime), mübteda ile uyumlu, müennes ve ötre ile merfûdur.

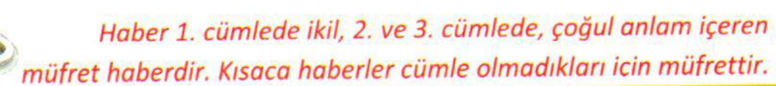
1. ve 2. cümlede haber, tek bir anlam içeren müfret haberdir.

3.cümlede mübteda olan اَلْبِنْتَانِ kelimesi tesniye, müennes ve ا ile merfûdur. Haber olan نَشِيطَتَانِ kelimesi de mübteda ile uyumlu yani ikil (tek bir kelime), müennes ve ا ile merfûdur.

3		2		1	
اَلْـمُهَنْدِسَاتُ مَاهِرَاتٌ		اَلْـمُهَنْدِسُونَ جَدِيدُونَ		اَلْوَلَدَانِ صَغِيرَانِ	
Haber	Mübteda	Haber	Mübteda	Haber	Mübteda
Mühendisler beceriklidir.		Mühendisler yenidir.		İki çocuk küçüktür.	

CÜMLELERİN İ'RABI

1.cümlede mübteda olan اَلْوَلَدَانِ kelimesi tesniye, müzekker ve ا ile merfûdur. Haber olan صَغِيرَانِ kelimesi de mübteda ile uyumlu yani ikil (tek bir kelime), müzekker ve ا ile merfûdur. **2. cümlede** اَلْـمُهَنْدِسُونَ mübteda, cem-i müzekker salim ve و ile merfûdur. جَدِيدُونَ haber, cem-i müzekker salim (tek bir kelime), ve و ile merfûdur. **3. cümlede** اَلْـمُهَنْدِسَاتُ mübteda, cem-i müennes salim ve ötre ile merfu, مَاهِرَاتٌ haber, cem-i müennes salim(tek bir kelime) ve ötre ile merfûdur.

Haber 1. cümlede ikil, 2. ve 3. cümlede, çoğul anlam içeren müfret haberdir. Kısaca haberler cümle olmadıkları için müfrettir.

2		1	
هَذِهِ أُخْتُ الْـمُدِيرِ		أَحْمَدُ طَالِبٌ ذَكِيٌّ	
Haber	Mübteda	Haber	Mübteda
Bu müdürün kız kardeşidir.		Ahmet zeki bir öğrencidir.	

CÜMLELERİN İ'RABI

1.cümlede mübteda olan أَحْمَدُ kelimesi müfret, müzekker ve ötre ile merfûdur. Haber olan طَالِبٌ kelimesi de mübteda ile uyumlu yani müfret(tek bir kelime), müzekker ve ötre ile merfûdur. ذَكِيٌّ sadece sıfattır. Cümlede başka bir görevi yoktur.

2. cümlede هَذِهِ mübteda, müfret müennes için kullanılan işaret ismi ve mebni olduğu için mahallen merfûdur. أُخْتُ muzaf, haber, müfret (tek bir kelime), mübteda ile uyumlu, müennes ve ötre ile merfûdur. الْـمُدِيرِ muzafun ileyh esre ile mecrurdur. Muzafun ileyhin cümlede muzafun ileyh olmaktan başka bir görevi yoktur.

Her iki cümlede haber, sıfat ve isim tamlamasının öğelerini içeriyor olsa da müfret haberdir.

SIRA SİZDE Boşluklara uygun haber getiriniz.

مُجْتَهِدَاتٌ	مُجْتَهِدُونَ	اَلْـمُجْتَهِدَاتُ	اَلطَّالِبَاتُ	1
اَلْحَيْوَانَانِ	حَيْوَانٌ	حَيْوَانَانِ	اَلْحِصَانُ	2
كَبِيرُونَ	كَبِيرَتَانِ	كَبِيرَانِ	اَلْفُنْدُقَانِ	3

ÇÖZÜM

1. Alıştırmada verilen اَلطَّالِبَاتُ kelimesi cem-i müennes salim marife bir isim olduğu için mübtedadır. Boşluğa cem-i müennes salim nekre bir haber olan مُجْتَهِدَاتٌ kelimesini getirmemiz gerekir.

2. Alıştırmada verilen اَلْحِصَانُ kelimesi müfret müzekker marife bir isim olduğu için mübtedadır. Boşluğa müfret müzekker nekre bir haber olan حَيْوَانٌ kelimesini getirmemiz gerekir.

3. Alıştırmada اَلْفُنْدُقَانِ tesniye müzekker marife bir kelime olduğu için mübtedadır. Boşluğa tesniye müzekker ve nekre bir kelime olan كَبِيرَانِ haberi getirilmelidir.

CÜMLE HABER

İSİM CÜMLESİ OLAN HABER | **FİİL CÜMLESİ OLAN HABER**

Haber bazen isim cümlesi bazen de fiil cümlesi gelebilir. Haber isim veya fiil cümlesi olunca haberin içinde mübtedaya dönen, haberi mübtedaya bağlayan bir zamir (rabıt) bulunur. Örnekleri inceleyiniz.

CÜMLELERİN İ'RABI

اَلْـمُدَرِّسَةُ kelimesi mübteda, mübteda ve haberden oluşan سَيَّارَتُـهَا صَغِيرَةٌ isim cümlesi ise haberdir. İsim cümlesi olarak gelen haber mahallen merfûdur.

اَلْـمُدَرِّسُ kelimesi mübteda, fiil + fail + mef'ul den oluşan يَرْكَبُ الْحَافِلَةَ fiil cümlesi ise haberdir. Fiil cümlesi olan haber mahallen merfûdur.

Haber isim cümlesi olduğunda mübtedaya dönen zamir/rabıt açıktan gelir.

اَلْبَيْتُ بَابُـهُ وَاسِعٌ

Evin kapısı geniştir.

اَلْـمَدْرَسَةُ غُرْفَتُـهَا وَاسِعَةٌ

Okulun odası geniştir.

Haber fiil cümlesi olduğunda mübtedaya dönen zamir gizli veya açık gelebilir.

اَلسَّيَّارَةُ تَقِفُ فِي الشَّارِعِ Araba caddede duruyor.	اَلْأَوْلَادُ يَقُولُـونَ الْحَقَّ Çocuklar doğruyu söylüyor.
اَلْفَلَّاحُ يَحْرُثُ أَرْضَهُ Çiftçi tarlasını sürüyor.	اَلْأَبُ وَالْأُمُّ يُحِبَّانِ الْأَوْلَادَ Anne ve baba çocukları seviyor.

CÜMLELERİN İ'RABI

Cümleler isimle başladığı için altı çizili kırmızı renkli kelimeler mübtedadır. Geriye kalan kelimeler haberdir. Bütün cümlelerde haber, fiil + fail + mef'ul den oluşan fiil cümlesi şeklinde gelmiştir.

تَقِفُ ، يَحْرُثُ fiillerinin failleri gizli هُوَ ve هِيَ dir.

يَقُولُـونَ fiilinin faili و

يُحِبَّانِ fiilinin faili ise ا dir.

ARAPÇA KUR'AN DİLİDİR

Aşağıdaki cümlelerin haberlerini ve haber çeşitlerini belirtiniz.

اَلتِّلْمِيذُ حَقِيبَتُهُ جَدِيدَةٌ Öğrencinin çantası yenidir.	4	اَلْأُمُّ إِبْنُهَا نَشِيطٌ Annenin oğlu aktiftir.	1
"وَاللّٰهُ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ" “Allah sabredenleri sever”	5	اَلرَّجُلُ يَعْمَلُ فِي الشَّرِكَةِ Adam şirkette çalışıyor.	2
اَلْـمُسْلِمُونَ يَسْجُدُونَ رَبَّهُمْ Müslümanlar rablerine secde eder.	6	اَلْجَدُّ حَفِيدَتُهُ مَاهِرَةٌ Dedenin torunu beceriklidir.	3

ÇÖZÜM

1. Cümlede verilen اَلْأُمُّ kelimesi mübteda, إِبْنُهَا نَشِيطٌ haber olup mahallen merfûdur. Haber isim cümlesi şeklinde gelmiştir.

2. Cümlede verilen اَلرَّجُلُ kelimesi mübteda, يَعْمَلُ فِي الشَّرِكَةِ haber olup mahallen merfûdur. Haber fiil cümlesi şeklinde gelmiştir.

3. Cümlede verilen اَلْجَدُّ kelimesi mübteda, حَفِيدَتُهُ مَاهِرَةٌ haber olup mahallen merfûdur. Haber isim cümlesi şeklinde gelmiştir.

4. Cümlede verilen اَلتِّلْمِيذُ kelimesi mübteda, حَقِيبَتُهُ جَدِيدَةٌ haber olup mahallen merfûdur. Haber isim cümlesi şeklinde gelmiştir.

5. Cümlede verilen وَاللّٰهُ kelimesi mübteda, يُحِبُّ الصَّابِرِينَ haber olup mahallen merfûdur. Haber fiil cümlesi şeklinde gelmiştir.

6. Cümlede verilen اَلْـمُسْلِمُونَ kelimesi mübteda,

يَسْجُدُونَ رَبَّهُمْ haber olup mahallen merfûdur.

Haber fiil cümlesi şeklinde gelmiştir.

ŞİBHİ CÜMLE HABER

Haber bazen şibhi cümle yani harf-i cer + isim veya zarf + isim şeklinde gelebilir. اَلرَّجُلُ فِي الْبَيْتِ *"Adam evdedir"* cümlesinde اَلرَّجُلُ mübteda, فِي الْبَيْتِ haberdir. Bu çeşit cümlelerde mübteda ile haber arasında, düşürülmüş مَوْجُودٌ veya كَائِنٌ kelimeleri var kabul edilir. Yani; cümle اَلرَّجُلُ مَوْجُودٌ فِي الْبَيْتِ *"Adam evde mevcuttur/ vardır"* şeklinde takdir edilir. Bu durumda اَلرَّجُلُ mübteda, مَوْجُودٌ haber, فِي الْبَيْتِ mef'ulü bih gayri sarih olurdu. Örnekleri inceleyiniz.

No	Cümle	No	Cümle
1	اَلطَّالِبُ فِي الْبَيْتِ Öğrenci evdedir.	4	اَلْكَلْبُ خَلْفَ الْـمَدْرَسَةِ Köpek okulun arkasındadır.
2	اَلْكِتَابُ عَلَي الْـمَكْتَبِ Kitap masanın üstündedir.	5	اَلطَّائِرُ فَوْقَ الْجَبَلِ Kuş dağın üzerindedir.
3	أَنْتُمْ فِي الْـمَسْجِدِ Siz mescittesiniz.	6	"اَلْجَنَّةُ تَحْتَ أَقْدَامِ الْأُمَّهَاتِ" Cennet anaların ayakları altındadır.

CÜMLELERİN İ'RABI

Mavi renkli olan marife kelimeler isim cümlelerinin mübtedasıdır. 1. 2. ve 3. cümlelerde harf-i cer + isim haberdir.

4. 5. ve 6. cümlelerde zarf + isim haberdir. Şibhi cümle şeklinde gelen haberler mahallen merfûdur.

1. Cümlede verilen اَلطَّالِبُ kelimesi mübteda, ötre ile merfu, فِي harf-i cer, الْبَيْتِ mecrur, car-mecrur mahallen merfû haberdir.

2. Cümlede verilen اَلْكِتَابُ mübteda, ötre ile merfu, عَلَي harf-i cer, الْـمَكْتَبِ mecrur, car-mecrur mahallen merfû haberdir.

3. Cümlede verilen أَنْتُمْ zamiri mübteda, sükûn üzere mebni, mahallen merfu, فِي harf-i cer, الْـمَسْجِدِ mecrur, car-mecrur mahallen merfû haberdir.

4. Cümlede verilen اَلْكَلْبُ mübteda, ötre ile merfu, خَلْفَ yer zarfı, muzaf, الْـمَدْرَسَةِ muzafun ileyh, mecrur, خَلْفَ الْـمَدْرَسَةِ ikisi beraber mahallen merfû haberdir.

5. Cümlede verilen اَلطَّائِرُ mübteda, ötre ile merfu, فَوْقَ yer zarfı, muzaf, الْجَبَلِ muzafun ileyh, mecrur, فَوْقَ الْجَبَلِ ikisi beraber mahallen merfû haberdir.

6. Cümlede verilen اَلْجَنَّةُ mübteda, ötre ile merfu, تَحْتَ yer zarfı, muzaf, أَقْدَامِ muzafun ileyh, mecrur, aynı zamanda muzaf, الْأُمَّهَاتِ muzafun ileyh, تَحْتَ ile başlayan cümle mahallen merfû haberdir.

Aşağıdaki cümlelerin haberlerini ve haber çeşitlerini belirtiniz.

اَلْـمُدَرِّسَةُ حَقِيبَتُهَا جَدِيدَةٌ Öğretmenin çantası yenidir.	4	اَلصَّلَاةُ مِنْ أَرْكَانِ الْإِسْلَامِ Namaz İslam'ın şartlarındandır.	1
اَلْوَلَدُ يُسَافِرُ إِلَى مَلَاطْيَا Çocuk Malatya'ya gidiyor.	5	اَلْعَرَبِيَّةُ عِلْمٌ Arapça ilimdir.	2
اَلطَّلِبَاتُ فِي السُّوقِ Kız öğrenciler çarşıdalar.	6	اَلنَّخْلَةُ شَجَرَةٌ جَمِيلَةٌ Hurma güzel bir ağaçtır.	3

ÇÖZÜM

1. Cümlede verilen مِنْ أَرْكَانِ الْإِسْلَامِ haberdir.

Mahallen merfûdur. Haber şibhi cümle şeklinde gelmiştir.

2. Cümlede verilen عِلْمٌ kelimesi ötre ile merfu müfret haberdir.

3. Cümlede verilen شَجَرَةٌ kelimesi, ötre ile merfu müfret haberdir. جَمِيلَةٌ ise sıfattır.

4. Cümlede verilen حَقِيبَتُهَا جَدِيدَةٌ haberdir. Mahallen merfûdur. Haber isim cümlesi şeklinde gelmiştir.

5. Cümlede verilen يُسَافِرُ إِلَي مَلَاطْيَا haberdir. Haber fiil cümlesi şeklinde gelmiştir. Mahallen murfudur.

6. Cümlede verilen فِي السُّوقِ car-mecrur şibhi cümle haberdir. Mahallen merfûdur.

Aşağıda verilen isim cümlelerini ve öğelerini, haberin hangi çeşit geldiğini düşünüp değerlendiriniz.

اَلْحَدِيقَةُ قُرْبَ النَّهْرِ Bahçe nehrin yanındadır.	"وَاللهُ يُحِبُّ الْـمُحْسِنِينَ" "Allah iyilik yapanları sever"
مُحَمَّدٌ إِسْمُهُ جَمِيلٌ Muhammed'in adı güzeldir.	هُوَ مُؤْمِنٌ O mümindir.
اَلطَّلِبُ ذَهَبَ إِلَي السُّوقِ Öğrenci çarşıya gitti.	اَلْأَزْهَارُ فَوْقَ الْـمِنْضَدَةِ Çiçekler masanın üzerindedir.

HABERİN MÜBTEDANIN ÖNÜNE GEÇMESİ

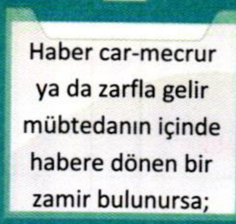
İsim cümlesinin öğelerinin mübteda ve haber olduğunu biliyoruz. Normal cümle dizilişinde mübteda önce haber sonra gelir. Ancak bu sıralama bazı durumlarda değişebilir. Yani haber önce mübteda sonra gelebilir. Böyle cümlelere devrik cümle de denir. Örnekleri inceleyiniz.

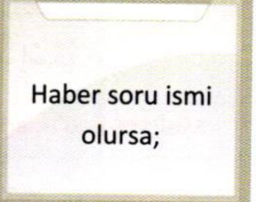
3		2		1	
أَيْنَ الْوَلَدُ؟		لِلْمُسْلِمِ مَسْؤُولِيَّةٌ		فِي الْبَيْتِ رَجُلٌ	
Mübteda	Haber	Mübteda	Haber	Mübteda	Haber
Çocuk nerede?		Müslümanın sorumluluğu var.		Evde bir adam var.	

Öne geçen habere mukaddem haber,
sona kalan mübtedaya muahhar mübteda denir.

Haberin öne geçmesinin bazı şartları vardır. Bunlar;

Haber car-mecrur ya da zarfla gelir mübteda nekre olursa;

HABERİN CAR- MECRUR, MÜBTEDANIN NEKRE OLMASINA ÖRNEKLER

Devrik cümle dizilişindeki cümlelerin anlamlarında oluşan değişikliğe dikkat ediniz.

DEVRİK CÜMLE		NORMAL CÜMLE	
فِي الْـمَقْلَمَةِ قَلَمٌ		اَلْقَلَمُ فِي الْـمَقْلَمَةِ	
Mübteda	Haber	Haber	Mübteda
Kalemlikte bir kalem var.		Kalem kalemliktedir.	

DEVRİK CÜMLE		NORMAL CÜMLE	
عَلَي الشَّجَرَةِ قِطَّانِ		اَلْقِطَّانِ عَلَي الشَّجَرَةِ	
Mübteda	Haber	Haber	Mübteda
Ağacın üstünde iki kedi var		İki kedi ağacın üstündedir.	

Devrik cümlelerde haberin öne geçmesi zorunludur.

DEVRİK CÜMLE		NORMAL CÜMLE	
عِنْدَ الْأُمِّ بَنَاتٌ		اَلْبَنَاتُ عِنْدَ الْأُمِّ	
Mübteda	Haber	Haber	Mübteda
Annenin yanında kızlar var.		Kızlar annenin yanında.	

DEVRİK CÜMLE		NORMAL CÜMLE	
قُرْبَ الصَّالَةِ مُدَرِّسُونَ		اَلْـمُدَرِّسُونَ قُرْبَ الصَّالَةِ	
Mübteda	Haber	Haber	Mübteda
Salonun yanında öğretmenler var.		Öğretmenler salonun yanında.	

HABERİN CAR- MECRUR, MÜBTEDADA ZAMİR OLMASINA ÖRNEKLER

Haber car-mecrur ya da zarfla gelir mübtedanın içinde habere dönen bir zamir bulunursa haberin öne geçmesi zorunludur.

حَوْلَ الْبَيْتِ حَدِيقَتُهُ		فِي الْحَافِلَةِ سَائِقُهَا	
Mübteda	Haber	Mübteda	Haber
Evin etrafında bahçesi var.		Otobüste şoförü var.	

لِلسَّيَّارَةِ عَجَلَاتُهَا		لِلْمَدْرَسَةِ طُلَّابُهَا	
Mübteda	Haber	Mübteda	Haber
Arabanın tekerlekleri var.		Okulun öğrencileri var.	

HABERİN SORU İSMİ OLMASINA ÖRNEKLER

Soru isimlerinin başa geçme hakkı vardır. Bu nedenle haber soru ismi olursa mübtedanın önüne geçmesi zorunludur.

Cümlede kullanılan bütün soru isimleri haber olmaz. Soru isimlerinin cümlede hangi görevde kullanıldıklarını çoğu zaman verdiğimiz cevaptan yola çıkarak bulabiliriz. (مَنْ فِي الْبَيْتِ؟) Evde kim var? sorusuna önce cevap veririz. (اَلطَّالِبُ فِي الْبَيْتِ) Öğrenci evdedir. Verilen bu cevapta (اَلطَّالِبُ) mübteda, (فِي الْبَيْتِ) şibhi cümlesi haberdir. (مَنْ) soru ismi ile öğrenmek istediğimiz (اَلطَّالِبُ) olduğuna göre, (مَنْ) soru ismi mübtedadır.

Şöyle de izah edebiliriz. Eğer soru isminden sonra gelen kısım fiil cümlesi veya şibhi cümle ise fiil ve şibhi cümle olan bölümden mübteda olmayacağı, olsa olsa fiil ve şibhi cümle şeklinde gelen bölümlerin haber olacağı söylenebilir. Haliyle soru ismi de mübteda olacaktır. Örnekleri inceleyiniz.

مَنْ فِي الْغُرْفَةِ ؟		مَنْ كَتَبَ الرِّسَالَةَ ؟	
Haber	Mübteda	Haber	Mübteda
Odada kim var?		Mektubu kim yazdı?	
مَاذَا فِي يَدِكَ ؟		مَاذَا فِي الشَّنْطَةِ ؟	
Haber	Mübteda	Haber	Mübteda
Elinde ne var?		Çantada ne var?	

Eğer soru isminden sonra gelen bölüm isim, zamir veya işaret ismi ise marife olan bu bölümler mübteda olacağından soru ismi haber olur.

مِنْ أَيْنَ فَاطِمَةُ ؟		لِـمَنْ هَذِهِ الْـمِسْطَرَةِ ؟	
Mübteda	Haber	Mübteda	Haber
Fatma nereli?		Bu cetvel kimin?	
مَتَي الْعُطْلَةُ ؟		كَيْفَ حَالُكَ ؟	
Mübteda	Haber	Mübteda	Haber
Tatil ne zaman?		Nasılsın/Durumun nasıl?	

Verilen cümlelerin irabını yapınız.
(Cümleleri öğelerine ayırınız.)

No	Cümle	No	Cümle
1	أَمَامَ الْكَرَاجِ سَيَّارَةٌ Araba garajın önündedir.	2	قُرْبَ الْـمُدِيرِ طَالِبَاتُـهُ Müdürün yanında öğrencileri var.
3	فِي الشَّارِعِ رِجَالٌ Caddede adamlar var.	4	لِلْـمُدَرِّسِ حَقِيبَتُهُ Öğretmenin çantası var.
5	أَيْنَ الْـمَقْصِفُ؟ Kantin nerede?	6	مَتَي الْحَفْلَةُ؟ Tören ne zaman?

CÜMLELERİN İRABI

No		
1	أَمَامَ الْكَرَاجِ Zarfla gelen şibhi cümle, öne geçmiş haber, mahallen merfu	سَيَّارَةٌ Nekre geldiği için sona kalmış mübteda, ötre ile merfu
2	قُرْبَ الْـمُدِيرِ Zarfla gelen şibhi cümle, öne geçmiş haber, mahallen merfu	طَالِبَاتُـهُ Habere dönen bir zamir var olduğundan sona kalmış mübteda
3	فِي الشَّارِعِ Harf-i cerle gelen şibhi cümle, öne geçmiş haber, mahallen merfu	رِجَالٌ Nekre geldiği için sona kalmış mübteda, ötre ile merfu

CÜMLELERİN İRABI

حَقِيبَتُهُ Habere dönen bir zamir var olduğundan sona kalmış mübteda	لِلْمُدَرِّسِ Harf-i cerle gelen şibhi cümle, öne geçmiş haber, mahallen merfu	4
الْمَقْصِفُ Haber soru ismi olduğundan sona kalmış mübteda, ötre ile merfu	أَيْنَ Soru ismi, kendinden sonra marife bir isim geldiğinden öne geçmiş haber, mebni, mahallen merfu	5
الْحَفْلَةُ Haber soru ismi olduğundan sona kalmış mübteda, ötre ile merfu	 مَتَي Soru ismi, kendinden sonra marife bir isim geldiğinden öne geçmiş haber, mebni, mahallen merfu	6

"Rabbim! Beni namaza devam eden bir kimse eyle. Soyumdan da böyle kimseler yarat. Rabbimiz! Duamı kabul eyle."
İbrahim: 40

ÜNİTE SONU DEĞERLENDİRME - 2

SORU-1: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde müfret haber **yoktur**?

A- اَلطُّلَّابُ مُجْتَهِدُونَ B- هُنَّ طَيِّبَاتٌ C- أَنْتُنَّ فِي الْـمَدْرَسَةِ

D- اَلْأَشْجَارُ طَوِيلَةٌ E- أَحْمَدَانِ ذَكِيَّانِ

SORU-2: اَلْـمُسْلِمُونَ يَسْجُدُونَ لِرَبِّـهِمْ Cümlesinde haberin çeşidi hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

A- Müfret B- Şibhi cümle C- Çoğul haber D- İsim cümlesi E- Fiil cümlesi

SORU-3: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde öne geçmiş (mukaddem) haber **yoktur**?

A- فِي الْبَيْتِ جَدَّةٌ B- مَنْ فِي الصَّفِّ؟ C- مَنْ أَنْتَ؟

D- مِنْ أَيْنَ هِيَ؟ E- مَا هَذَا؟

SORU-4: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde haber şibhi cümledir?

A- اَلْأُمُّ تَنَامُ مُبَكِّرًا B- هُوَ إِسْمُهُ عُمَرُ C- اَلْجُبْنُ لَذِيذٌ

D- اَلطَّائِرُ فَوْقَ الشَّجَرَةِ E- اَلْوَلَدُ يَبْكِي

SORU-5: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde haber şibhi cümle **değildir**?

A- اَلطَّبِيبُ يَجْلِسُ فِي الْغُرْفَةِ

B- أَنَا فِي الثَّانَوِيَّةِ

C- اَلْجُبْنُ فِي الثَّلَّاجَةِ

D- اَلْحَمْدُ لِلَّهِ

E- اَلْأَشْجَارُ حَوْلَ الْبَيْتِ

SORU-6: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde haber zorunlu olarak başa geçmiştir?

A- اَلضَّيْفُ فِي بَيْتِنَا

B- اَلْإِمَامُ أَمَامَ الْـجَمَاعَةِ

C- حَوْلَ الْـمَائِدَةِ أَوْلَادٌ

D- اَلْكَعْبَةُ فِي مَكَّةَ

E- اَلْكُتُبُ فِي حَقِيبَتِي

ÜNİTE DEĞERLENDİRME-2 ÇÖZÜMLÜ CEVAP ANAHTARI

1	C	2	E	3	B	4	D	5	A	6	C

CEVAP-1: أَنْتُنَّ فِي الْـمَدْرَسَةِ Cümlesinde haber şibhi cümle gelmiştir.

Diğer seçeneklerde haber tekil, ikil veya çoğul kelimeler olsa da cümle olmadıkları için müfret haberdir. Doğru cevap **C** seçeneğidir.

CEVAP-2: اَلْـمُسْلِمُونَ يَسْجُدُونَ لِرَبِّـهِمْ Cümlesinde haber fiil cümlesi olarak gelmiştir. Doğru cevap **E** seçeneğidir.

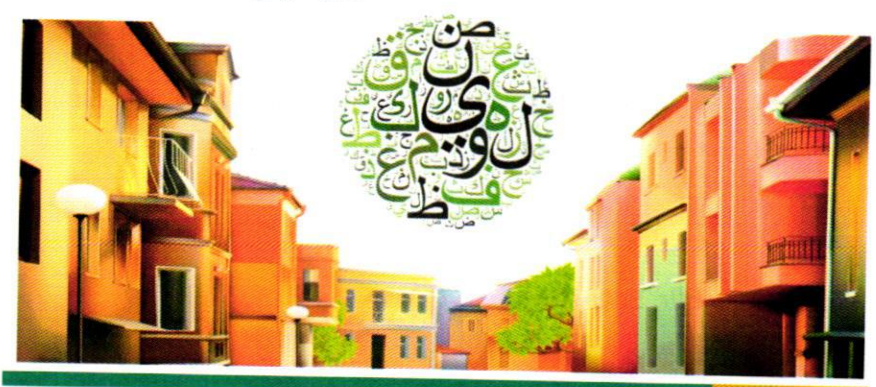
CEVAP-3: Harf-i cer veya zarflı yapılardan mübteda olmaz.

مَنْ فِي الصَّفِّ؟ cümlesinde فِي الصَّفِّ haber olduğuna göre مَنْ mübtedadır. Dolayısıyla **B** seçeneğinde öne geçmiş haber bulunmamaktadır.

CEVAP-4: Harf-i cer veya zarfla gelen haberlere şibhi cümle haber denir. Bu tanıma göre **D** seçeneğinde haber şibhi cümledir.

CEVAP-5: اَلطَّبِيبُ يَجْلِسُ فِي الْغُرْفَةِ Cümlesinde haber fiil cümlesi olarak gelmiştir. Diğer seçeneklerde haber şibhi cümle gelmiştir. Doğru cevap **A** seçeneğidir.

CEVAP-6: Haber zarf veya harf-i cerle gelir mübteda nekre olursa haberin öne geçmesi zorunludur. Bu tanıma göre **C** seçeneğinde haber zorunlu olarak öne geçmiştir.

إِنَّ VE KARDEŞLERİ

İsim cümlesinin başına gelerek isim cümlesi üzerinde şekil ve anlam yönünden bazı değişiklikler yapan edatlardır. El-hurufu'l- müşebbehetü bi'l-fiil (fiile benzeyen harfler) de denir. Şimdi bu edatları tanıyalım.

إِنَّ VE KARDEŞLERİNİN KULLANIMI

İkisi ikiz, aynı anne babanın altı kardeşi gibi adları farklı yaptıkları iş aynı olan edatlardır. İsim cümlelerinin başına gelirler. İsim cümlesinin öznesi olan mübteda, bu edatların ismi adını alıp mansub olur. İsim cümlesinin haberi de bu edatların haberi adını alıp merfu olur. Örnekleri inceleyiniz.

غَفُورٌ	اللهَ	إِنَّ
İnne'nin haberi	İnne'nin ismi	
Şüphesiz Allah bağışlayandır.		

غَفُورٌ	اَللهُ
Haber	Mübteda
Allah bağışlayandır.	

ÖRNEK CÜMLELER VE İ'RABI

İSİM CÜMLESİ		
اللهِ	كِتَابُ	اَلْقُرْآنُ
Muzafun ileyh, esre ile mecrur	Haber, ötre ile merfu, muzaf	Mübteda, ötre ile merfu
Kur'an Allah'ın kitabıdır.		

İNNE VE KARDEŞLERİ GELİNCE			
اللهِ	كِتَابُ	اَلْقُرْآنَ	إِنَّ
Muzafun ileyh, esre ile mecrur	İnne'nin haberi, damme ile merfu	İnne'nin ismi, fetha ile mansub	Fiile benzeyen harf
Şüphesiz Kur'an Allah'ın kitabıdır.			

CÜMLE TEKİL İSİMLERLE KURULU İSE

اَلْمُعَلِّمُ نَشِيطٌ

نَشِيطٌ	اَلْمُعَلِّمَ	إِنَّ
İnne'nin haberi, damme ile merfu	İnne'nin ismi, fetha ile mansub	Fiile benzeyen harf

Şüphesiz öğretmen aktiftir.

CÜMLE İKİL İSİMLERLE KURULU İSE

اَلْـمُدَرِّسَانِ نَشِيطَانِ

نَشِيطَانِ	اَلْـمُدَرِّسَيْنِ	إِنَّ
İnne'nin haberi, ا ile merfu	İnne'nin ismi, ى ile mansub	Fiile benzeyen harf

Şüphesiz iki öğretmen aktiftir.

CÜMLE CEM-İ MÜZEKKER SALİM İSİMLERLE KURULU İSE

اَلْـمُدَرِّسُونَ نَشِيطُونَ

نَشِيطُونَ	اَلْـمُدَرِّسِينَ	إِنَّ
İnne'nin haberi, و ile merfu	İnne'nin ismi, ى ile mansub	Fiile benzeyen harf

Şüphesiz öğretmenler aktiftir.

İnne ve kardeşlerinin isimlerinin mansub, haberlerinin merfu olduğu unutulmamalıdır.

CÜMLE CEM-İ MÜENNES SALİM İSİMLERLE KURULU İSE

اَلْـمُدَرِّسَاتُ نَشِيطَاتٌ

نَشِيطَاتٌ	اَلْـمُدَرِّسَاتِ	إِنَّ
İnne'nin haberi, ötre ile merfu	İnne'nin ismi, esre ile mansub	Fiile benzeyen harf

Şüphesiz bayan öğretmenler aktiftir.

أُمٌّ	اَلْخَالَةَ	كَأَنَّ	أُمٌّ	اَلْخَالَةُ
Keenne'nin haberi, ötre ile merfu	Keenne'nin ismi, üstün ile mansub	Fiile benzeyen harf	Haber	Mübteda
Teyze anne gibidir.			Teyze annedir.	

حَارٌّ	اَلْجَوَّ	لَيْتَ	حَارٌّ	اَلْجَوُّ
Leyte'nin haberi, ötre ile merfu	Leyte'nin ismi, üstün ile mansub	Fiile benzeyen harf	Haber	Mübteda
Keşke hava sıcak olsa.			Hava sıcaktır.	

بَاكِيَةٌ	اَلْوَلَدَ	لَكِنَّ	نَائِمَةٌ	اَلْأُمُّ
Lakinne'nin haberi, ötre ile merfu	Lakinne'nin ismi, üstün ile mansub	Fiile benzeyen harf	Haber	Mübteda
Fakat çocuk ağlıyor.			Anne uyuyor.	

نَائِمٌ	اَلْمَرِيضَ	لَعَلَّ	نَائِمٌ	اَلْمَرِيضُ
Lealle'nin haberi, ötre ile merfu	Lealle'nin ismi, üstün ile mansub	Fiile benzeyen harf	Haber	Mübteda
Belki hasta uyuyor(olabilir).			Hasta uyuyor.	

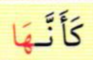
إِنَّ VE KARDEŞLERİNİN MUTTASIL ZAMİRLERLE KULLANIMI

هُوَ غَنِيٌّ O zengindir.

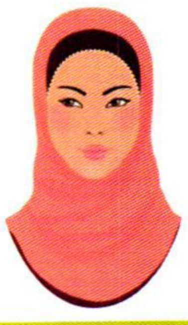
غَنِيٌّ	إِنَّـهُ
İnne'nin haberi, ötre ile merfu	Bitişik zamir inne'nin ismi, mebni, mahallen mansub

Şüphesiz o zengindir.

اَلْبِنْتُ مَرِيضَةٌ Kız hastadır.

مَرِيضَةٌ	 كَأَنَّـهَا
Keenne'nin haberi, ötre ile merfu	Bitişik zamir keenne'nin ismi, mebni, mahallen mansub

Sanki o hasta / hasta gibi.

Zamirler mebni oldukları için mahallen irab aldıkları unutulmamalıdır.

هُمْ مُخْلِصُونَ Onlar samimidir.

مُخْلِصُونَ	لَيْتَـهُمْ
Leyte'nin haberi, vav ile merfu	Bitişik zamir leyte'nin ismi, mebni, mahallen mansub

Keşke onlar samimi olsalar.

إِنَّ VE KARDEŞLERİNİN HABERİN ÖNE GEÇTİĞİ CÜMLELERDE KULLANIMI

Haberin öne geçtiği cümlelerde إِنَّ ve kardeşleri yer alırsa sona kalan mübteda yine إِنَّ nin ismi olarak mansub olur.

فِي الصَّفِّ مُعَلِّمٌ Sınıfta bir öğretmen var.

مُعَلِّمًا	إِنَّ فِي الصَّفِّ
İnne'nin ismi, fetha ile mansub	İnne'nin haberi, car-mecrur mahallen merfu

Şüphesiz sınıfta bir öğretmen var.

İNNE VE KARDEŞLERİ

لَكِنَّ	لَعَلَّ	لَيْتَ	كَأَنَّ	أَنَّ	إِنَّ	BİTİŞİK ZAMİRLER
لَكِنَّهُ	لَعَلَّهُ	لَيْتَهُ	كَأَنَّهُ	أَنَّهُ	إِنَّهُ	هُ
لَكِنَّهُمَا	لَعَلَّهُمَا	لَيْتَهُمَا	كَأَنَّهُمَا	أَنَّهُمَا	إِنَّهُمَا	هُمَا
لَكِنَّهُمْ	لَعَلَّهُمْ	لَيْتَهُمْ	كَأَنَّهُمْ	أَنَّهُمْ	إِنَّهُمْ	هُمْ
لَكِنَّهَا	لَعَلَّهَا	لَيْتَهَا	كَأَنَّهَا	أَنَّهَا	إِنَّهَا	هَا
لَكِنَّهُمَا	لَعَلَّهُمَا	لَيْتَهُمَا	كَأَنَّهُمَا	أَنَّهُمَا	إِنَّهُمَا	هُمَا
لَكِنَّهُنَّ	لَعَلَّهُنَّ	لَيْتَهُنَّ	كَأَنَّهُنَّ	أَنَّهُنَّ	إِنَّهُنَّ	هُنَّ

لَكِنَّ	لَعَلَّ	لَيْتَ	كَأَنَّ	أَنَّ	إِنَّ	BİTİŞİK ZAMİRLER
لَكِنَّكَ	لَعَلَّكَ	لَيْتَكَ	كَأَنَّكَ	أَنَّكَ	إِنَّكَ	كَ
لَكِنَّكُمَا	لَعَلَّكُمَا	لَيْتَكُمَا	كَأَنَّكُمَا	أَنَّكُمَا	إِنَّكُمَا	كُمَا
لَكِنَّكُمْ	لَعَلَّكُمْ	لَيْتَكُمْ	كَأَنَّكُمْ	أَنَّكُمْ	إِنَّكُمْ	كُمْ
لَكِنَّكِ	لَعَلَّكِ	لَيْتَكِ	كَأَنَّكِ	أَنَّكِ	إِنَّكِ	كِ
لَكِنَّكُمَا	لَعَلَّكُمَا	لَيْتَكُمَا	كَأَنَّكُمَا	أَنَّكُمَا	إِنَّكُمَا	كُمَا
لَكِنَّكُنَّ	لَعَلَّكُنَّ	لَيْتَكُنَّ	كَأَنَّكُنَّ	أَنَّكُنَّ	إِنَّكُنَّ	كُنَّ
لَكِنَّنِي	لَعَلَّنِي	لَيْتَنِي	كَأَنَّنِي	أَنِّي	إِنِّي	ي
لَكِنَّنَا	لَعَلَّنَا	لَيْتَنَا	كَأَنَّنَا	أَنَّنَا	إِنَّنَا	نَا

وَاعْلَمُوا أَنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

"...Bilin ki Allah, azabı çetin olandır." **Enfal:25**

Boşluklara uygun kelimeler getiriniz.

الـمَدِينَةَ	الـمُدُنُ	الـمَدِينَتَانِ	إِنَّ ......مُزْدَحِمَةٌ	1
نَائِمَانِ	نَائِمَةٌ	نَائِمٌ	لَيْتَ الْوَلَدَ	2
الجَيْشَيْنِ	الجَيْشَ	الجَيْشُ	كَأَنَّ ....أَسَدٌ	3

1. Alıştırmada إِنَّ nin ismi mansub gelmelidir. Seçeneklerde verilen kelimelerden sadece الـمَدِينَةَ kelimesi mansubdur.

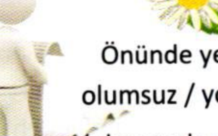
2. Alıştırmada لَيْتَ nin haberi istenmektedir. Fiile benzeyen harflerin haberleri merfu olacağından, لَيْتَ nin ismi de müfret müzekker olduğundan doğru kelime نَائِمٌ dur.

3. Alıştırmada كَأَنَّ nin ismi mansub gelmelidir.

كَأَنَّ nin haberi müfret müzekker olduğundan, seçeneklerde verilen kelimelerden sadece الجَيْشُ kelimesinin boşluğa getirilmesi uygundur.

CİNSİNİ NEFYEDEN لَا

Önünde yer alan kelimenin cinsinden olan tüm varlıkları olumsuz / yok kabul etmesi nedeniyle cinsini nefyeden (olumsuzlayan) لَا diye anılır. İçinde bulunduğu grubun bütün üyeleri için olumsuzluk bildirir.

Bu edatla başlayan cümleler " Hiç..." ya da " Hiçbir..." diye başlanarak Türkçeye tercüme edilirler. Şartları yerine geldiği takdirde cümle içinde إِنَّ ve kardeşleri gibi (amel eder) etki yapar.

Yani ismini nasb, haberini ref eder.

"Bu kitap içerisinde hiçbir şüphe yoktur" Bakara:2	"ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ"

CİNSİNİ NEFYEDEN لَا NIN İSMİNİ NASB, HABERİNİ REF ETME ŞARTLARI

1- لَا ' nın ismi nekre olmalıdır.

لَا رَجُلَ فِي الْبَيْتِ Evde hiç adam yok.

2- لَا ' nın ismi لَا ' dan hemen sonra gelmelidir.

لَا وَلَدَ فِي الْحَدِيقَةِ Bahçede hiç çocuk yok.

3- لَا ' nın başına harf-i cer gelmemelidir.

لَا مُدَرِّسَ فِي الْـمَدْرَسَةِ Okulda hiç öğretmen yok.

ÖRNEK CÜMLE VE İ'RABI

فِي الدِّينِ	إِكْرَاهَ	لَا
لَا 'nın haberi şibh-i cümle mahallen merfu	لَا 'nın ismi üstün ile mansub	Cinsini nefyeden لَا

"Dinde hiçbir zorlama yoktur." BAKARA:256

NOT: Şu üç şart yoksa لَا ismini nasb haberini ref edemez.

لَا NIN İSMİNİ NASB, HABERİNİ REF ETMEDİĞİ DURUMLAR

1- Yani لَا ' nın ismi nekre değil marife gelirse;

لَا الطَّبِيبُ وَ لَا الْـمَرِيضُ مَوْجُودَانِ فِي الْـمُسْتَشْفَي

Hastanede ne bir doktor ne de bir hasta var.

2- لَا ile ismi arasına لَا ' nın haberi girerse;

لَا فِي الْـمَكْتَبِ مُوَظَّفٌ Büroda memur yok.

3- لَا ' nın başına harf-i cer gelirse;

بِلَا قَيْـدٍ وَ شَرْطٍ نُحَافِظُ وَطَنَنَا Kayıtsız ve şartsız vatanımızı koruruz.

CİNSİNİ NEFYEDEN لَا 'NIN İSMİNİN İ'RABI

Cinsini nefyeden لَا' nın ismi;

1-Muzaf ya da muzafa benzer olursa mansubdur.

لَا فَاعِلَ شَرٍّ مَسْرُورٌ Kötülük yapan yaptığından mutlu olmaz.

2-Müfret olursa nasb hali üzere mebnidir.

لَا فَاعِلَ خَيْرٍ نَادِمٌ İyilik yapan yaptığından pişmanlık duymaz.

ÖRNEK CÜMLELER VE İ'RABI

فِي الْكَرَاجِ	سَيَّارَةَ	لَا
لَا 'nın haberi şibh-i cümle mahallen merfu	لَا 'nın ismi üstün ile mansub	Cinsini nefyeden لَا
Garajda hiçbir araba yoktur.		

بَعْدَ مُحَمَّدٍ	نَبِيَّ	لَا
لَا 'nın haberi şibh-i cümle mahallen merfu	لَا 'nın ismi üstün ile mansub	Cinsini nefyeden لَا
Hz.Muhammed (as) dan sonra hiçbir nebi yoktur.		

SIRA SİZDE

Cümlelerin başında cinsini nefyeden لَا olduğuna göre boşluklara yandaki kelimelerden hangisi gelmelidir.

اَلرَّجُلَ	رَجُلَ	رَجُلٌ	لَا ...... فِي الْبَيْتِ.	1
عَقْلَ	عَقْلٌ	عَقْلٍ	لَا ......كَالتَّدْبِيرِ.	2
مُدَرِّسُونَ	مُدَرِّسَانِ	مُدَرِّسَيْنِ	لَا ......فِي الْـمَدْرَسَةِ.	3

ÇÖZÜM

Cinsini nefyeden لَا ' nın ismi mansub ve nekre olduğuna göre;

1. Alıştırmada seçenekler arasında mansub nekre olan kelime رَجُلَ getirilmelidir. رَجُلَ kelimesinin mansubluk alameti üstündür. Diğer seçeneklerde ötre ile merfu ve üstün ile mansub marife bir isim vardır.

2. Alıştırmada seçenekler arasında mansub nekre olan kelime عَقْلَ getirilmelidir. عَقْلَ kelimesinin mansubluk alameti üstündür. Diğer seçeneklerde ötre ile merfu ve esre ile mecrur bir isim vardır.

3. Alıştırmada seçenekler arasında mansub nekre olan kelime مُدَرِّسَيْنِ getirilmelidir. مُدَرِّسَيْنِ kelimesinin mansubluk alameti يْ dir. Diğer seçeneklerde ا ve و ile merfu isimler vardır.

ÜNİTE SONU DEĞERLENDİRME - 3

SORU-1: لَا رَاحَةَ فِي الدُّنْيَا Cümlesinde altı çizili kelimenin görevi nedir?

A- لَا'nın ismi B- لَا'nın haberi C- Şibh-i cümle

D- İsim cümlesi E- Haber

SORU-2: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde cinsini nefyeden لَا kullanılmıştır?

A- لَا يَنَامُ أَحْمَدُ B- لَا تَكْتُبِ الرِّسَالَةَ C- لَا يَرْكَبُ الْحَافِلَةَ

D- لَا رَيْبَ فِي كِتَابِ اللهِ E- لَا تَأْكُلْ كَثِيرًا

SORU-3: اَلطَّعَامُ جَاهِزٌ Cümlesinin cinsini nefyeden لَا getirilmiş hali hangisinde doğru olarak verilmiştir?

A- لَا طَعَامَ جَاهِزٌ B- لَا الطَّعَامَ جَاهِزٌ C- لَا طَعَامُ جَاهِزٌ

D- لَا الطَّعَامُ جَاهِزٌ E- لَا طَعَامٌ جَاهِزًا

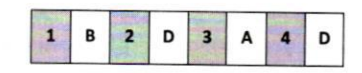
SORU-4: كَأَنَّ اَلْجُنْدِيَّ أَسَدٌ Cümlesinde altı çizili kelimeyle ilgili hangisi doğrudur?

A- كَأَنَّ'nin ismi B- كَأَنَّ'nin haberi, ötre ile mansub C- كَأَنَّ'nin sıfatı

D- كَأَنَّ'nin haberi, ötre ile merfu E- Tenvin ile mabsub

ÜNİTE DEĞERLENDİRME-3 ÇÖZÜMLÜ CEVAP ANAHTARI

1	B	2	D	3	A	4	D

CEVAP-1: لَا رَاحَةَ <u>فِي الدُّنْيَا</u> Cümlesinde altı çizili bölüm لَا'nın haberidir.

Şibhi cümle mahallen merfu gelmiştir. Doğru cevap **B** seçeneğidir.

CEVAP-2: لَا رَيْبَ فِي كِتَابِ اللهِ Cümlesinde رَيْبَ kelimesi لَا'nın ismidir.

Diğer seçeneklerde لَا'dan sonra fiil gelmiştir. Doğru cevap **D** seçeneğidir.

CEVAP-3: لَا'nın ismi mansub nekre, haberi merfudur. Doğru cevap **A** seçeneğidir.

CEVAP-4: كَأَنَّ الْجُنْدِيَّ <u>أَسَدٌ</u> Cümlesinde altı çizili kelime كَأَنَّ'nın haberi ötre ile merfudur. Doğru cevap **D** seçeneğidir.

كَانَ VE KARDEŞLERİ

4 ÜNİTE

(كَانَ) ve kardeşleri, isim cümlesinin önüne gelen, kendi özel anlamını cümleye katan, isim cümlesinin öğeleri üzerinde bazı şekilsel değişiklikler yapan fiillerdir. Şimdi bu fiilleri tanıyalım.

كَانَ ve kardeşleri, isim cümlesinin önüne gelince, isim cümlesinin öğeleri olan mübtedayı kendisine isim, haberi de kendisine haber yapar. Kane ve kardeşlerinin ismi merfu, haberi mansubdur. Örnekleri inceleyiniz.

وَاسِعًا	اَلشَّارِعُ	كَانَ	وَاسِعٌ	اَلشَّارِعُ
Kane'nin haberi	Kane'nin ismi	Nakıs fiil	Haber	Mübteda
Cadde geniş idi.			Cadde geniştir.	

اَلْـمَدْرَسَةُ لَيْسَتْ كَبِيرَةً			اَلْـمَدْرَسَةُ كَبِيرَةٌ	
Kane'nin haberi	Kane'nin ismi	Nakıs fiil	Haber	Mübteda
Okul büyük değildir.			Okul büyüktür.	

كَانَ ve kardeşlerine nakıs fiilde denir. O nedenle mazi, muzari ve emir çekimleri vardır. لَيْسَ ve مَا دَامَ nin muzari ve emri gelmez. Ama mazi olarak çekimlenir.

كَانَ VE KARDEŞLERİ ÖRNEK ÇEKİMLERİ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
لَيْسُوا	لَيْسَا	لَيْسَ	3.KİŞİ MÜZEKKER
لَسْنَ	لَيْسَتَا	لَيْسَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
لَسْتُمْ	لَسْتُمَا	لَسْتَ	2.KİŞİ MÜZEKKER
لَسْتُنَّ	لَسْتُمَا	لَسْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
لَسْنَا		لَسْتُ	1.KİŞİ ORTAK

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
كَانُوا	كَانَا	كَانَ	3.KİŞİ MÜZEKKER
كُنَّ	كَانَتَا	كَانَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
كُنْتُمْ	كُنْتُمَا	كُنْتَ	2.KİŞİ MÜZEKKER
كُنْتُنَّ	كُنْتُمَا	كُنْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
كُنَّا		كُنْتُ	1.KİŞİ ORTAK

Mazi fiiller çekimlenirken sona bitişen kırmızı renkli eklerin fail (özne) olduğunu daha önce öğrenmiştik. 3.kişi müzekker ve müennes sigalarında fail gizlidir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MUZARİ FİİL
يَصِيرُونَ	يَصِيرَانِ	يَصِيرُ	يَكُونُونَ	يَكُونَانِ	يَكُونُ	3.KİŞİ MÜZEKKER
يَصِرْنَ	تَصِيرَانِ	تَصِيرُ	يَكُنَّ	تَكُونَانِ	تَكُونُ	3.KİŞİ MÜENNES
تَصِيرُونَ	تَصِيرَانِ	تَصِيرُ	تَكُونُونَ	تَكُونَانِ	تَكُونُ	2.KİŞİ MÜZEKKER
تَصِرْنَ	تَصِيرَانِ	تَصِيرِينَ	تَكُنَّ	تَكُونَانِ	تَكُونِينَ	2.KİŞİ MÜENNES
نَصِيرُ		أَصِيرُ	نَكُونُ		أَكُونُ	1.KİŞİ ORTAK

Muzari fiiller çekimlenirken sona bitişen kırmızı renkli eklerin fail (özne) olduğu, kırmızı renkle belirtilmeyen siygalarda هُوَ، هِيَ ، أَنْتَ ، أَنَا ، نَحْنُ faillerinin gizli olduğu unutulmamalıdır.

كَانَ ve kardeşlerine nakıs fiil denmesinin nedeni anlamca bir eksiklik taşımalarıdır. İleriki ünitelerde öğreneceğimiz حَمَي ، دَعَا gibi fiillerin nakıs olması son harflerinin illet harfi olmasıdır.

دَعَا الْـمُؤْمِنُ رَبَّهُ	كَانَ الْوَلَدُ صَغِيرًا
Mü'min rabbine dua etti.	Çocuk küçük idi.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
لَايَزَالُونَ	لَايَزَالَانِ	لَايَزَالُ
لَايَزَلْنَ	لَاتَزَالَانِ	لَاتَزَالُ
لَاتَزَالُونَ	لَاتَزَالَانِ	لَاتَزَالُ
لَاتَزَلْنَ	لَاتَزَالَانِ	لَاتَزَالِينَ
لَانَزَالُ		لَاأَزَالُ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MUZARİ FİİL
مَا دَامُوا	مَا دَامَا	مَا دَامَ	3.KİŞİ MÜZEKKER
مَا دُمْنَ	مَا دَامَتَا	مَا دَامَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
مَا دُمْتُم	مَا دُمْتُمَا	مَا دُمْتَ	2.KİŞİ MÜZEKKER
مَا دُمْتُنَّ	مَا دُمْتُمَا	مَا دُمْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
مَا دُمْنَا		مَا دُمْتُ	1.KİŞİ ORTAK

ÖRNEK CÜMLELER VE İ'RABI

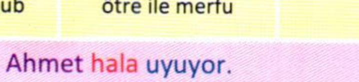
اَلْـمُدِيرُ نَشِيطٌ

نَشِيطًا	اَلْـمُدِيرُ	صَارَ
Sara'nın haberi, üstün ile mansub	Sara'nın ismi, ötre ile merfu	Nakıs fiil

Müdür aktif oldu.

أَحْمَدُ نَائِمٌ

نَائِمًا	أَحْمَدُ	لَا يَزَالُ
La yezalu'nun haberi, üstün ile mansub	La yezalu'nun ismi, ötre ile merfu	Nakıs fiil

Ahmet hala uyuyor.

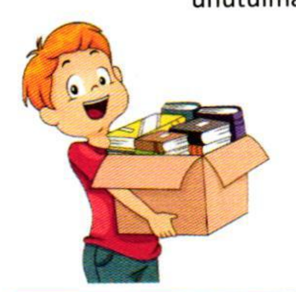
كَانَ VE KARDEŞLERİ ÖRNEK CÜMLELER

TEKİL İSİMLER İÇİN

NAKIS FİİLDEN SONRA	İSİM CÜMLESİ	EMİR	MUZARİ	MAZİ
كَانَ اَلْوَلَدُ طَوِيلًا	اَلْوَلَدُ طَوِيلٌ	كُنْ	يَكُونُ	كَانَ
Çocuk uzun idi.	Çocuk uzundur.	Ol	Olur	İdi/Oldu
صَارَ اَلطَّالِبُ مُجْتَهِدًا	اَلطَّالِبُ مُجْتَهِدٌ	صِرْ	يَصِيرُ	صَارَ
Öğrenci çalışkan oldu.	Öğrenci çalışkandır.	Ol	Olur	Oldu
لَيْسَ اَلرَّجُلُ غَنِيًّا	اَلرَّجُلُ غَنِيٌّ	-	-	لَيْسَ
Adam zengin değildir.	Adam zengindir.			Değildir.
مَا زَالَ اَلْجَوُّ حَارًّا	اَلْجَوُّ حَارٌّ	-	مَا يَزَالُ	مَا زَالَ
Hava hala sıcaktır.	Hava sıcaktır.		Hala devam ediyor	

Nakıs fiillerin isimleri tekil isim olursa ötre ile merfu, haberleri tekil isim olursa üstün ile mansub olduğu unutulmamalıdır.

NAKIS FİİLDEN SONRA	İSİM CÜMLESİ
كَانَ اَلْـمُدَرِّسَانِ جَدِيدَيْنِ	اَلْـمُدَرِّسَانِ جَدِيدَانِ
İki öğretmen yeni idi.	İki öğretmen yenidir.
كَانَتِ اَلْبِنْتَانِ جَمِيلَتَيْنِ	اَلْبِنْتَانِ جَمِيلَتَانِ
İki kız güzel idi.	İki kız güzeldir.
لَيْسَ اَلطَّبِيبَانِ مَاهِرَيْنِ	اَلطَّبِيبَانِ مَاهِرَانِ
İki doktor becerikli değildir.	İki doktor beceriklidir.
صَارَتِ اَلْـمُعَلِّمَتَانِ مُشْفِقَتَيْنِ	اَلْـمُعَلِّمَتَانِ مُشْفِقَتَانِ
İki bayan hoca şefkatli oldu.	İki bayan hoca şefkatlidir.

Nakıs fiillerin isimleri ikil bir isim olursa elif ile merfu, haberleri ikil bir isim olursa ye harfi ile mansub olur.

NAKIS FİİLDEN SONRA	İSİM CÜMLESİ
كَانَ اَلْـمُدَرِّسُونَ جَدِيدِينَ	اَلْـمُدَرِّسُونَ جَدِيدُونَ
Öğretmenler yeni idi.	Öğretmenler yenidir.
كَانَتِ اَلطَّبِيبَاتُ مَاهِرَاتٍ	اَلطَّبِيبَاتُ مَاهِرَاتٌ
Doktorlar becerikli idi.	Doktorlar beceriklidir.

Nakıs fiillerin haberleri cem-i müzekker salim olursa ye ile, cem-i müennes salim olursa esre ile mansub olur.

NAKIS FİİLDEN SONRA	İSİM CÜMLESİ
كَانَتِ اَلْأَشْجَارُ طَوِيلَةً	اَلْأَشْجَارُ طَوِيلَةٌ
Ağaçlar uzun idi.	Ağaçlar uzundur.
كَانَتِ الْأَقْلَامُ كَثِيرَةً	اَلْأَقْلَامُ كَثِيرَةٌ
Kalemler çok idi.	Kalemler çoktur.

Nakıs fiillerin haberleri düzensiz / kırık çoğul olursa üstün ile mansub olur.

كَانَ VE KARDEŞLERİNİN ZAMİRLERLE KULLANIMI

NAKIS FİİLDEN SONRA		İSİM CÜMLESİ	
كَانَ كَاذِبًا		هُوَ كَاذِبٌ	
O yalancı idi.		O yalancıdır.	
كَانَ'nin ismi gizli هُوَ mahallen merfu, كَاذِبًا haberi, üstün ile mansubdur.		Haber, ötre ile merfu	Mübteda, mahallen merfu
NAKIS FİİLDEN SONRA	İSİM CÜMLESİ	NAKIS FİİLDEN SONRA	İSİM CÜMLESİ
صَارُوا كَاذِبِينَ	هُمْ كَاذِبُونَ	صَارَا كَاذِبَيْنِ	هُمَا كَاذِبَانِ
Onlar yalancı oldu.	Onlar yalancıdır.	O ikisi yalancı oldu.	O ikisi yalancıdır.

NAKIS FİİLDEN SONRA	İSİM CÜMLESİ	NAKIS FİİLDEN SONRA	İSİM CÜMLESİ
صَارُوا كَاذِبِينَ Onlar yalancı oldu.	هُمْ كَاذِبُونَ Onlar yalancıdır.	صَارَا كَاذِبَيْنِ O ikisi yalancı oldu.	هُمَا كَاذِبَانِ O ikisi yalancıdır.
صِرْتُمْ كَاذِبِينَ Siz yalancı oldunuz.	أَنْتُمْ كَاذِبُونَ Siz yalancısınız.	صِرْتَ كَاذِبًا Sen yalancı oldun.	أَنْتَ كَاذِبٌ Sen yalancısın.
صِرْنَا كَاذِبِينَ Biz yalancı olduk.	نَحْنُ كَاذِبُونَ Biz yalancıyız.	صِرْتُ كَاذِبًا Ben yalancı oldum.	أَنَا كَاذِبٌ Ben yalancıyım.

SIRA SİZDE

1.SORU: .... كَانَتِ الطَّبِيبَتَانِ boşluğa aşağıdakilerden hangisi gelmelidir? A- مَاهِرَةٌ B- مَاهِرَتَانِ C- مَاهِرَاتٌ D- مَاهِرَتَيْنِ E- مَاهِرِيْنِ

2.SORU: .... مَا زَالَ الْمَطَرُ boşluğa aşağıdakilerden hangisi gelmelidir? A- نَازِلٌ B- نَازِلًا C- نَازِلُونَ D- نَازِلَتَيْنِ E- نَازِلَةً

ÇÖZÜM

1. soruda Kane'nin haberi ikil ve mansub olacağından doğru cevap **D** seçeneğinde verilmiştir.

2. soruda Ma zale'nin haberi müzekker, tekil ve mansub olacağından doğru cevap **B** seçeneğinde verilmiştir.

BEŞ İSİM (ESMA-İ HAMSE)

Arapçada kelimelerin cümle içinde kullanıldıkları yere göre başlarına gelen, adına amil dediğimiz kelimelerin etkisiyle değişmesine irab denir. Beş isim diye adlandırılan bazı isimler vardır ki cümlede irabı diğer isimlere göre biraz farklıdır. Önce bu isimleri tanıyalım.

Erkek kardeş

Baba

Kayınbaba

Ağız

Sahip

ESMA-İ HAMSENİN İ'RABI

Esma-i hamse cümle içinde bir isme ya da zamire muzaf olması, tekil olması(ikil ya da çoğul olmaması), mütekellim ya'sına muzaf olmaması şartıyla و vav ile merfu, ا elif ile mansub, ي ya ile mecrur olur. Kısaca esma-i hamse cümlede harfleri değişerek bulunur. Örnekleri inceleyiniz.

سَلَّمْنَا عَلَي أَبِي عَلِيٍّ	رَأَيْتُ أَبَا عَلِيٍّ	جَاءَ أَبُو عَلِيٍّ
Ali'nin babasına selam verdik.	Ali'nin babasını gördüm.	Ali'nin babası geldi.
سَلَّمْتُ عَلَي أَخِيهِ	رَأَيْنَا أَخَاهُ	ذَهَبَ أَخُوهُ
Erkek kardeşine selam verdim	Erkek kardeşini gördük.	Onun erkek kardeşi gitti.
مَرَرْتَ بِحَمِي مَحْمُودٍ	رَأَيْنَا حَمَا مَحْمُودٍ	نَامَ حَمُو مَحْمُودٍ
Mahmut'un kayınbabasına rastladın.	Mahmut'un kayınbabasını gördük.	Mahmut'un kayınbabası uyudu.

Esma-i hamseden ذُو sadece isme muzaf olur.

Zamire muzaf olamaz. Örnekleri inceleyiniz.

سَلَّمْنَا عَلَي ذِي الْـمَالِ	رَأَيْتُ ذَا الْـمَالِ	جَاءَ ذُو الْـمَالِ
Mal sahibine selam verdik	Mal sahibini gördüm.	Mal sahibi(zengin) geldi.

İsimlere bitişen ي harfinin (mütekellim ya'sı), bitiştiği ismin

son harfinin harekesini esre okuttuğunu unutmayalım.

رَبِّي	مُدَرِّسِي	أُمِّي	بَيْتِي	أَبِي
Rabbim	Öğretmenim	Annem	Evim	Babam

Esma-i hamsenin ikil ve çoğulları, ikil ve çoğul isimler gibi cümle içinde bulunur. Örnekleri inceleyiniz.

سَلَّمْنَا عَلَي الْأَخَوَيْنِ	رَأَيْتُ الْأَخَوَيْنِ	جَاءَ الْأَخَوَانِ
İki kardeşe selam verdik	İki kardeşi gördüm.	İki kardeş geldi.
سَلَّمْنَا عَلَي الْآبَاءِ	رَأَيْتُ الْآبَاءَ	جَاءَ الْآبَاءُ
Babalara selam verdik.	Babaları gördüm.	Babalar geldi.

Esma-i hamseyi ayrı bir başlık altında incelememizi gerektiren şey, tekil halde bir isme ya da zamire muzaf olarak kulanılmasıdır.

ÖRNEK CÜMLELER VE İRAPLARI

مُهَنْدِسٌ	أَخُوكَ
Haber, ötre ile merfu	أَخُو muzaf, mübteda و ile merfu, كَ muzafun ileyh, mahallen mecrur

عَلَي أَبِي مَحْمُودٍ	سَلَّمْتُ
أَبِي muzaf, ي ile mecrur, مَحْمُودٍ muzafun ileyh, esre ile mecrur	Mazi fiil, mebni, تُ fail, mahallen merfu

الْـمَظْلُومَ	أَخَاكَ	اُنْصُرْ
Mef'ul, üstün ile mansub	أَخَا muzaf, mef'ul ا ile mansub, كَ muzafun ileyh, mahallen mecrur	Emir fiil, faili gizli أَنْتَ

ذُو مَالٍ	اَلرَّجُلُ
ذُو muzaf, haber, و ile merfu, مَالٍ muzafun ileyh, esre ile mecrur	Mübteda, ötre ile merfu

SIRA SİZDE

1.SORU: Cümlelerde ki boşluklara yanda verilen esma-ı hamseden uygun olanını yerleştiriniz.

كَانَ ......رَجُلًا غَنِيًّا.	أَخُوهُ	أَخَاهُ	أَخِيهِ
هُوَ ...... مُحَمَّدٍ.	حَمِي	حَمَا	حَمُو
رَأَيْتُ ......فِي السُّوقِ	أَبُوكَ	أَبِيكَ	أَبَاكَ
لَا تَفْتَحْ ..... فِي الْجَوِّ الْعَاصِفِ	فُوكَ	فَاكَ	فِيكَ
سَلَّمْتُ عَلَي	أَبُوهُمْ	أَبَاهُمْ	أَبِيهِمْ

ÇÖZÜM

1. cümlede Kane'nin ismi merfu olacağından أَخُوهُ getirilmelidir.

2. cümlede haber merfu olduğundan حَمُو getirilmelidir.

3. cümlede fiil ve failden sonra mef'ul olan أَبَاكَ getirilmelidir.

4. cümlede fiil ve fail gizli أَنْتَ den sonra mef'ul olan فَاكَ getirilmelidir.

5. cümlede harf-i cer' den sonra mecrur olan أَبِيهِمْ getirilmelidir.

ÜNİTE SONU DEĞERLENDİRME - 4

SORU-1: ......مَرَرْتُ بِ boşluğa hangisi gelmelidir?

A- أَخَاكَ B- أَخُوكَ C- أَخِيكَ D- أَخَوَيْكَ E- إِخْوَانَكَ

SORU-2: ...... كَانَ حَمُوهُ boşluğa hangisi gelmelidir?

A- مُدَرِّسٌ B- مُدَرِّسٍ C- مُدَرِّسًا D- مُدَرِّسَانِ E- مُدَرِّسَةٌ

SORU-3: Hangisi كَانَ ve kardeşlerinden değildir?

A- لَيْسَ B- أَصْبَحَ C- مَا زَالَ D- لَيْتَ E- صَارَ

SORU-4: أَبُو عَدْنَانَ رَجُلٌ فَقِيرٌ cümlesinde beş isimden olan kelimenin i'rabı hakkında hangisi doğrudur?

A- Sıfattır, ötre ile merfudur.
B- Muzafun ileyhtir. Ye ile mecrurdur.
C- Mübtedadır. Ötre ile merfudur.
D- Mübtedadır. Vav ile mansubdur.
E- Mübtedadır. Vav ile merfudur.

SORU-5: أَصْبَحَ أَخُوهُ طَبِيبًا cümlesinin Türkçe karşılığı hangi seçenekte verilmiştir?

A- Babası doktor oldu. B- Kardeşi doktor oldu. C- Kardeşi doktor idi.
D- Kardeşi öğretmen oldu. E- Babası doktor idi.

ÜNİTE DEĞERLENDİRME-4 ÇÖZÜMLÜ CEVAP ANAHTARI

1	C	2	C	3	D	4	E	5	B

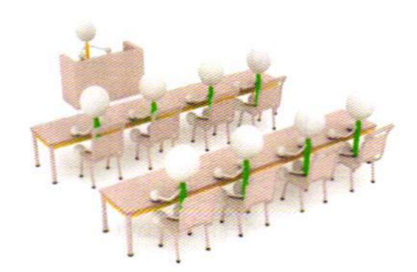
CEVAP-1: Harf-i cerden sonra esma-ı hamseden biri gelirse ye harfi ile mecrur olur. Bu tanıma göre doğru cevap **C** seçeneğidir. D seçeneğinde ikil, E seçeneğinde ise çoğul bir isim kullanılmıştır.

CEVAP-2: Kane'nin haberi mansub olduğundan boşluğa müzekker olan مُدَرِّسًا getirilmelidir. Doğru cevap **C** seçeneğidir.

CEVAP-3: لَيْتَ hurufu müşebbehe bil fiil dediğimiz إِنَّ ve kardeşlerindendir. Doğru cevap **D** seçeneğidir.

CEVAP-4: أَبُو mübtedadır. Merfudur. Esma-ı hamsenin merfuluk belirtisi vav'dır. Doğru cevap **E** seçeneğidir.

CEVAP-5: أَصْبَحَ أَخُوهُ طَبِيبًا cümlesinin Türkçe karşılığı "Kardeşi doktor oldu" cümlesidir.Doğru cevap **B** seçeneğidir.

FİİLLER

Fiiller iş, hareket ve oluş bildiren, geçmiş, şimdiki, geniş ve gelecek gibi zamana bağlı kelimelerdir. Arapçada fiiller üçe ayrılır.

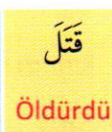
MAZİ FİİL | MUZARİ FİİL | EMİR FİİL

MAZİ FİİL

Geçmiş zamanda yapılan iş, hareket ve oluşları anlatmak için kullanılan fiil şeklidir. Mazi fiil, Arapçada fiilin kök hali yani sözlükte bulunma halidir. Üç harfli ve dört harfli kök halde mazi fiiller olduğu gibi bu kök harflerin üzerine bazı harfler eklenip harf sayısı altı harfe kadar çıkan türetilmiş mazi fiiller vardır. Mazi fiiller mebni(kalıplaşmış /değişmeyen)dir. Örnekleri inceleyiniz.

غَفَرَ	فَتَحَ	فَهِمَ	قَتَلَ
Bağışladı	Açtı	Anladı	Öldürdü
اِسْتَغْفَرَ	اِفْتَتَحَ	أَفْهَمَ	قَاتَلَ
Bağışlanma diledi	Açıldı	Anlattı	Savaştı

Örneklerde üç harfli mazi fiiller ve bu fiillere harf ya da harfler eklenerek türetilmiş yeni mazi fiiller ve anlamları verilmiştir.

Arapçada üç harfli kök mazi fiiller, üç farklı şekilde (kalıpta) karşımıza çıkar. Mazi fiillerin hangi kalıptan geldiğini bilmek, muzari ve emir fiillerin yapılış şeklini doğrudan ilgilendirmektedir. Mazi fiillerin hangi kalıpta geldiğini sözlüğe bakarak öğrenebileceğimiz gibi bir kısmını öğrendikçe ezberleyebiliriz.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
جَلَسُوا	جَلَسَا	جَلَسَ	3.KİŞİ MÜZEKKER
Oturdular	İkisi oturdu	Oturdu	
جَلَسْنَ	جَلَسَتَا	جَلَسَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
جَلَسْتُمْ	جَلَسْتُمَا	جَلَسْتَ	2.KİŞİ MÜZEKKER
Oturdunuz	İkisi oturdu	Oturdun	
جَلَسْتُنَّ	جَلَسْتُمَا	جَلَسْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
جَلَسْنَا		جَلَسْتُ	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK
Oturduk		Oturdum	

Kırmızı renkli تُمْ ، نَا ، ا ، و ، نَ ، تُنَّ ، تُمَا ، تُ ، تِ ، تَ

harfler, mazi fiillere bitişen merfu muttasıl zamirlerdir. Aynı zamanda fiillerin faili (özne) dir.

Türkçede 6 adet kişi zamiri varken Arapçada kişi zamiri sayısı 14'e çıkmaktadır. Bu yüzden fiiller bu 14 şahsa göre çekimlenir. Arapça öğrenen herkesin en az bir mazi, bir muzari bir de emir fiil çekimini ezberlemesi son derece önemlidir.

MUZARİ FİİL Şimdiki ve geniş zamanda yapılan iş, hareket ve oluşları anlatmak için kullanılan fiil şeklidir. Mazi fiilden türetilir. Muzari fiil türetilirken mazi kök harfleri korunarak baş tarafına muzari harfler dediğimiz أ - ت - ي - ن kısaca أَتَيْنَ harfleri kişilere göre eklenir.

أَخْرَجَ Çıkardı	عَلِمَ Bildi	دَخَلَ Girdi	ذَهَبَ Gitti	MAZİ
يُخْرِجُ Çıkarıyor	يَعْلَمُ Biliyor	يَدْخُلُ Giriyor	يَذْهَبُ Gidiyor	MUZARİ

Örneklerde üç ve dört harfli mazi fiiller ve bu fiillerden türetilen muzari fiiller ve anlamları verilmiştir.

VERİLEN MAZİ FİİLLERİN MUZARİLERİNİ SÖZLÜKTEN BULALIM

رَكِبَ	شَرِبَ	كَبُرَ	رَجَعَ	كَتَبَ
Bindi	İçti	Büyüdü	Döndü	Yazdı
....	....	....	....	....

SIRA SİZDE

Muzari fiil mureb (değişken) dir. Yani cümle içinde kullanılırken son harfinin harekesi, başına gelen edatlara bağlı olarak değişebilmektedir. Başında, değiştiren (amil) bir edat olmayan muzari fiil merfu muzari diye adlandırılır.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MUZARİ FİİL
يَذْهَبُونَ Gidiyorlar	يَذْهَبَانِ İkisi gidiyor	يَذْهَبُ Gidiyor	3.KİŞİ MÜZEKKER
يَذْهَبْنَ	تَذْهَبَانِ	تَذْهَبُ	3.KİŞİ MÜENNES
تَذْهَبُونَ Gidiyorsunuz	تَذْهَبَانِ İkiniz gidiyor	تَذْهَبُ Gidiyorsun	2.KİŞİ MÜZEKKER
تَذْهَبْنَ	تَذْهَبَانِ	تَذْهَبِينَ	2.KİŞİ MÜENNES
نَذْهَبُ Gidiyoruz		أَذْهَبُ Gidiyorum	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

ARKADAŞLAR! YANDAKİ MUZARİ FİİLİN ÇEKİMİNİ EZBERLEMEYİ UNUTMAYALIM.

Kırmızı renkli ن ، ي ، و ، ا harfleri, fiillerin failidir.Altı çizili siygalarda özne (fail) gizlidir (هُوَ ، هِيَ ، أَنْتَ ، أَنَا ، نَحْنُ) . Mavi renkli harfler muzari fiilin başına gelen أتين muzari harfleridir.

SIRA SİZDE

AYETLERDE GEÇEN FİİLLERİN FAİLLERİNİ BULALIM.

"وَ أَنْزَلَ الْفُرْقَانَ"	" ضَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا.. "	" فَأَيْنَ تَذْهَبُونَ"
"Furkan'ı (Kur'an)indirdi."	"Size bir örnek verdi"	" Nereye gidiyorsunuz?"

ÇÖZÜM

أَنْزَلَ fiilinin faili هُوَ, ضَرَبَ fiilinin faili yine هُوَ,

تَذْهَبُونَ fiilinin faili و harfidir.

Bir fiilin mazi mi yoksa muzari mi olduğunu o fiilin başında ve sonunda bulunan eklere bakarak anlarız. Eğer fiilin başında أ ت ي ن harfleri varsa o fiil muzari fiildir. Eğer fiilin sonunda تَ ، تِ ، تُ ، تُمَا ، تُنَّ ، نَ ، و ، ا ، نَا ، تُمْ harfleri varsa o fiil mazi fiildir.

SIRA SİZDE

SORU-1: كَتَبْتُ بِالْقَلَمِ Cümlesinde fiilin faili aşağıdakilerden hangisidir?

A- كَتَبْتُ B- بِالْقَلَمِ C- تُ D- بِ E- كَتَبَ

SORU-2: ذَهَبْنَا إِلَي الْبَيْتِ Cümlesinde fiilin faili aşağıdakilerden hangisidir?

A- إِلَي B- ذَهَبْنَا C- الْبَيْتِ D- نَا E- ذَهَبَ

SORU-3: Cümlelerin hangisinde mazi fiilin faili gizlidir?

A- شَرِبْتَ اللَّبَنَ B- جَلَسَتْ عَلَي الْكُرْسِيِّ C- غَسَلْنَا وَجْهَنَا

D- أَكَلْتُ الْخُبْزَ E- قَرَأْنَ الْقُرْآنَ

SORU-4: Cümlelerin hangisinde muzari fiilin faili gizlidir?

A- أَرْكَبُ السَّيَّارَةَ B- هُمْ يَشْرَبُونَ الْقَهْوَةَ C- أَنْتُمَا تَفْهَمَانِ الدَّرْسَ

D- هُنَّ يَكْتُبْنَ الرِّسَالَةَ E- أَنْتِ تَجْلِسِينَ تَحْتَ الشَّجَرِ

ÇÖZÜM

1.soruda mazi fiile bitişen تُ harfi, 2.soruda mazi fiile bitişen نَا harfi faildir. 3. soruda B seçeneğinde, 4. Soruda A seçeneğinde fail gizlidir.

FİİL CÜMLESİ

İsimle başlayan cümlelerin isim cümlesi olduğunu biliyoruz. Fiille başlayan cümle ise fiil cümlesidir. Kurallı bir fiil cümlesinin olmazsa olmaz iki öğesi fiil ve faildir. Bazen duygu ve düşüncemizi anlatmak için nesne ya da tümlece karşılık gelen mef'ule ihtiyaç duyarız. Şu halde Arapça bir fiil cümlesinde dizilim fiil + fail + meful şeklindedir. Örnekleri inceleyiniz.

يَنْزِلُ الرَّجُلُ مِنَ الْحَافِلَةِ	نَامَتْ فَاطِمَةُ وَ خَدِيجَةُ
Mef'ulü bih – Fail – Fiil	Fail – Fiil
Adam otobüsten iniyor.	Fatma ve Hatice uyudu.

Fiil cümlesinde fiil ile fail arasında sadece müzekkerlik-müenneslik uyumu vardır. Fiil cümlesinde fail kaç kişi olursa olsun fiil tekil halde kullanılır.

Bir fiil cümlesinde mef'ulü önceye alırsak cümlemiz yine fiil cümlesidir. Ama fiil cümlesinde faili başa alırsak cümlemiz isimle başladığı için isim cümlesi olur. Örnekleri inceleyiniz.

ذَهَبَ الْـمُدِيرُ وَ الطَّالِبُ إِلَي الْـمَدْرَسَةِ	جَاءَ الطَّالِبُ
Mef'ulü bih g.sarih – Fail – Fiil	Fail – Fiil
Müdür ve öğrenci okula gitti.	Öğrenci geldi
إِلَي الْـمَدْرَسَةِ ذَهَبَ الْـمُدِيرُ وَ الطَّالِبُ	الطَّالِبُ جَاءَ
Fail – Fiil – Mef'ulü b. g.sarih	Haber – Mübteda
Müdür ve öğrenci okula gitti.	Öğrenci geldi

Fiil cümlelerinde fail fiilden sonra gelir. Buna göre fail, fiilin çekimlenmesi sırasında fiile bitişik bir zamir olarak gelebildiği gibi gizli bir zamir veya açık bir isim olarak da gelebilir. Örnekleri inceleyiniz.

Gizli özne غَسَلَتِ الْـمَلَابِسَ Fail (هِيَ) Meful Fiil Elbiseleri yıkadı.	Gizli özne رَكِبَ الْحَافِلَةَ. Fail (هُوَ) Meful Fiil Otobüse bindi.
غَسَلَتْ عَائِشَةُ الْـمَلَابِسَ Meful Fail Fiil Ayşe elbiseleri yıkadı.	رَكِبَ عَلِيٌّ الْحَافِلَةَ. Meful Fail Fiil Ali otobüse bindi.

SIRA SİZDE

يَقْرَأُ الْكِتَابَ 1-Kitap okuyor.	شَرِبَتِ الْعَصِيرَ 2-Meyve suyu içti.	فَتَحَ الْوَلَدُ الْبَابَ 3-Çocuk kapıyı açtı.
إِقْرَإِ الْكِتَابَ 4-Kitap oku.	شَرِبْتَ الْعَصِيرَ 5- Meyve suyu içtin.	فَتَحَ الْوَلَدَانِ الْبَابَ 6-İki çocuk kapıyı açtı.

ÇÖZÜM

1. cümlede fail gizli هُوَ dir. **2**. Cümlede fail gizli هِيَ dir. **3**. Cümlede fail açık bir isim olan الْوَلَدُ dir. **4**. Cümlede fail gizli أَنْتَ dir. **5**. Cümlede fail تَ dir. **6**. Cümlede fail الْوَلَدَانِ dir.

ÖRNEK CÜMLELER VE İ'RAPLARI

ذَهَبَتِ الْبِنْتُ إِلَي الْـمَدْرَسَةِ

إِلَي الْـمَدْرَسَةِ	الْبِنْتُ	ذَهَبَتِ
Car+ mecrur muf'ulü bih gayrı sarih	Fail, ötre ile merfu, çünkü müfret isim	Mazi fiil sükun üzere mebni

Kız okula gitti.

يَسْتَيْقِظُ الْوَلَدُ مِنْ نَوْمِهِ

مِنْ نَوْمِهِ	الْوَلَدُ	يَسْتَيْقِظُ
Car+ mecrur muf'ulü bih gayrı sarih	Fail, ötre ile merfu, çünkü müfret isim	Muzari fiil, ötre(damme) ile merfu

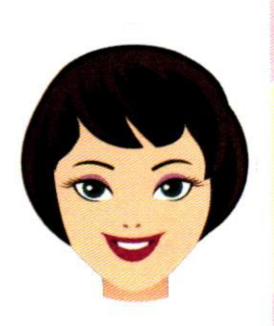
Çocuk uykudan uyanıyor.

كَتَبَ الْـمُدَرِّسَانِ الرِّسَالَةَ

الرِّسَالَةَ	الْـمُدَرِّسَانِ	كَتَبَ
Mef'ulü bih, üstün ile mansub,tekil	Fail, elif ile merfu, çünkü ikil bir isim	Mazi fiil, üstün(fetha) üzere mebni

İki öğretmen mesajı yazdı.

يَدْخُلُ الطُّلَّابُ الصَّفَّ		
الصَّفَّ	الطُّلَّابُ	يَدْخُلُ
Muf'ulü bih, üstün ile mansub	Fail, ötre ile merfu, çünkü düzensiz çoğul	Muzari fiil ötre(damme) ile merfu
Öğrenciler sınıfa giriyor.		

يَعْمَلُ الْـمُهَنْدِسُونَ فِي شَرِكَتِهِمْ		
فِي شَرِكَتِهِمْ	الْـمُهَنْدِسُونَ	يَعْمَلُ
Car+ mecrur muf'ulü bih gayrı sarih	Fail, vav ile merfu, cem-i müzekker salim	Muzari fiil, ötre(damme) ile merfu
Mühendisler şirketlerinde çalışıyor.		

أَرْسَلَتِ الْـمُوَظَّفَاتُ اَلْأَوْرَقَ		
اَلْأَوْرَقَ	الْـمُوَظَّفَاتُ	أَرْسَلَتِ
Mef'ulü bih, üstün ile mansub, kırık çoğul	Fail, ötre ile merfu, çünkü cem-i müennes salim	Mazi fiil, üstün(fetha) üzere mebni
Bayan memurlar evrakları gönderdi.		

ÜNİTE SONU DEĞERLENDİRME - 5

SORU-1: "وَ خَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا" Ayette geçen fiilin faili (öznesi) aşağıdakilerden hangisidir?

A- خَلَقْنَاكُمْ B- كُمْ C- أَزْوَاجًا D- نَا E- خَلَقْنَا

SORU-2: وَصَلَتِ الْـمُدَرِّسَاتُ إِلَي بَيْتِهِنَّ Cümledeki fiilin çeşidi hangisidir?

A- Muzari B- Mazi C- Emir D- Naib-i fail E- Fail

SORU-3: Aşağıdakilerden hangisi fiil cümlesidir?

A- الطِّفْلُ شَرِبَ الْـمَاءَ B- اَلْبِنْتَانِ نَاجِحَتَانِ C- اَلْوَلَدُ ذَهَبَ إِلَي الْبَيْتِ

D- إِلَي الْبَيْتِ رَجَعَتِ الْبِنْتِ E- زَيْنَبُ طَالِبَةٌ

SORU-4: ذَهَبَتِ الطَّالِبَةُ إِلَي الْـمَدْرَسَةِ Cümlesinin ikil hali hangisidir?

A- ذَهَبَتِ الطَّالِبَاتُ إِلَي الْـمَدْرَسَةِ B- ذَهَبَ الطَّالِبَانِ إِلَي الْـمَدْرَسَةِ

C- ذَهَبَتِ الطَّالِبَتَانِ إِلَي الْـمَدْرَسَةِ D- ذَهَبَ الطَّالِبَتَانِ إِلَي الْـمَدْرَسَةِ

E- ذَهَبَتِ الطُّلَّابُ إِلَي الْـمَدْرَسَةِ

SORU-5: سَكَنَ الطَّبِيبُ فِي الْفُنْدُقِ Cümlesinde fiilin müennesi hangisidir?

A- سَكَنَتَ B- سَكَنَتَا C- سَكَنْتِ D- سَكِنَتْ E- سَكَنَتْ

SORU-6: عَالَجَتِ الطَّبِيبَةُ الْـمَرِيضَةَ Cümlesinde failin çoğul şekli hangisidir?

A- الطَّبِيبَتُونَ B- الطَّبِيبَانِ C- الْـمَرْضَي D- الطَّبِيبَاتُ E- الطَّبِيبَاتِ

SORU-7: يُسَافِرُ الْـمُسْلِمُونَ إِلَي مَكَّةَ Cümlesinde fail cümlenin başına geçerse cümledeki görevi aşağıdakilerden hangisi olur?

A- Fail B- Haber C- Mübteda D- Mef'ul E- Sıfat

ÜNİTE DEĞERLENDİRME-5 ÇÖZÜMLÜ CEVAP ANAHTARI

1	D	2	B	3	D	4	C	5	E	6	D	7	C

CEVAP-1: Mazi fiile bitişen نَا faildir. كُمْ ise mef'uldür. Doğru cevap **D** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-2: وَصَلَتِ mazi fiildir. Doğru cevap **B** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-3: İsimle başlayan cümle isim cümlesidir. Mef'ul başa geçerse cümle yine fiil cümlesidir. Doğru cevap **D** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-4: Cümlede fiil ve fail müennes olduğu için fail ikil yapılırsa müennes olacaktır. Fiil cümlesinde fail kaç kişi olursa olsun fiil tekil kullanılacağına göre doğru cevap **C** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-5: سَكَنَ Mazi fiilinin tekil müennesi سَكَنَتْ dir. Doğru cevap

E seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-6: الطَّيِّبَةُ kelimesi fail ve tekil müennestir. Çoğulu cem-i müennes

salim ve merfu olacağından الطَّيِّبَاتُ doğrudur. Doğru cevap

D seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-7: Bir fiil cümlesinde fail cümlenin başına alınırsa cümle isimle başlayacağı için Mübteda olur. Doğru cevap C seçeneğinde verilmiştir.

MEF'UL ÇEŞİTLERİ

6 ÜNİTE

Bir fiil cümlesinde failin yaptığı işten doğrudan etkilenen, fiilin zamanını veya yerini, yapılış nedenini belirten, fiilin anlamını pekiştiren, sayısını ve çeşidini bildiren mansub isimlere mef'ul denir. Arapçada mef'uller beşe ayrılır.

MEF'UL

MEF'ULÜ BİH	MEF'ULÜ MUTLAK	MEF'ULÜ LEH/Lİ ECLİH	MEF'ULÜ FİH	MEF'ULÜ MAAH

MEF'ULÜ BİH

Bir fiil cümlesinde fiilin konusu olan failin yaptığı işten doğrudan etkilenen mansub isme mef'ulü bih denir. Türkçede nesnenin karşılığıdır. Mef'ulü bih daima **mansub**dur.

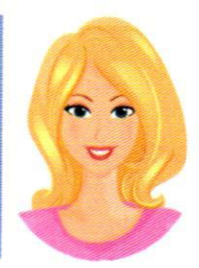
Yani tekil isim, cem-i müennes salim ve düzensiz(kırık) çoğul isimlerin cümle içinde yer alırken son harflerinin harekelerinin **üstün** olması, ikil isimlerin ve cem-i müzekker salim isimlerin cümle içinde bulunurken **ya** harfi alması mansub olması demektir. Mef'ul-ü bih sarih ve mef'ul-ü bih gayrı sarih diye ikiye ayrılır.

يَشْرَبُ الْوَلَدُ الْحَلِيبَ	كَتَبْتَ الرِّسَالَةَ بِالْقَلَمِ
Çocuk sütü içiyor.	Mektubu kalemle yazdın.

ÖRNEK CÜMLELER VE İ'RAPLARI

الْقُرْآنَ	الْمُؤْمِنُ	يَقْرَأُ
Mef'ulü bih, üstün ile mansub	Fail, ötre ile merfu	Fiil-i muzari, ötre ile merfu
Mü'min Kur'an okuyor.		

عَنِ الْوَطَنِ	الْجُنُودُ	دَافَعَ
Car mecrur meful-ü bih gayrı sarih	Fail, ötre ile merfu	Fiil-i mazi, üstün üzere mebni
Askerler vatanı savundu.		

مَحْمُودٍ	أَبَا	رَأَيْتُ
Muzaf-un ileyh esre ile mecrur	Muzaf,Mef'ul elif ile mansub	Mazi fiil+fail mahallen merfu
Mahmut'un babasını gördüm.		

رِسَالَتَيْنِ	الطَّالِبُ	يَكْتُبُ
Mef'ulü bih, ya ile mansub	Fail, ötre ile merfu	Fiil-i muzari, ötre ile merfu
Öğrenci iki mektup yazıyor.		

Normal cümle diziliminde mef'ulü bih, fiil ve failden sonra gelir. Mef'ul-ü bih'ler cümlede açık bir isim, bitişik veya ayrı zamir gelebileceği gibi cümle halinde de gelebilir. Örnekleri inceleyiniz.

قَرَأَ الطَّالِبُ الْجَرِيدَةَ	غَادَرَ الْحَافِلَةُ الْـمَوْقِفَ
Öğrenci gazeteyi okudu.	Otobüs duraktan ayrıldı.

الْـمَوْقِفَ ve الْجَرِيدَةَ birer isim, mef'uldür.

Üstün ile mansubdur.

"إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَ إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ"	"نَرْزُقُـكُمْ وَ إِيَّاكُمْ"
"Ancak Sana kulluk eder ve ancak Senden yardım dileriz"	"Sizi ve onları (biz) rızıklandırırız"

كُمْ zamiri bitişik zamir, mef'ul, mahallen mansubdur. إِيَّاكُمْ ve إِيَّاكَ mansub munfasıl zamirdir. Zamirler mebni olduğu için cümle içinde mahallen i'rap aldıkları unutulmamalıdır.

أَسْتَغْفِرُ اللهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ	أُرِيدُ أَنْ أَذْهَبَ إِلَي الْـمَكْتَبَةِ
Allah'tan bağışlanma diler ve Ona tevbe ederim.	Kütüphaneye gitmek istiyorum.

أَنْ أَذْهَبَ إِلَي الْـمَكْتَبَةِ cümle halinde mef'ul-ü bihtir. Mahallen mansubdur. اللهَ mef'ul-ü bih, üstün ile mansub, إِلَيْهِ car mecrur mef'ulü bih gayrı sarih(dolaylı tümleç)tir.

SIRA SİZDE

Cümlelerdeki boşluklara yandaki kelimelerden uygun mef'ul-ü bihler getiriniz.

السَّفِينَةَ	الْكِتَابَ	الشَّايَ	تُفَضِّلُ ......عَلَي الْعَصِيرِ	1
الْحَلِيبَ	الْقِرائَتَيْنِ	الْكِتَابَةَ	شَرِبَ الْوَلَدُ	2
الْبَابَانِ	الْبَابَيْنِ	الْبَابِ	فَتَحَ الْبَقَّالُ	3
السَّلَامَ	الدَّرْسَ	السَّبُّورَةَ	كَتَبَ الطُّلَّابُ	4

ÇÖZÜM

Mef'uller mansub olduğu için;

1. boşluğa mansub olup anlamca uygun olan kelime الشَّايَ getirilmelidir.

2. boşluğa mansub olup anlamca uygun olan kelime الْحَلِيبَ getirilmelidir.

3. boşluğa mansub olup anlamca uygun olan kelime الْبَابَيْنِ getirilmelidir.

4. boşluğa mansub olup anlamca uygun olan kelime الدَّرْسَ getirilmelidir.

MEF'ULÜ MUTLAK

Mef'ul-ü mutlak; bir fiil cümlesinde fiille aynı kökten fiilin anlamını pekiştirmek, fiilin çeşidini açıklamak, fiilin sayısını belirtmek için fiilden sonra gelen mansub mastardır. Örnekleri inceleyiniz.

FİİLİN SAYISINI BELİRTİYOR.	FİİLİN ÇEŞİDİNİ BELİRTİYOR.	FİİLİN ANLAMINI PEKİŞTİRİYOR.
أَكَلَ الرَّجُلُ أَكْلَتَيْنِ Adam iki kere yedi.	مَرَّ السَّيَّارَةُ مَرَّ الطَّائِرَةِ Araba uçak gibi geçti.	نَامَ الْوَلَدُ نَوْمًا Çocuk öyle bir uyudu ki.
دَقَّتِ السَّاعَةُ دَقَّةً Saat bir kere çaldı.	ضَرَبَهُ ضَرْبَ الظَّالِمِ Onu zalimce dövdü.	لَعِبَ الطِّفْلُ لَعِبًا Çocuk öyle bir oynadı ki

MEF'UL-Ü MUTLAKIN FİİLİN MANASINI PEKİŞTİRMESİ

Fiilin manasını pekiştiren Mef'ul-ü mutlak daima müfrettir. Fiilden sonra gelir. Şüphesiz, gerçekten, tam, muhakkak, iyice gibi anlamlara gelir.

فَرَّ اللِّصُّ فِرَارًا	يَنْصُرُ اللّٰهُ الْمُؤْمِنِينَ نَصْرًا
Hırsız öyle bir kaçtı ki.	Allah mü'minlere muhakkak yardım eder.

ÖRNEK CÜMLE VE İ'RABI

حِفْظًا	الْقُرْآنَ	حَفِظْتُ
Mef'ulü mutlak, üstün ile mansub	Mef'ul-ü bih üstün ile mansub	Mazi fiil, sükun üzere mebni+fail
Kur'an-ı öyle bir ezberledim ki.		

MEF'UL-Ü MUTLAKIN FİİLİN ÇEŞİDİNİ BELİRTMESİ

Fiilin çeşidini belirten mef'ul-ü mutlak ya isim tamlaması, ya da sıfat tamlaması olarak gelir. Şeklinde, aynen, tıpkı, gibi anlamlara gelir.

مَشَي مِيشَةَ الْأَغْنِيَاءِ	نَامَ الْـمَرِيضُ نَوْمًا هَادِئًا
Zengin yürüyüşü gibi yürüdü.	Hasta sakince uyudu.

ÖRNEK CÜMLE VE İ'RABI

سَارَ	الرَّجُلُ	سَيْرًا حَسَنًا
Fiil-i mazi, üstün üzere mebni	Fail, ötre ile merfu	**Seyren** mef'ulü mutlak, **hasenen** sıfat
Adam güzelce bir şekilde yürüdü.		

MEF'UL-Ü MUTLAKIN FİİLİN SAYISINI BELİRTMESİ

Fiilin kaç kez yapıldığını belirten mef'ul-ü mutlak kere, defa, kez gibi anlamlara gelir. Tekil, ikil ve çoğul gelebilir. Mastarın başında sayı varsa, sayı muzaf ve mef'ul-ü mutlak olur. Bu durumda mastar muzafun ileyh olur.

ÖRNEK CÜMLE VE İ'RABI

قَرَأْتُ الْحِكَايَةَ قِرَائَتَيْنِ	قَرَأْتُ الْحِكَايَةَ قِرَائَةً
Hikâyeyi iki kere okudum.	Hikâyeyi bir kere okudum.

سَجَدْتُ	ثَلَاثَ سَجَدَاتٍ
Mazi fiil sükun üzere mebni, tu zamiri fail mahallen merfu	**Selase** mef'ul-ü mutlak, muzaf, **secedat** muzafun ileyh
Üç kere secde ettim.	

SIRA SİZDE

Cümlelerde geçen mef'ulü mutlakları bulup ne amaçla geldiğini belirtiniz.

No	Cümle	No	Cümle
1	خَافَ اللِّصُّ خَوْفَ الْجُبَنَاءِ	5	كَسَرَتِ الْأُمُّ الْكُوبَ كَسْرًا
2	ضَرَبَ الْوَلَدُ الْكُرَةَ ضَرْبَتَيْنِ	6	" وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا "
3	اِزْدَادَتْ حَوَادِثُ الْمُرُورِ اِزْدِيَادًا	7	أَذَاعَ النَّاسُ الْخَبَرَ إِذَاعَةً
4	جَلَسَ الطِّفْلُ عَلَي الْكُرْسِيِّ جُلُوسًا	8	تَدُورُ الدُّوَّامَةُ دَوْرَةً وَاحِدَةً

ÇÖZÜM

1. خَوْفَ الْجُبَنَاءِ mef'ul-ü mutlaktır. İsim tamlaması şeklinde, fiilin yapılış şeklini(çeşidini) belirtmek için gelmiştir.

2. ضَرْبَتَيْنِ mef'ul-ü mutlaktır. Fiilin sayısını belirtmek için gelmiştir.

3. اِزْدِيَادًا 4. جُلُوسًا 5. كَسْرًا mef'ul-ü mutlaktır. Fiilin anlamını pekiştirmiştir

6. حُبًّا mef'ul-ü mutlaktır. Sıfat tamlaması olarak fiilin çeşidini belirtmiştir.

7. إِذَاعَةً mef'ul-ü mutlaktır. Fiilin anlamını pekiştirmiştir.

8. دَوْرَةً mef'ul-ü mutlaktır. Fiilin sayısını belirtmek için gelmiştir.

MEF'ULÜ Lİ ECLİH (LEH)

Mef'ul-ü leh ya da mef'ul-ü li eclih; bir fiil cümlesinde fiilin ne için yapıldığını gösteren mef'uldür. Cümlede niçin sorusunun cevabını oluşturan mastar da denilebilir. Mef'ul-ü leh her zaman mansub olmayıp harf-i cerle de gelebilir. Örnekleri inceleyiniz.

قَامَ الطُّلَّابُ إِحْتِرَامًا لِـمُدَرِّسِهِمْ	يَصُومُ الْـمُسْلِمُ إِطَاعَةً لِرَبِّهِ
Öğrenciler öğretmenlerine saygı için ayağa kalktı.	Müslüman Rabbine itaat için oruç tutuyor.
قَامَ الطُّلَّابُ لِإِحْتِرَامِ مُدَرِّسِهِمْ	يَصُومُ الْـمُسْلِمُونَ لِإِطَاعَةِ رَبِّهِمْ
Öğrenciler öğretmenlerine saygı için ayağa kalktı.	Müslümanlar Rablerine itaat için oruç tutuyor.

Mef'ul-ü leh, لِـمَاذَا ve لِـمَ soru isimlerinin cevabıdır.

Mef'ul-ü lehden harf-i cerin kaldırılıp mansub olması için mef'ul-ü lehin mastar olması ve fiil ile failin zaman ve kişi bakımından aynı olması gerekir.

Mef'ul-ü leh, nekre, marife ve muzaf olmak şeklinde üç şekilde kullanılabilir. Örnekleri inceleyiniz.

نَقْرَأُ الْكُتُبَ لِلطَّلَبِ مِنَ الْعِلْمِ

İlim öğrenmek için kitaplar okuyoruz.

نَقْرَأُ الْكُتُبَ طَلَبًا لِلْعِلْمِ

İlim istemek için kitaplar okuyoruz.

نَقْرَأُ الْكُتُبَ لِطَلَبِ الْعِلْمِ

İlim istemek için kitaplar okuyoruz.

ÖRNEK CÜMLE VE İ'RABI

حُبًا لِلْعِلْمِ	إِلَي هُنَا	جِئْنَا
Mef'ulü leh, üstün ile mansub	Mef'ul-ü bih gayrı sarih	Mazi fiil, sükun üzere mebni+fail
İlmi sevdiğimiz için biz buraya geldik.		

SIRA SİZDE Cümlelerde mef'ul-ü leh olan kelimeleri belirtiniz.

Türkçe	Arapça	No
İşçi çevreyi güzelleştirmek için ağacı dikti.	غَرَسَ الْعَامِلُ الشَّجَرَ لِتَجْمِيلِ الْبِيئَةِ	1
Mahmut ölüm korkusundan dolayı ülkesine döndü.	رَجَعَ مَحْمُودٌ إِلَي بَلَدِهِ خَوْفًا مِنَ الْقَتْلِ	2
Ömer misafirlerine ikram etmek için bir dana kesti.	ذَبَحَ عُمَرُ عِجْلًا إِكْرَامًا لِضُيُوفِهِ	3
Polis hırsızı kaçmasından korktuğu için tuttu.	أَمْسَكَ الشُّرْطِيُّ اللِّصَّ خَوْفًا مِنْ فِرَارِهِ	4

ÇÖZÜM

1. تَجْمِيل mef'ul-ü leh'tir. İsim tamlaması şeklinde ve harf-i cerle gelmiştir.

2. خَوْفًا mef'ul-ü leh'tir. Mansub mastar olarak gelmiştir.

3. إِكْرَامًا mef'ul-ü leh'tir. Mansub mastar olarak gelmiştir.

4. خَوْفًا mef'ul-ü leh'tir. Mansub mastar olarak gelmiştir.

MEF'ULÜ FİH

Bir fiil cümlesinde fiilin işlendiği yeri, zamanı ve yönü bildiren isim veya zarflara mef'ul-ü fih denir. Cümlede mef'ul-ü fihi bulmak kolaydır. Nerede, nereye, ne tarafa veya ne zaman sorularına uygun olan cevap mef'ul-ü fihtir. Mef'ul-ü fih mansubtur. Örnekleri inceleyiniz.

غَادَرَ الْقِطَارُ قَبْلَ قَلِيلٍ	ذَهَبَ الطَّبِيبُ يَوْمَ الْخَمِيسِ
Tren az önce hareket etti.	Doktor Perşembe günü gitti.
سَأُعْطِيهِ النُّقُودَ غَدًا	صَلَّيْتُ ظُهْرًا
Yarın ona para vereceğim.	Öğlen vakti namaz kıldım.

ÖRNEK CÜMLE VE İ'RABI

أَمَامَ الْكَرَاجِ	أَبِي	سَيَّارَةُ
أَمَامَ muzaf, mef'ul-ü fih, üstün ile mansub haber, الْكَرَاجِ muzafun ileyh	أَب Muzafun ileyh aynı zamanda muzaf, ي muzafun ileyh mahallen mecrur	Muzaf, mübteda ötre ile merfu
Babamın arabası garajın önündedir.		

Zarflardan sonra gelen isimler muzafun ileyh olur. Bu durumda zarf olan kelime muzaftır.

اَلْوَلَدُ خَلْفَ الْبَيْتِ	سَنَذْهَبُ يَوْمَ السَّبْتِ
Çocuk evin arkasındadır.	Cumartesi günü gideceğiz.

SIRA SİZDE Cümlelerde mef'ul-ü fih olan kelimeleri belirtiniz.

Türkçe	Arapça	No
Yarın Cuma namazını kılacağız.	سَنُصَلِّي صَلَاةَ الْجُمُعَةِ غَدًا	1
Serçe ağacın dalları arasındadır.	اَلْعُصْفُورُ بَيْنَ أَغْصَانِ الشَّجَرَةِ	2
Yemekten önce ellerimi yıkarım.	أَغْسِلُ يَدَيَّ قَبْلَ الْأَكْلِ	3
Şimdi yatağımda dinleneceğim.	اَلْآنَ أَسْتَرِيحُ فِي سَرِيرِي	4

ÇÖZÜM

1. غَدًا mef'ul-ü fih'tir. Zaman bildirmektedir.

2. بَيْنَ mef'ul-ü fih'tir. Yer bildirmektedir.

3. قَبْلَ mef'ul-ü fih'tir. Zaman bildirmektedir.

4. اَلْآنَ mef'ul-ü fih'tir. Zaman bildirmektedir. فِي سَرِيرِي mef'ul-ü fih'tir.

Yer bildirmektedir.

DUHAN:12

İnsanlar "Rabbimiz! Bu azabı bizden kaldır, çünkü biz artık inanıyoruz"

MEF'ULÜ MAAH

Bir fiili takip eden, beraberlik anlamı bulunan(beraberlik anlamı مَعَ ile olmamalıdır), وَ vav harfinden sonra gelen mansub isimdir. Örnekleri inceleyiniz.

كَتَبَتْ فَاطِمَةُ وَ الْـمُعَلِّمَةَ	سِرْتُ وَ السَّاحِلَ
Öğretmenle beraber Fatma yazdı.	Sahil boyunca yürüdüm.

ÖRNEK CÜMLE VE İ'RABI

وَ النَّهْرَ	الشَّابُّ	تَجَوَّلَ
وَ vav'ı maiyye, النَّهْرَ mef'ul-ü maah	Fail, ötre ile merfu	Fiil-i mazi, fetha üzere mebni
Genç sahil boyunca dolaştı.		

Zarflardan sonra gelen isimler muzafun ileyh olur.
Bu durumda zarf olan kelime muzaftır.

هُمَا مُسَافِرَانِ وَ الْفَجْرَ
O ikisi sabahla birlikte yola çıkıyorlar.
رَكَضْتُ وَ الرَّصِيفَ
Kaldırım boyunca koştum.

ÜNİTE SONU DEĞERLENDİRME - 6

SORU-1: يَدْخُلُ اللهُ الْـمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ Cümlede ki altı çizili kelime için aşağıda verilenlerden hangisi doğrudur?

A- Mef'ul-ü bihtir. Esre ile mecrurdur.

B- Haberdir. Merfudur. Merfuluk belirtisi esredir.

C- Faildir. Merfudur. Merfuluk belirtisi esredir.

D- Mef'ul-ü bihtir. Esre ile mansubdur. Cem-i müennes salimdir.

E- Mef'ul-ü bihtir. Merfudur. Merfuluk belirtisi eliftir. İkildir.

SORU-2: تُحِبُّ الْقِطَّةُ الْحَلِيبَ Cümlesinde mef'ul-ü bih hangisidir?

A- الْقِطَّةُ B- الْحَلِيبَ C- تُحِبُّ D- تُحِبُّ الْقِطَّةُ E- الْقِطَّةُ الْحَلِيبَ

SORU-3: ....كَسَرَ النَّجَّارُ Boşluğa hangi kelime gelmelidir?

A- الْحَطَبُ B- اَلْبَابَانِ C- اَلزُّجَاجَانِ D- اَلْخَشَبَ E- اَلْأَقْلَامُ

SORU-4: نَامَتِ الطِّفْلَةُ نَوْمًا Cümlede altı çizili kelimenin görevi nedir?

A- Mef'ul-ü leh B- Mef'ul-ü bih C- Mef'ul D- Fail E- Mef'ul-ü mutlak

SORU-5: يَصُومُ الْـمُسْلِمُونَ طَاعَةً لِلهِ Altı çizili kelimenin görevi nedir?

A- Mef'ul-ü leh B- Mef'ul-ü bih C- Mef'ul D- Fail E- Mef'ul-ü mutlak

ÜNİTE DEĞERLENDİRME-6 ÇÖZÜMLÜ CEVAP ANAHTARI

1	D	2	B	3	D	4	E	5	A

CEVAP-1: الْـمُؤْمِنَاتِ kelimesi cümlede mef'ul olarak kullanılmıştır. Cem-i müennes salim bir isim olduğu için mansubluk alameti esredir. Doğru cevap **D** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-2: الْحَلِيبَ kelimesi cümlede mef'ul olarak kullanılmıştır. Mansubluk alameti üstündür. Doğru cevap **B** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-3: Fiil ve failden sonra cümlede mef'ule ihtiyaç vardır. اَلْخَشَبَ kelimesi cümlede mef'ul olarak kullanılmıştır. Mansubluk alameti üstündür. Doğru cevap **D** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-4: Cümlede altı çizili kelime fiille aynı kökten türetilmiş mansub bir mastar olduğu için mef'ul-ü mutlaktır. Doğru cevap **E** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-5: Cümlede altı çizili kelime fiilin ne için yapıldığının cevabı olduğu için mef'ul-ü lehtir. Doğru cevap **A** seçeneğinde verilmiştir.

AKSAM-I SEB'A

7 ÜNİTE

Arapçada fiiller kök harfleri içerisinde illet harfi dediğimiz (ي ، و ، ا) bulunmayanlar ve içerisinde illet harfi bulunanlar diye iki ana gruba ayrılır. Kısaca sahih ve illetli fiiller diyebiliriz. Bu iki ana grubun altında toplam yedi ayrı fiil çeşidi vardır. Bu fiillerin tamamına yedi bölüm anlamında akşam-ı seb'a denir. Şimdi bu fiilleri tanıyalım.

SALİM FİİL

MEHMUZ FİİL

MUZAAF FİİL

SAHİH FİİLLER

AKSAM-I SEB'A

İLLETLİ FİİLLER

MİSAL FİİL

ECVEF FİİL

NAKIS FİİL

LEFİF FİİL

Fiiller kök harflerinin sayısına göre üç harfli ve dört harfli olabilir. Üç harfli kök fiillere sülasi mücerred, dört harfli kök fiillere rubai mücerred fiiller denir. Kök fiillere bazı harfler ekleyerek harf sayısı en fazla altı harfe kadar çıkarılarak sülasi ve rubai mezit fiiller türetilebilir. On dördüncü ünitede mezit (eklenmiş-türetilmiş) fiillerle ilgili detaylı bilgiler vereceğiz.

SÜLASİ FİİLLERİN ALTI BABI

Sülasi fiiller, kök harflerinin sayısı üç harf olan fiillerdir. Sülasi fiiller altı farklı şekilde karşımıza çıkar. Mazi ve muzari fiillerin kök **birinci** ve **üçüncü** harflerinin harekeleri tüm fiillerde aynıdır. Sadece kök ikinci harflerin harekeleri değişir. Sülasi fiiller, bu ikinci harfin harekesine göre bab adı verilen altı ayrı kategoriye ayrılır. Bir sülasi fiil mutlaka bu altı bölüme girer. Başka bir şekilde gelmesi söz konusu değildir. كَتَبَ - يَكْتُبُ fiili ile

نَصَرَ - يَنْصُرُ fiili aynı babdandır. Çünkü mazi ve muzaride ki kök

1. ve **3**. harflerin harekeleri aynıdır. Bu bablar birinci bab, ikinci bab....diye altıya kadar numaralandırılır. Bir fiilin kaçıncı babdan olduğunun söylenmesi mazi ve muzaride ki kök **ikinci** harfin harekesinin söylenmesi demektir. Bu altı baba göre verilen fiilleri ve kök **2**. harfleri inceleyiniz.

نَصَرَ - يَنْصُرُ	كَتَبَ - يَكْتُبُ	1.BAB
جَلَسَ - يَجْلِسُ	ضَرَبَ - يَضْرِبُ	2.BAB
ذَهَبَ - يَذْهَبُ	فَتَحَ - يَفْتَحُ	3.BAB
عَلِمَ - يَعْلَمُ	شَرِبَ - يَشْرَبُ	4.BAB
حَسُنَ - يَحْسُنُ	كَبُرَ - يَكْبُرُ	5.BAB
نَعِمَ - يَنْعِمُ	حَسِبَ - يَحْسِبُ	6.BAB

SAHİH FİİLLER

Kök harfleri içerisinde ا ، و ، ي illet harfleri bulunmayan fiillerdir.

Bunlar; **salim** fiil كَتَبَ , **mehmuz** fiil أَخَذَ , **muzaaf** fiil مَدَّ gibi.

SALİM FİİLLER

Kök harfleri içerisinde ا ، و ، ي illet harfleri ile hemze ve şedde

bulunmayan fiillerdir. كَتَبَ ، غَسَلَ ، نَظَرَ birer salim fiildir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
جَلَسُوا Oturdular	جَلَسَا İkisi oturdu	جَلَسَ Oturdu	3.KİŞİ MÜZEKKER
جَلَسْنَ	جَلَسَتَا	جَلَسَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
جَلَسْتُمْ Oturdunuz	جَلَسْتُمَا İkiniz oturdunuz	جَلَسْتَ Oturdun	2.KİŞİ MÜZEKKER
جَلَسْتُنَّ	جَلَسْتُمَا	جَلَسْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
جَلَسْنَا Oturduk		جَلَسْتُ Oturdum	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

Mazi fiillerin sonuna bitişen harflerin fail olduğunu, altı çizili siygaların faillerinin gizli olduğunu daha önceki derslerden biliyoruz.

SALİM FİİL MUZARİ ÇEKİMİ

Muzari fiillerde kırmızı renkli harflerin fail olduğunu, altı çizili sigaların faillerinin gizli olduğunu daha önceki derslerden biliyoruz.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MUZARİ FİİL
يَذْهَبُونَ	يَذْهَبَانِ	يَذْهَبُ	3.KİŞİ MÜZEKKER
Gidiyorlar	İkisi gidiyor	Gidiyor	
يَذْهَبْنَ	تَذْهَبَانِ	تَذْهَبُ	3.KİŞİ MÜENNES
تَذْهَبُونَ	تَذْهَبَانِ	تَذْهَبُ	2.KİŞİ MÜZEKKER
Gidiyorsunuz	İkiniz gidiyor	Gidiyorsun	
تَذْهَبْنَ	تَذْهَبَانِ	تَذْهَبِينَ	2.KİŞİ MÜENNES
نَذْهَبُ		أَذْهَبُ	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK
Gidiyoruz		Gidiyorum	

SALİM FİİL EMİR ÇEKİMİ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	EMİR FİİL	
لِيَذْهَبُوا	لِيَذْهَبَا	لِيَذْهَبْ	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
Onlar gitsinler	İkisi gitsin	Gitsin		
لِيَذْهَبْنَ	لِتَذْهَبَا	لِتَذْهَبْ	3.KİŞİ MÜENNES	
اِذْهَبُوا	اِذْهَبَا	اِذْهَبْ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz gidin	İkiniz gidin	Git		
اِذْهَبْنَ	اِذْهَبَا	اِذْهَبِي	2.KİŞİ MÜENNES	

Fiillere çekimlenme esnasında eklenen harfler fiilin kök harflerinden değildir. Bir fiilin aksam-ı seb'a dan hangisine gireceği kök harflerine bakılarak bilinir. Kök harflerine başka harfler eklenerek türetilen mezit fiillerin aksam-ı seb'a dan hangi gruba girdiğini belirlemek için de önce fiilin kökünü bulmamız gerekir. أَخْرَجَ fiili mezit bir fiildir. Mezit fiilin bu haline bakılınca mehmuz (hemzeli) bir fiil olduğu düşünülebilir. Halbuki fiilin kökü خَرَجَ dir. Yani salim bir fiildir.

SIRA SİZDE Cümlelerde geçen fiillerin köklerini belirtiniz.

Öğretmenler ihlasla çalışıyorlar.	اَلْـمُدَرِّسُونَ يَعْمَلُونَ بِإِخْلَاصٍ	1
Anne çocuklara teşekkür etti.	شَكَرَتِ الْأُمُّ لِلْأَوْلَادِ	2
Otobüs durakta bekliyor.	تَنْتَظِرُ الْحَافِلَةُ فِي الْـمَوْقِفِ	3
Meyve fiyatları yükseliyor.	تَرْتَفِعُ أَسْعَارُ الْفَوَاكِهِ	4

1.fiilin kökü عمل dir. 2. fiilin kökü شكر dir.

3.fiilin kökü نظر dır. 4. fiilin kökü رفع dır.

تَنْتَظِرُ ve تَرْتَفِعُ mezit (artırlmış) fiillerdir.

SIRA SİZDE Cümlelerde geçen fiillerin köklerini belirtiniz.

Türkçe	Arapça	No
Mü'minler Rablerine şükrediyorlar.	اَلْـمُؤْمِنُونَ يَشْكُرُونَ لِرَبِّهِمْ	1
Bahçede çok oynadık.	لَعِبْنَا كَثِيرًا فِي الْحَدِيقَةِ	2
Adamlar evlerine dönüyorlar.	يَرْجِعُ الرِّجَالُ إِلَي بُيُوتِهِمْ	3
Bayan öğretmenler güzel bir hikaye yazdılar.	اَلْـمُعَلِّمَاتُ كَتَبْنَ قِصَّةً جَمِيلَةً	4
Yağmur yağıyor.	يَنْزِلُ الْـمَطَرُ مِنَ السَّمَاءِ	5
Kuşların ötüşünü duyduk.	سَمِعْنَا تَغْرِيدَ الطُّيُورِ	6
Çocuklar annelerine bakıyorlar.	اَلْأَوْلَادُ يَنْظُرُونَ إِلَي أُمِّهِمْ	7
Siz ikiniz Arapça öğreniyorsunuz.	أَنْتُمَا تَدْرُسَانِ الْعَرَبِيَّةَ	8

ÇÖZÜM

1.fiilin kökü شكر dir. 2. fiilin kökü لعب dir.

3.fiilin kökü رجع dır. 4. fiilin kökü كتب dir.

5.fiilin kökü نزل dır. 6. fiilin kökü سمع dir.

7.fiilin kökü نظر dır. 8. fiilin kökü درس dir.

ÜNİTE SONU DEĞERLENDİRME - 7

SORU-1: Aşağıda verilen fiillerden hangisi salim bir fiildir?

A- سَأَلَ B- شَدَّ C- قَالَ D- فَهِمَ E- أَلْقَي

SORU-2: Verilen fiillerin hangisinin kök harflerinde illet harfi yoktur?

A- يَتَجَوَّلُ B- اِسْتَيْقَظَ C- يَتَّخِذُ D- اِتَّجَهَ E- يَنْصُرُونَ

SORU-3: Aşağıdakilerden hangisi salim fiilin özelliğidir?

A- Aynı türden iki harf ve hemze olmayan fiildir.

B- Aynı türden iki harf bulunan fiildir.

C- İçerisinde illet harfinin olmadığı fiildir.

D- Kök harfleri içinde hemze olan fiildir.

E- Sondan bir önceki harfi illetli olan fiildir.

SORU-4: اِسْتَشْهَدُوا Fiilinin kök harfleri hangi seçenekte doğru olarak verilmiştir?

A- ا س ت B- ش ه د C- ت ش ه D- س ش د E- ه د و

Toptan Allah'ın ipine sarılın, ayrılmayın...

Al-i İmran: 103

ÜNİTE DEĞERLENDİRME-7 ÇÖZÜMLÜ CEVAP ANAHTARI

1	D	2	E	3	A	4	B

CEVAP-1: Kök harfleri içerisinde illet harfleri, şedde ve hemzenin olmadığı tek fiil **D** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-2: **A, C, D** seçeneklerinde şedde, **B** seçeneğinde ي illet harfi bulunmaktadır. **E** seçeneğinde verilen fiilde ise kök harfleri نصر içerisinde illet harfi yoktur.

CEVAP-3: Salim fiil içerisinde illet harfleri, şedde ve hemzenin olmadığı fiildir. Bu tanıma göre **A** seçeneğinde verilen aynı türden iki harf ve hemze olmayan fiildir ifadesi doğrudur.

CEVAP-4: اِسْتَشْهَدُوا fiili, mazi mezit yani başına است harfleri getirilerek türetilmiş altı harfli bir fiildir. Fiilin sonuna eklenen çekim ekleride atılırsa kök olarak ش ه د kalacaktır. Doğru cevap **B** seçeneğinde verilmiştir.

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

...Rabbimiz! Bize hem dünyada hem de ahirette iyilik ver. Bizi cehennem azabından koru!

Bakara: 201

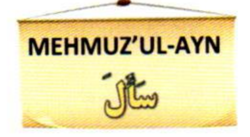

MEHMUZ FİİL

Kök harflerinden bir tanesi (أ - إ - ء) hemze olan mehmuz fiil, hemzenin fiilde bulunduğu yere göre üç kısma ayrılır.

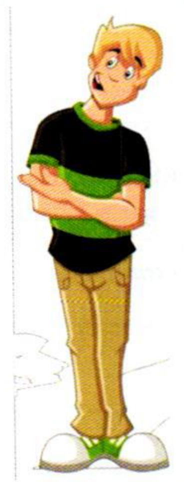

Eğer fiilin ilk harfi hemze ise mehmuz'ul – fa diye adlandırılır. Mehmuz'ul-fa nın mazisi salim fiilin mazisi gibi çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
أَمَرُوا Emrettiler	أَمَرَا İkisi emretti	أَمَرَ Emretti	3.KİŞİ MÜZEKKER
أَمَرْنَ	أَمَرَتَا	أَمَرَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
أَمَرْتُمْ Emrettiniz	أَمَرْتُمَا İkiniz emrettiniz	أَمَرْتَ Emrettin	2.KİŞİ MÜZEKKER
أَمَرْتُنَّ	أَمَرْتُمَا	أَمَرْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
أَمَرْنَا Emrettik		أَمَرْتُ Emrettim	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

MEHMUZ'UL- FA MUZARİ ÇEKİMİ

Mehmuz'ul-fa muzari fiil salim fiil gibi çekimlenir. Sadece muzari fiil çekimlenirken tekil 1. Kişide أَأْكُلُ çift hemze, med harfine dönüşür.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MUZARİ FİİL
يَأْمُرُونَ Emrediyorlar	يَأْمُرَانِ İkisi emrediyor	يَأْمُرُ Emrediyor	3.KİŞİ MÜZEKKER
يَأْمُرْنَ	تَأْمُرَانِ	تَأْمُرُ	3.KİŞİ MÜENNES
تَأْمُرُونَ Emrediyorsunuz	تَأْمُرَانِ İkiniz emrediyorsunuz	تَأْمُرُ Emrediyorsun	2.KİŞİ MÜZEKKER
تَأْمُرْنَ	تَأْمُرَانِ	تَأْمُرِينَ	2.KİŞİ MÜENNES
نَأْمُرُ Emrediyoruz		آمُرُ Emrediyorum	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

Mehmuz'ul-fa fiillerin emr-i hazırlarında, biri fiilin aslından, diğeri emir yapmak için getirilen olmak üzere iki hemze yan yana geldiğinden birinci hemzenin harekesi esre ise ikincisi ye harfine, hemzenin harekesi ötre ise ikincisi vav harfine, dönüştürülür. Hal böyle olunca أَدَبَ - يَأْدُبُ fiilinin emr-i hazırı أُودُبْ şeklinde, أَلِفَ - يَأْلَفُ fiilinin emr-i hazırı اِيلَفْ şeklinde gelir. Salim fiillerin emri gibi çekimlenir.

أَكَلَ - أَمَرَ - أَخَذَ gibi sık kullanılan fiillerin emr-i hazırları kural dışı olarak كُلْ - مُرْ - خُذْ şeklinde gelir ve aşağıdaki şekilde çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	أمَرَ - يَأمُرُ	
لِيَأْمُرُوا	لِيَأْمُرَا	لِيَأْمُرْ	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
Onlar emretsinler	İkisi emretsin	Emretsin		
لِيَأْمُرْنَ	لِتَأْمُرَا	لِتَأْمُرْ	3.KİŞİ MÜENNES	
مُرُوا	مُرَا	مُرْ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz emredin	İkiniz emredin	Emret		
مُرْنَ	مُرَا	مُرِي	2.KİŞİ MÜENNES	

MEHMUZ'UL-AYN

İkinci harfi hemze olan fiillere mehmuz'ul-ayn denir. Fiillerin mazi ve muzarisi salim fiiller gibi, emr-i hazırları ise şu iki şekilde çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	سَألَ - يَسألُ	
إِسْأَلُوا / سَلُوا	إِسْأَلَا / سَلَا	إِسْأَلْ / سَلْ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz sorun	İkiniz sorun	Sor		
إِسْأَلْنَ / سَلْنَ	إِسْأَلَا / سَلَا	إِسْأَلِي / سَلِي	2.KİŞİ MÜENNES	

MEHMUZ'UL-LAM

Üçüncü harfi hemze olan fiillerdir. Mehmuz'ul-lam fiillerin mazi ve muzarisi salim fiiller gibi, emr-i hazırları ise şu şekilde çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	قَرَأَ - يَقْرَأُ	
إِقْرَأُوا Siz okuyun	إِقْرَأَا İkiniz okuyun	إِقْرَأْ Oku	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
إِقْرَأْنَ	إِقْرَأَا	إِقْرَئِي	2.KİŞİ MÜENNES	

SIRA SİZDE Cümlelerde geçen mehmuz fiilleri inceleyiniz.

Çocuk mesajı okudu.	قَرَأَ الْوَلَدُ الرِّسَالَةَ	1
Yemek yemeyeceğim.	لَنْ آكُلَ الطَّعَامَ	2
Size sorular soruyorum.	أَسْأَلُكُمْ أَسْئِلَةً	3
"Şüphesiz Allah adaleti, iyiliği.... emreder." Nahl:90	إِنَّ اللهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ...	4

ÇÖZÜM

1.cümlede قَرَأَ fiili 2. cümlede آكُلَ fiili,

3. cümlede أَسْأَلُ fiili 4. cümlede يَأْمُرُ fiili,

mehmuz fiillerdir.

MUZAAF FİİL

İkinci ve üçüncü harfleri aynı olan, bu yüzden şedde ile yazılan fiillerdir.

Muzaaf fiillerin mazisi çekimlenirken 3. kişi çoğul müennes siygaya gelindiğinde şedde (idğam) çözülür. Yani fiil aslına döndürülerek salim fiilin mazisi gibi çekimlenmeye devam eder.

MUZAAF MAZİ ÇEKİMİ

İdğam bu noktada çözülür.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
مَدُّوا Uzattılar	مَدَّا İkisi uzattı	مَدَّ Uzattı	3.KİŞİ MÜZEKKER
مَدَدْنَ	مَدَّتَا	مَدَّتْ	3.KİŞİ MÜENNES
مَدَدْتُمْ Uzattınız	مَدَدْتُمَا İkiniz uzattınız	مَدَدْتَ Uzattın	2.KİŞİ MÜZEKKER
مَدَدْتُنَّ	مَدَدْتُمَا	مَدَدْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
مَدَدْنَا Uzattık		مَدَدْتُ Uzattım	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

مَدَّ (uzattı) fiilinin aslı مَدَدَ dir. Son iki harf aynı harf olunca idğam yapılarak yazılışta ve okunuşta şedde kullanılır.

مَرَّ (uğradı-rastladı), شَدَّ (atladı-çekti), فَرَّ (kaçtı) gibi.

Muzaaf fiilin muzarisi çekimlenirken bayanların sayıca çok olduğu iki yer olan 3. kişi çoğul müennes ile 2. kişi çoğul müennes siygalarında fekk-i idğam yapılarak fiil aslına döndürülüp يَمْدُدْنَ ve تَمْدُدْنَ şeklinde yazılıp okunur.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MUZARİ FİİL
يَمُدُّونَ Uzatıyorlar	يَمُدَّانِ İkisi uzatıyor	يَمُدُّ Uzatıyor	3.KİŞİ MÜZEKKER
يَمْدُدْنَ	تَمُدَّانِ	تَمُدُّ	3.KİŞİ MÜENNES
تَمُدُّونَ Uzatıyorsunuz	تَمُدَّانِ İkiniz uzatıyorsunuz	تَمُدُّ Uzatıyorsun	2.KİŞİ MÜZEKKER
تَمْدُدْنَ	تَمُدَّانِ	تَمُدِّينَ	2.KİŞİ MÜENNES
نَمُدُّ Uzatıyoruz		أَمُدُّ Uzatıyorum	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

Muzaaf fiillerin muzarileri çekimlenirken, kök 2. harflerin, gelmiş olduğu bablara göre değişiklik gösterdiği unutulmamalıdır. Örneğin; 1.babdan (دَلَّ - يَدُلُّ), 2.babdan(مَلَّ - يَمَلُّ),3. babdan (فَرَّ - يَفِرُّ)

MUZAAF EMİR ÇEKİMİ

Muzaaf fiillerin emr-i hazırları prensip olarak salim fiiller gibi çekimlenir. Ancak تَـمُدُّ siygasından emr-i hazır türetirken muzari harfini atıp diğer harfleri cezimlediğimizde مُدْدْ gibi bir şekil elde ederiz. Ard arda iki tane cezim geldiği için okuyamayacağımıza göre son harfi harekeleriz. مُدَّ şeklinde emr-i hazır türetmiş oluruz.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	أَمَرَ - يَأْمُرُ	
لِيَمُدُّوا	لِيَمُدَّا	لِيَمُدَّ	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
Onlar uzatsınlar	İkisi uzatsın	Uzatsın		
لِيَمْدُدْنَ	لِتَمُدَّا	لِتَمُدَّ	3.KİŞİ MÜENNES	
مُدُّوا	مُدَّا	مُدَّ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz uzatın	İkiniz uzatın	Uzat		
اُمْدُدْنَ	مُدَّا	مُدِّي	2.KİŞİ MÜENNES	

Muzaaf fiillerin emr-i hazırları şu şekilde de çekimlenebilir.

اُمْدُدُوا	اُمْدُدَا	اُمْدُدْ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz uzatın	İkiniz uzatın	Uzat		
اُمْدُدْنَ	اُمْدُدَا	اُمْدُدِي	2.KİŞİ MÜENNES	

SIRA SİZDE Ayet ve hadislerde geçen muzaaf fiilleri inceleyiniz.

"Yoksulu doyurmaya teşvik etmez." Maun: 3	" لَا يَحُضُّ عَلَي طَعَامِ الْـمِسْكِينِ "	1
"Biz sana en güzel hayat hikâyelerini anlatıyoruz" Yusuf:4	" نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ "	2
"Allah'a kaçın..." Zariyat:50	" فَفِرُّوا إِلَي اللهِ... "	3
"Bizi aldatan bizden değildir." Hz. Muhammed	" مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا "	4

ÇÖZÜM

1.cümlede حَضَّ fiili 2. cümlede قَصَّ fiili,

3. cümlede فَرَّ fiili 4. cümlede غَشَّ fiili,

muzaaf fiildir.

"Bizi aldatan bizden değildir." Hadis-i şerif

ÜNİTE SONU DEĞERLENDİRME - 8

SORU-1: (شَدَّ - سَأَلَ - نَصَرَ) Yandaki fiillerin türleri hangisinde

sağdan sola sırasıyla verilmiştir?

A- mehmuz - salim – muzaaf
B- mehmuz - salim - salim
C- salim - muzaaf – mehmuz
D- muzaaf - mehmuz - salim
E- salim - muzaaf - muzaaf

SORU-2: أَنَا .... الدَّجَاجَ كُلَّ أُسْبُوعٍ Boşluğu aşağıdaki kelimelerden

hangisiyle en uygun tamamlarız ?

A- اأْكُلُ
B- أَكُلَ
C- آكُلُ
D- اَكَلْتُ
E- أَأْكُلُ

(**SORU-3:** عَائِشَةُ وَ فَاطِمَةُ ....طَعَامَهُمَا Boşluğu aşağıdaki
)
kelimelerden hangisiyle en uygun tamamlarız ?

A- أَكَلَتَا
B- أَكَلَا
C- أَكَلُوا
D- اَكَلْتُ
E- يَأْكُلَانِ

SORU-4: Hangisinde emir fiil vardır ?

A- نَفِرُّ
B- عَدَّا
C- مُرُوا
D- نَأْكُلُ
E- يَأْكُلُونَ

SORU-5: Aşağıdakilerin hangisinde sağdan sola birinci kelime muzâri ikinci kelime emr-i hazırdır?

A- خَرَجُوا - مُدَّ
B- يَشْرَبَانِ - مَلَلْتُ
C- تَأْكُلْنَ - ضَرَبْتَ
D- اَكَلْتُ - يَحُضُّ
E- يَأْكُلَانِ - خُذْ

ÜNİTE DEĞERLENDİRME-8 ÇÖZÜMLÜ CEVAP ANAHTARI

1	D	2	C	3	A	4	C	5	E

CEVAP-1: Kök harfleri içerisinde illet harfleri, şedde ve hemzenin olmadığı fiil salim, hemze olan mehmuz, şedde olan muzaaf fiil olduğuna göre doğru cevap D seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-2: Mehmuz fiilin muzarisi çekimlenirken 1. tekil kişiye gelindiğinde iki hemze yan yana geldiği için آكُلُ denir.

Doğru cevap C seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-3: Fatma ve Ayşe için kullanılacak fiil, ikil ve müennes olmalıdır. Doğru cevap A seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-4: A , D , E Seçeneklerinde muzari fiil, B seçeneğinde mazi fiil, doğru cevap C seçeneğinde emir fiil verilmiştir.

CEVAP-5: Sadece E seçeneğinde sağdan sola muzari ve emir fiil vardır.

"Yoksulu doyurmaya teşvik etmez." Maun: 3

İLLETLİ FİİLLER

9 ÜNİTE

Kök harflerinden bir veya iki tanesi (ي - و - ا) illet harfleri olan fiillerdir. İllet harfleri adeta bir virüs gibi içerisinde bulunduğu fiilin bazen mazisinde, bazen muzarisinde, bazende emrinde bazı sıkıntılara (farklılıklara) neden olur. Dört çeşittir.

NAKIS FİİLLER

LEFİF FİİLLER

MİSAL FİİLLER

Kök harflerinden ilkinin, (و veya ي) illet harflerinden birinin olduğu fiillerdir. İkiye ayrılır.

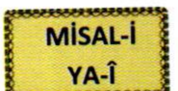

Kök harflerinden ilki (و) olan fiildir.

(ulaştı) وَصَلَ

(buldu) وَجَدَ

Kök harflerinden ilki (ي) olan fiildir.

(kurudu) يَبِسَ

(uyanık oldu) يَقِظَ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
وَهَبُوا	وَهَبَا	وَهَبَ	3.KİŞİ MÜZEKKER
Verdiler	İkisi verdi	Verdi	
وَهَبْنَ	وَهَبَتَا	وَهَبَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
وَهَبْتُمْ	وَهَبْتُمَا	وَهَبْتَ	2.KİŞİ MÜZEKKER
Verdiniz	İkiniz verdiniz	Verdin	
وَهَبْتُنَّ	وَهَبْتُمَا	وَهَبْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
وَهَبْنَا		وَهَبْتُ	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK
Verdik		Verdim	

Vav ile başlayan misal fiiller çoğunluktadır.
Misal fiillerin mazisi, salim fiillerin mazisi gibi çekimlenir.

Misal-i vav'i fiiller muzari yapılırken eğer fiil sülasi (üç harfli) ise genellikle ilk harf düşer. Sadece **4**. Ve **5**. Bablardan gelen (korktu وَجِلَ - يَوْجَلُ) ile (vakarlı oldu وَقُرَ - يَوْقُرُ) muzarilerinin ilk harfi düşmez. Misal fiillerin muzarisi, salim fiillerin muzarisi gibi çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MUZARİ FİİL
يَهَبُونَ Veriyorlar	يَهَبَانِ İkisi veriyor	يَهَبُ Veriyor	3.KİŞİ MÜZEKKER
يَهَبْنَ	تَهَبَانِ	تَهَبُ	3.KİŞİ MÜENNES
تَهَبُونَ Veriyorsunuz	تَهَبَانِ İkiniz veriyorsunuz	تَهَبُ Veriyorsun	2.KİŞİ MÜZEKKER
تَهَبْنَ	تَهَبَانِ	تَهَبِينَ	2.KİŞİ MÜENNES
نَهَبُ Veriyoruz		أَهَبُ Veriyorum	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

Misal-i vav'i lerin emr-i gaibleri salim fiillerin emr-i hazırları gibi çekimlenir.

Emr-i hazırlarından ise genellikle ilk harf düşer.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	وهب ـ يهب	
لِيَهَبُوا Onlar versinler	لِيَهَبَا İkisi versin	لِيَهَبْ Versin	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
لِيَهَبْنَ	لِتَهَبَا	لِتَهَبْ	3.KİŞİ MÜENNES	

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	وهب - يهب	
هَبُوا	هَبَا	هَبْ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz verin	İkiniz verin	Ver		
هَبْنَ	هَبَا	هَبِي	2.KİŞİ MÜENNES	

SIRA SİZDE Ayet ve cümlelerde geçen misal fiilleri inceleyiniz.

O'nun kürsüsü gökleri ve yeri kuşatmıştır. (Bakara:255)	" وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ "	1
"Rabbimiz! Bize katından bir rahmet ver.." Al-i imran:8	"...وَ هَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً..."	2
Derslerinize çok çalışmanız gerekir.	يَجِبُ عَلَيْكُمْ أَنْ تَجْتَهِدُوا دُرُوسَكُمْ كَثِيرًا	3
Adam okula ulaştı.	وَصَلَ الرَّجُلُ إِلَي الْـمَدْرَسَةِ	4

ÇÖZÜM

1.cümlede وَسِعَ mazi fiili 2. cümlede هَبْ emir fiili,

3. cümlede يَجِبُ muzari fiili 4. cümlede وَصَلَ mazi fiili,

misal fiildir.

MİSAL-İ YA'İ MAZİ ÇEKİMİ

Misal-i ya'i-lerin mazisi salim fiillerin mazisi gibi çekimlenir.

MİSAL-İ YA'İ MUZARİ ÇEKİMİ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MUZARİ FİİL
يَيْقَظُونَ Uyanıyorlar	يَيْقَظَانِ İkisi uyanıyor	يَـيْقَظُ Uyanıyor	3.KİŞİ MÜZEKKER
يَيْقَظْنَ	تَيْقَظَانِ	تَيْقَظُ	3.KİŞİ MÜENNES
تَيْقَظُونَ Uyanıyorsunuz	تَيْقَظَانِ İkiniz uyanıyorsunuz	تَيْقَظُ Uyanıyorsun	2.KİŞİ MÜZEKKER
تَيْقَظْنَ	تَيْقَظَانِ	تَيْقَظِـينَ	2.KİŞİ MÜENNES
نَيْقَظُ Uyanıyoruz		أَيْقَظُ Uyanıyorum	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

MİSAL-İ YA'İ EMİR ÇEKİMİ

اِيقَظُوا Siz uyanın	اِيقَظَا İkiniz uyanın	اِيقَظْ Uyan	2.KİŞİ MÜZEKKER
اِيقَظْنَ	اِيقَظَا	اِيقَظِي	2.KİŞİ MÜENNES

ÜNİTE SONU DEĞERLENDİRME - 9

SORU-1: Aşağıdaki fiillerin hangisi misal fiildir?

A- ضَحِكَ B- وَثَبَ C- أَخَذَ D- عَدَّ E- حَمِيَ

SORU-2: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde misal fiil vardır?

A- وَهَبَ الرَّجُلُ الْفَقِيرَ فُلُوسًا B- كَتَبَ الْوَالِدُ الرِّسَالَةَ

C- أَخَذَتِ الْأُمُّ الْقَلَمَ D- شَدَّ الطِّفْلُ الْحَبْلَ

E- فَرَّ اللِّصُّ مِنَ السِّجْنِ

SORU-3: أَنَا .... إِلَى الْفُنْدُقِ لَيْلًا Boşluğa uygun misal fiil getiriniz?

A- يَصِلُ B- شَقَّتْ C- أَمُرُّ D- وَصَلْتُ E- وَصَلْنَا

SORU-4: Hangisinde وَزَنَ fiilinin mazi- muzari ve emri sağdan sola sırasıyla verilmiştir?

الفعل

A- زِنْ ـ يَزِنُ ـ وَزَنَ B- وَثَبَ ـ زِن ـ يَزِنُ

C- أَخَذَ ـ وَزَنَ ـ جِدْ D- وَزَنَ ـ يَجِدُ ـ زِنْ

E- وَزَنَ ـ يَزِنُ - زِنْ

SORU-5: Hangisi misal fiillerle ilgili doğru bir cümledir?

A- Kök harflerinden sonuncu harfi illetli olan fiildir.

B- Kök harflerinden 2. ve 3. harfi illetli olan fiildir.

C- Kök harflerinden ilki illetli olan fiildir.

D- Kök harfleri içerisinde şedde olan fiildir.

E- Kök harflerinde illet harfleri, şedde ve hemze olmayan fiildir.

SORU-6:

(وَقَفَ ، يَبِسَ ، وَعَدَ ، حَمِيَ ، أَخَذَ ، وَهَنَ ، جَلَسَ ، مَرَّ ، قَلَّ ، أَمَرَ ، وَصَلَ)

Verilen fiiller içinde kaç tane misal fiil vardır?

A- 1 B- 2 C- 3 D- 4 E- 5

SORU-7: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde misal fiil vardır?

A- أَخَذَتِ الطَّالِبَةُ دَفْتَرَهَا

B- وَصَلَ الْقِطَارُ قَبْلَ سَاعَتَيْنِ

C- قَرَأَ الْإِمَامُ سُورَةَ الْفَاتِحَةِ

D- مَرَرْتُ طَلَبَيْنِ فِي السُّوقِ

E- اُطْلُبُ الْعِلْمَ مِنَ الْمَهْدِ إِلَى اللَّحْدِ

ÜNİTE DEĞERLENDİRME-9 ÇÖZÜMLÜ CEVAP ANAHTARI

1	B	2	A	3	D	4	E	5	C	6	E	7	B

CEVAP-1: Kök harflerinden ilki illet harfi olan fiillere misal fiil denir. Bu tanıma göre doğru cevap B seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-2: A seçeneğinde kök harflerinden ilki illet harfi olan bir misal fiil vardır. B' de salim, C'de mehmuz, D ve E'seçeneklerinde muzaaf fiil vardır .

CEVAP-3: Cümle içinde verilen أَنَا zamirinden dolayı boşluğa وَصَلْتُ getirilmelidir. Doğru cevap D seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-4: Verilen fiilin sağdan sola mazi-muzari ve emir dizilişi doğru olarak E seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-5: Kök harflerinin ilki illetli olan misal fiil olduğuna göre doğru olarak C seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-6: وَقَفَ ، يَبِسَ، وَعَدَ، وَهَنَ ، وَصَلَ fiilleri misal fiillerdir. Bu fiiller beş tane olduğuna göre E seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-7: Cümlelerde geçen fiillerden sadece وَصَلَ fiili misal fiil olduğuna göre doğru cevap B seçeneğinde verilmiştir.

ECVEF FİİLLER

10 ÜNİTE

Kök harflerinden ikincisinin, (و veya ي) illet harflerinden birinin olduğu fiillerdir. Misal fiilde olduğu gibi ortanca harfi و olana ecvef-i vav'i, ي olana ecvef-i ya'i denir.

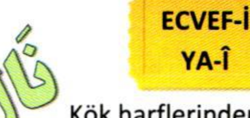

Kök harflerinden ikincisi (و) olan fiildir.

(dedi) قَالَ

(oruç tuttu) صَامَ

قَالَ ، نَالَ ، سَارَ

Kök harflerinden ikincisi (ي) olan fiildir.

(sattı) بَاعَ

(kayboldu) غَابَ

Unutmamak gerekir ki ecvef bir fiilin ecvef-i vav'i mi yoksa ecvef-i ya'i mi olduğunu **mastarına bakarak öğreniriz**. Eğer mastar (قَالَ - يَقُولُ - قَوْلٌ) şeklinde gelmişse ecvef-i vav'i, eğer mastar (سَارَ - يَسِيرُ - سَيْرٌ) şeklinde gelmişse ecvef-i ya-i dir. Fiilin mastarını ise sözlükten öğreniriz.

korkmak	خَافَ - يَخَافُ - خَوْفٌ	ölmek	مَاتَ - يَمُوتُ - مَوْتٌ
satmak	بَاعَ - يَبِيعُ - بَيْعٌ	erişmek	نَالَ - يَنَالُ - نَيْلٌ

ECVEF-İ VAV'İ MAZİ ÇEKİMİ

قَالَ - يَقُولُ - قَوْلٌ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
قَالُوا Dediler	قَالَا İkisi dedi	قَالَ Dedi	3.KİŞİ MÜZEKKER
قُلْنَ	قَالَتَا	قَالَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
قُلْتُمْ Dediniz	قُلْتُمَا İkiniz dedi	قُلْتَ Dedin	2.KİŞİ MÜZEKKER
قُلْتُنَّ	قُلْتُمَا	قُلْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
قُلْنَا Dedik		قُلْتُ Dedim	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

Ecvef fiilin mazisi çekimlenirken 3.kişi müennes çoğula gelindiğinde (tabloda işaretli yer) illet harfi atılır. Buradan sonra salim fiil gibi çekimlenir.

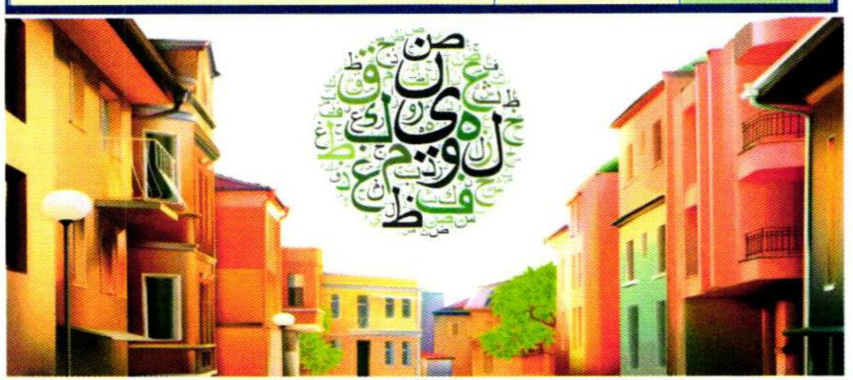
ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
صَامُوا	صَامَا	صَامَ
صُمْنَ	صَامَتَا	صَامَتْ
صُمْتُمْ	صُمْتُمَا	صُمْتَ
صُمْتُنَّ	صُمْتُمَا	صُمْتِ
صُمْنَا		صُمْتُ

ECVEF-İ VAV'İ MUZARİ ÇEKİMİ

Ecvef fiillerin muzarisi çekimlenirken bayanların sayıca çok olduğu 3. ve 2. Müennes çoğul siygalarında illet harfi düşürülür.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MUZARİ FİİL
يَقُولُونَ Diyorlar	يَقُولَانِ İkisi diyor	يَقُولُ Diyor	3.KİŞİ MÜZEKKER
يَقُلْنَ	تَقُولَانِ	تَقُولُ	3.KİŞİ MÜENNES
تَقُولُونَ Diyorsunuz	تَقُولَانِ İkiniz diyorsunuz	تَقُولُ Diyorsun	2.KİŞİ MÜZEKKER
تَقُلْنَ	تَقُولَانِ	تَقُولِينَ	2.KİŞİ MÜENNES
نَقُولُ Diyoruz		أَقُولُ Diyorum	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

ECVEF-İ YA'İ MAZİ ÇEKİMİ

سَارَ - يَسِيرُ - سَيْرٌ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
سَارُوا	سَارَا	سَارَ	3.KİŞİ MÜZEKKER
Yürüdüler	İkisi yürüdü	Yürüdü	
سِرْنَ	سَارَتَا	سَارَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
سِرْتُمْ	سِرْتُمَا	سِرْتَ	2.KİŞİ MÜZEKKER
Yürüdünüz	İkiniz yürüdünüz	Yürüdün	
سِرْتُنَّ	سِرْتُمَا	سِرْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
سِرْنَا		سِرْتُ	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK
Yürüdük		Yürüdüm	

خَافَ - يَخَافُ fiilinin mastarı kural dışı olarak خَوْفٌ gelir.

خَافَ - يَخَافُ - خَوْفٌ

خَافُوا	خَافَا	خَافَ
خِفْنَ	خَافَتَا	خَافَتْ
خِفْتُمْ	خِفْتُمَا	خِفْتَ
خِفْتُنَّ	خِفْتُمَا	خِفْتِ
خِفْنَا		خِفْتُ

نَالَ - يَنَالُ - نَيْلٌ

نَالُوا	نَالَا	نَالَ
نِلْنَ	نَالَتَا	نَالَتْ
نِلْتُمْ	نِلْتُمَا	نِلْتَ
نِلْتُنَّ	نِلْتُمَا	نِلْتِ
نِلْنَا		نِلْتُ

ECVEF-İ YA'İ MUZARİ ÇEKİMİ

Ecvef fiillerin muzarisi çekimlenirken bayanların sayıca çok olduğu 3. ve 2. Müennes çoğul siygalarında illet harfi düşürülür.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MUZARİ FİİL
يَسِيرُونَ Yürüyorlar	يَسِيرَانِ İkisi yürüyor	يَسِيرُ Yürüyor	3.KİŞİ MÜZEKKER
يَسِرْنَ	تَسِيرَانِ	تَسِيرُ	3.KİŞİ MÜENNES
تَسِيرُونَ Yürüyorsunuz	تَسِيرَانِ İkiniz yürüyorsunuz	تَسِيرُ Yürüyorsun	2.KİŞİ MÜZEKKER
تَسِرْنَ	تَسِيرَانِ	تَسِيرِينَ	2.KİŞİ MÜENNES
نَسِيرُ Yürüyoruz		أَسِيرُ Yürüyorum	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MUZARİ FİİL
يَـخَافُونَ	يَـخَافَانِ	يَـخَافُ	3.KİŞİ MÜZEKKER
Korkuyorlar	İkisi korkuyor	Korkuyor	
يَـخَفْنَ	تَـخَافَانِ	تَـخَافُ	3.KİŞİ MÜENNES
تَـخَافُونَ	تَـخَافَانِ	تَـخَافُ	2.KİŞİ MÜZEKKER
Korkuyorsunuz	İkiniz korkuyorsunuz	Korkuyorsun	
تَـخَفْنَ	تَـخَافَانِ	تَـخَافِينَ	2.KİŞİ MÜENNES
نَخَافُ		أَخَافُ	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK
Korkuyoruz		Korkuyorum	

ECVEF FİİL EMİR ÇEKİMİ

قَالَ ـ يَقُولُ şeklinde gelen ecvef fiillerin emr-i gaibleri ve emr-i hazırları şu şekilde çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	قَالَ ـ يَقُولُ	
لِيَقُولُوا	لِيَقُولَا	لِيَقُلْ	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
Onlar desinler	İkisi desin	Desin		
لِيَقُلْنَ	لِتَقُولَا	لِتَقُلْ	3.KİŞİ MÜENNES	

İşaretli yerlerde illet harfinin düştüğü unutulmamalıdır.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	قَالَ - يَقُولُ	
قُولُوا	قُولَا	قُلْ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz söyleyin	İkiniz söyleyin	Söyle		
قُلْنَ	قُولَا	قُولِي	2.KİŞİ MÜENNES	

بَاعَ - يَبِيعُ şeklinde gelen ecvef fiillerin emr-i gaibleri ve emr-i hazırları şu şekilde çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	بَاعَ - يَبِيعُ	
لِيَبِيعُوا	لِيَبِيعَا	لِيَبِعْ	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
Onlar satsınlar	İkisi satsın	Satsın		
لِيَبِعْنَ	لِتَبِيعَا	لِتَبِعْ	3.KİŞİ MÜENNES	

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	بَاعَ - يَبِيعُ	
بِيعُوا	بِيعَا	بِعْ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz satınız	İkiniz satın	Sat		
بِعْنَ	بِيعَا	بِيعِي	2.KİŞİ MÜENNES	

خَافَ - يَخَافُ şeklinde gelen ecvef fiillerin emr-i gaibleri ve emr-i hazırları şu şekilde çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	خَافَ - يَخَافُ	
لِيَخَافُوا	لِيَخَافَا	لِيَخَفْ	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
Onlar korksunlar	İkisi korksun	Korksun		
لِيَخَفْنَ	لِتَخَافَا	لِتَخَفْ	3.KİŞİ MÜENNES	

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	خَافَ - يَخَافُ	
خَافُوا	خَافَا	خَفْ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz korkun	İkiniz korkun	Kork		
خَفْنَ	خَافَا	خَافِي	2.KİŞİ MÜENNES	

Yuvarlak içerisine alınan siygalarda illet harfinin düştüğü unutulmamalıdır.

SIRA SİZDE Ayetlerde geçen ecvef fiilleri inceleyiniz.

Meal	Ayet	No
De ki; O Allah birdir. İhlas:1	" قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ"	1
"Eşlerin arasının açılmasından korkarsanız..." Nisa:35	"وَ إِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا ... "	2
Sevdiğiniz şeylerden infak etmedikçe iyiliklere (bir) erişemezsiniz. Al-i İmran:92	"لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّي تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ "	3
De ki; yeryüzünde gezin dolaşın yalanlayanların sonu nasıl olmuş görün. Al-i İmran:137	"قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا... "	4
Çoklukla övünmek sizi o kadar oyaladı ki, mezardakileri sayacak kadar oldunuz. Tekasür:1	"اَلْهَاكُمُ التَّكَاثُرُ حَتَّي زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ "	5
De ki; Rabbim ilmimi artır. Taha:114	" وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا"	6

ÇÖZÜM

1.ayette قُلْ emir fiili 2. ayette خِفْتُمْ mazi fiili,

3. ayette تَنَالُوا muzari fiili 4. ayette قُلْ emir fiili ve سِيرُوا mazi fiili,

5. ayette زُرْتُمْ mazi fiili 6. ayette قُلْ emir fiili ve زِدْ mazi ecvef fiildir.

ÜNİTE SONU DEĞERLENDİRME - 10

SORU-1: Aşağıdaki fiillerin hangisi ecvef fiildir?

A- زَادَ   B- وَثَبَ   C- أَخَذَ   D- عَدَّ   E- حَمَي

SORU-2: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ecvef fiil vardır?

A- وَهَبَ الرَّجُلُ الْفَقِيرَ فُلُوسًا

B- كَتَبَ الْوَالِدُ الرِّسَالَةَ

C- زَارَتِ الْأُمُّ الْأَمَاكِنَ التَّارِخِيَّةَ

D- شَدَّ الطِّفْلُ الْحَبْلَ

E- فَرَّ اللِّصُّ مِنَ السِّجْنِ

SORU-3: أَنَا .... إِلَي الْفُنْدُقِ صَبَاحًا Boşluğa uygun ecvef fiil getiriniz?

A- يَصِلُ   B- شَقَّتْ   C- أَمُرُّ   D- زُرْتُ   E- وَصَلْنَا

SORU-4: Hangisinde ecvef bir fiilinin mazi- muzari ve emri sağdan sola sırasıyla verilmiştir?

A- سَارَ - سِرْ - يَسِيرُ

B- وَثَبَ - زِن - يَزِنُ

C- زَارَ - يَزُورُ - جِدْ

D- قَالَ - يَبِيعُ - قُلْ

E- قَالَ - يَقُولُ - قُلْ

الفعل

SORU-5: Hangisi ecvef fiillerle ilgili doğru bir cümledir?

A- Kök harflerinden sonuncu harfi illetli olan fiildir.

B- Kök harflerinden 2. ve 3. harfi illetli olan fiildir.

C- Kök harflerinden ikincisi illetli olan fiildir.

D- Kök harfleri içerisinde şedde olan fiildir.

E- Kök harflerinde illet harfleri, şedde ve hemze olmayan fiildir.

SORU-6:

(قَالَ ، يَبِسَ ، يَزِيدُ ، حَمِيَ ، أَخَذَ ، جَادَ ، جَلَسَ ، قُمْ ، قَلَّ ، نَالُوا، وَصَلَ)

Verilen fiiller içinde kaç tane ecvef fiil vardır?

A- 1 B- 2 C- 3 D- 4 E- 5

SORU-7: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ecvef fiil vardır?

A- نَالَتِ الطَّالِبَةُ جَائِزَةً

B- وَصَلَ الْقِطَارُ قَبْلَ سَاعَتَيْنِ

C- قَرَأَ الْإِمَامُ سُورَةَ الْفَاتِحَةِ

D- مَرَرْتُ طَلَبَيْنِ فِي السُّوقِ

E- اُطْلُبُ الْعِلْمَ مِنَ الْمَهْدِ إِلَي اللَّحْدِ

"De ki; Rabbim ilmimi artır" Taha:114

ÜNİTE DEĞERLENDİRME-10 ÇÖZÜMLÜ CEVAP ANAHTARI

1	A	2	C	3	D	4	E	5	C	6	E	7	A

CEVAP-1: Kök harflerinden ikincisi illet harfi olan fiillere ecvef fiil denir. Bu tanıma göre doğru cevap **A** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-2: **C** seçeneğinde kök harflerinden ikincisi illet harfi olan bir ecvef fiil vardır. B' de salim, A'da misal, D ve E'seçeneklerinde muzaaf fiil vardır.

CEVAP-3: Cümle içinde verilen أَنَا zamirinden dolayı boşluğa زُرْتُ getirilmelidir. Doğru cevap **D** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-4: Ecvef bir fiilin sağdan sola mazi-muzari ve emir dizilişi doğru olarak قَالَ - يَقُولُ - قُلْ **E** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-5: Kök harflerinin ikincisi illetli olan ecvef fiil olduğuna göre doğru olarak **C** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-6: قَالَ ، يَزِيدُ ، جَادَ ، قُمْ ، نَالُوا fiilleri ecvef fiillerdir. Bu fiiller beş tane olduğuna göre doğru cevap **E** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-7: Cümlelerde geçen fiillerden sadece نَالَتِ fiili ecvef fiil olduğuna göre doğru cevap **A** seçeneğinde verilmiştir.

NAKIS FİİLLER

Kök harflerinden sonuncusu illet harfi olan fiillerdir.

NAKIS FİİL MAZİ ÇEKİMİ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
دَعَوْا Çağırdılar	دَعَوَا İkisi çağırdı	دَعَا Çağırdı	3.KİŞİ MÜZEKKER
(دَعَوْنَ)	دَعَتَا	دَعَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
دَعَوْتُمْ Çağırdınız	دَعَوْتُمَا İkiniz çağırdı	دَعَوْتَ Çağırdın	2.KİŞİ MÜZEKKER
دَعَوْتُنَّ	دَعَوْتُمَا	دَعَوْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
دَعَوْنَا Çağırdık		دَعَوْتُ Çağırdım	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

Nakıs fiilin mazisi çekimlenirken, olan değişime dikkat ediniz. Yuvarlak içine alınan siygadan sonra salim fiil gibi çekimlenir.

رَمَوْا	رَمَيَا	رَمَى
رَمَيْنَ	رَمَتَا	رَمَتْ
رَمَيْتُمْ	رَمَيْتُمَا	رَمَيْتَ
رَمَيْتُنَّ	رَمَيْتُمَا	رَمَيْتِ
رَمَيْنَا		رَمَيْتُ

رَضُوا	رَضِيَا	رَضِيَ
رَضِينَ	رَضِيَتَا	رَضِيَتْ
رَضِيتُمْ	رَضِيتُمَا	رَضِيتَ
رَضِيتُنَّ	رَضِيتُمَا	رَضِيتِ
رَضِينَا		رَضِيتُ

NAKIS FİİL MUZARİ ÇEKİMİ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يَدْعُونَ Çağırıyorlar يَدْعُونَ	يَدْعُوَانِ İkisi çağırıyor تَدْعُوَانِ	يَدْعُو Çağırıyor تَدْعُو
تَدْعُونَ Çağırıyorsunuz تَدْعُونَ	تَدْعُوَانِ İkiniz çağırıyorsunuz تَدْعُوَانِ	تَدْعُو Çağırıyorsun تَدْعِينَ
نَدْعُو Çağırıyoruz		أَدْعُو Çağırıyorum

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يَرْضَوْنَ	يَرْضَيَانِ	يَرْضَى
يَرْضَيْنَ	تَرْضَيَانِ	تَرْضَى
تَرْضَوْنَ	تَرْضَيَانِ	تَرْضَى
تَرْضَيْنَ	تَرْضَيَانِ	تَرْضَيْنَ
نَرْضَى		أَرْضَى

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يَرْمُونَ	يَرْمِيَانِ	يَرْمِي
يَرْمِينَ	تَرْمِيَانِ	تَرْمِي
تَرْمُونَ	تَرْمِيَانِ	تَرْمِي
تَرْمِينَ	تَرْمِيَانِ	تَرْمِينَ
نَرْمِي		أَرْمِي

NAKIS FİİL EMİR ÇEKİMİ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	دَعَا - يَدْعُو	
لِيَدْعُوا Onlar çağırsınlar	لِيَدْعُوَا İkisi çağırsın	لِيَدْعُ Çağırsın	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
لِيَدْعُونَ	لِتَدْعُوَا	لِتَدْعُ	3.KİŞİ MÜENNES	

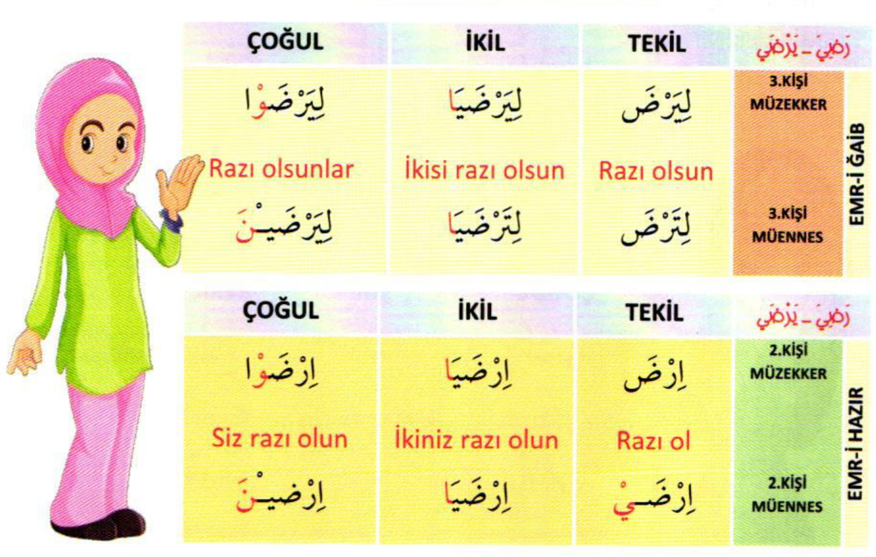
ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	دَعَا - يَدْعُو	
أُدْعُوا Siz çağırın	أُدْعُوَا İkiniz çağırın	أُدْعُ Çağır	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
أُدْعُونَ	أُدْعُوَا	أُدْعِي	2.KİŞİ MÜENNES	

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	رَمَى – يَرْمِي	
لِيَرْمُوا	لِيَرْمِيَا	لِيَرْمِ	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
Onlar atsınlar	İkisi atsın	Atsın		
لِيَرْمِينَ	لِتَرْمِيَا	لِتَرْمِ	3.KİŞİ MÜENNES	

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	رَمَى – يَرْمِي	
اِرْمُوا	اِرْمِيَا	اِرْمِ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz atın	İkiniz atın	At		
اِرْمِينَ	اِرْمِيَا	اِرْمِي	2.KİŞİ MÜENNES	

Nakıs fiillerin emri çekimlenirken illet harfinin düşürüldüğü unutulmamalıdır

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	رَضِيَ – يَرْضَى	
لِيَرْضَوْا	لِيَرْضَيَا	لِيَرْضَ	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
Razı olsunlar	İkisi razı olsun	Razı olsun		
لِيَرْضَيْنَ	لِتَرْضَيَا	لِتَرْضَ	3.KİŞİ MÜENNES	

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	رَضِيَ – يَرْضَى	
اِرْضَوْا	اِرْضَيَا	اِرْضَ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz razı olun	İkiniz razı olun	Razı ol		
اِرْضَيْنَ	اِرْضَيَا	اِرْضَيْ	2.KİŞİ MÜENNES	

SIRA SİZDE Ayetlerde geçen nakıs fiilleri inceleyiniz.

Meal	Ayet	No
Attığında sen atmadın, fakat Allah attı. Enfal:17	" مَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَكِنَّ اللهَ رَمَي "	1
"Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle davet et. Nahl:125	"اُدْعُ إِلَي سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ..."	2
Ey iman edenler! Size hayat verecek şeye sizi çağırdığı zaman Allah'ın ve resulünün çağrısına uyun. Enfal:24	"يَا أَيُّهَا اللَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُ لله وَ لِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ"	3
Rabbimiz! Unutur ya da yanılırsak bizleri sorumlu tutma. Bakara:287	"رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا "	4
...Görmediği halde sırf saygıdan dolayı Rahmandan korkan ve... Kaf:33	"مَنْ خَشِيَ الرَّحْمَانَ بِالْغَيْبِ ... "	5

ÇÖZÜM

1.ayette رَمَيْتَ mazi fiili 2. ayette اُدْعُ emir fiili,

3. ayette دَعَاكُمْ mazi fiili 4. ayette نَسِينَا mazi fiili,

5. ayette خَشِيَ mazi fiili nakıs fiildir.

ÜNİTE SONU DEĞERLENDİRME - 11

SORU-1: Aşağıdaki fiillerin hangisi nakıs fiildir?

A- زَادَ   B- وَثَبَ   C- أَخَذَ   D- عَدَّ   E- حَمِيَ

SORU-2: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde nakıs fiil vardır?

A- وَهَبَ اللهُ الْعِبَادَ كُلَّ النِّعَمِ

B- كَتَبَ الْوَالِدُ دَرْسَهُ

C- زَارَتِ الْأُمُّ الْأَمَاكِنَ التَّارِخِيَّةَ

D- دَعَا الْـمُؤْمِنُ رَبَّهُ

E- فَرَّ اللِّصُّ مِنَ السِّجْنِ

SORU-3: أَنَا .... الْكُرَةَ Boşluğa uygun nakıs fiil getiriniz?

A- يَصِلُ   B- شَقَّتْ   C- أَمُرُّ   D- رَمَيْتُ   E- وَصَلْنَا

SORU-4: Hangisinde nakıs bir fiilinin mazi- muzari ve emri sağdan sola sırasıyla verilmiştir?

A- سَارَ ـ سِرْ ـ يَسِيرُ

B- وَجَدَ ـ زِنْ ـ جِدْ

C- زَارَ ـ يَزُورُ ـ اِحْمِ

D- رَضِيَ ـ يَرْضَي ـ رَضِيَ

E- نَسِيَ ـ يَنْسَي ـ اِنْسَ

الفعل

SORU-5: Hangisi nakıs fiillerle ilgili doğru bir cümledir?

A- Kök harflerinden ilk harfi illetli olan fiildir.

B- Kök harflerinden 2. ve 3. harfi illetli olan fiildir.

C- Kök harflerinden sonuncusu illetli olan fiildir.

D- Kök harfleri içerisinde şedde olan fiildir.

E- Kök harflerinde illet harfleri, şedde ve hemze olmayan fiildir.

SORU-6:

(رَجَا ، يَبِسَ - يَزِيدُ - حَمِيَ ، أَخَذَ ، جَادَ ، أُدْعُ ، قُمْ ، قَلَّ ، نَالُوا، رَضِيَ)

Verilen fiiller içinde kaç tane nakıs fiil vardır?

A- 1 B- 2 C- 3 D- 4 E- 5

SORU-7: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde nakıs fiil vardır?

A- نَالَتِ الطَّالِبَةُ جَائِزَةً

B- وَصَلَ الْقِطَارُ قَبْلَ سَاعَتَيْنِ

C- قَرَأَ الْإِمَامُ سُورَةَ الْفَاتِحَةِ

D- سَلَّمْتُ عَلَى الطَّالِبَيْنِ

E- رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ وَ رَضُوا عَنْهُ

رَضِيتُ بِاللّٰهِ رَبًّا

وَدِينِ الْإِسْلَامِ دِينًا

ÜNİTE DEĞERLENDİRME-11 ÇÖZÜMLÜ CEVAP ANAHTARI

1	E	2	D	3	D	4	E	5	C	6	D	7	E

CEVAP-1: Kök harflerinden sonuncusu illet harfi olan fiillere nakıs fiil denir. Bu tanıma göre doğru cevap **E** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-2: **D** seçeneğinde kök harflerinden sonuncusu illet harfi olan bir nakıs fiil vardır. B' de salim, A'da misal, C seçeneğinde ecvef ve E'seçeneğinde muzaaf fiil vardır.

CEVAP-3: Cümle içinde verilen أَنَا zamirinden dolayı boşluğa رَمَيْتُ getirilmelidir. Doğru cevap **D** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-4: Nakıs bir fiilin sağdan sola mazi-muzari ve emir dizilişi doğru olarak نَسِيَ - يَنْسَي - اِنْسَ **E** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-5: Kök harflerinin sonuncusu illetli olan nakıs fiil olduğuna göre doğru olarak **C** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-6: رَجَا ، حَمَي ، اُدْعُ ، رَضِيَ fiilleri nakıs fiillerdir. Bu fiiller dört tane olduğuna göre doğru cevap **D** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-7: Cümlelerde geçen fiillerden sadece رَضِيَ ، رَضُوا fiilleri nakıs fiil olduğuna göre doğru cevap **E** seçeneğinde verilmiştir.

LEFİF FİİLLER

Kök harflerinden bir veya iki tanesinin illet harfi olduğu fiillerdir. İkiye ayrılır.

LEFİF-İ MAKRUN

Kök harflerinden ikinci ve üçüncüsünün illet harfi olduğu fiillerdir.

LEFİF-İ MEFRUK

Kök harflerinden birinci ve üçüncüsünün illet harfi olduğu fiillerdir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
طَوَوْا Katladılar	طَوَيَا İkisi katladı	طَوَي Katladı	3.KİŞİ MÜZEKKER
طَوَيْنَ	طَوَتَا	طَوَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
طَوَيْتُمْ Katladınız	طَوَيْتُمَا İkiniz katladı	طَوَيْتَ Katladın	2.KİŞİ MÜZEKKER
طَوَيْتُنَّ	طَوَيْتُمَا	طَوَيْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
طَوَيْنَا Katladık		طَوَيْتُ Katladım	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

Lefif-i makrun mazi fiiller nakıs fiil gibi çekimlenir. Yuvarlak içine alınan siygadan sonra salim fiil gibi çekimlenir.

LEFİF-İ MAKRUN MUZARİ ÇEKİMİ

Lefif-i makrun fiillerin muzarisi nakıs fiillerin muzarisi gibi çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يَطْوُونَ	يَطْوِيَانِ	يَطْوِي
Katlıyorlar	İkisi katlıyor	Katlıyor
يَطْوِينَ	تَطْوِيَانِ	تَطْوِي
تَطْوُونَ	تَطْوِيَانِ	تَطْوِي
Katlıyorsunuz	İkiniz katlıyorsunuz	Katlıyorsun
تَطْوِينَ	تَطْوِيَانِ	تَطْوِينَ
نَطْوِي		أَطْوِي
Katlıyoruz		Katlıyorum

LEFİF-İ MAKRUN EMİR ÇEKİMİ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	طَوَى - يَطْوِي	
لِيَطْوُوا	لِيَطْوِيَا	لِيَطْوِ	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
Onlar katlasınlar	İkisi katlasın	Katlasın		
لِيَطْوِينَ	لِتَطْوِيَا	لِتَطْوِ	3.KİŞİ MÜENNES	EMR-İ ĞAİB
اِطْوُوا	اِطْوِيَا	اِطْوِ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz katlayın	İkiniz katlayın	Katla		
اِطْوِينَ	اِطْوِيَا	اِطْوِي	2.KİŞİ MÜENNES	EMR-İ HAZIR

Lefif-i makrun fiillerin emirlerinde illet harfinin birinin düşürüldüğü unutulmamalıdır.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
وَقَوْا Korudular	وَقَيَا İkisi korudu	وَقَي Korudu	3.KİŞİ MÜZEKKER
وَقَيْنَ	وَقَتَا	وَقَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
وَقَيْتُمْ Korudunuz	وَقَيْتُمَا İkiniz korudu	وَقَيْتَ Korudun	2.KİŞİ MÜZEKKER
وَقَيْتُنَّ	وَقَيْتُمَا	وَقَيْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
وَقَيْنَا Koruduk		وَقَيْتُ Korudum	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

LEFİF-İ MEFRUK MAZİ ÇEKİMİ

Lefif-i makrun mazi fiiller nakıs fiil gibi çekimlenir. Yuvarlak içine alınan siygadan sonra salim fiil gibi çekimlenir.

"يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا..."

"Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi ateşten koruyun..." Tahrim:6

LEFİF-İ MEFRUK MUZARİ ÇEKİMİ

Lefif-i mefruk fiillerin muzarisi nakıs fiillerin muzarisi gibi çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يَقُونَ Koruyorlar يَقِينَ	يَقِيَانِ İkisi koruyor تَقِيَانِ	يَقِي Koruyor تَقِي
تَقُونَ Koruyorsunuz تَقِينَ	تَقِيَانِ İkiniz koruyorsunuz تَقِيَانِ	تَقِي Koruyorsun تَقِينَ
نَقِي Koruyoruz		أَقِي Koruyorum

LEFİF-İ MEFRUK EMİR ÇEKİMİ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	وَقَي - يَقِي	
لِيَقُوا Onlar katlasınlar لِيَقِينَ	لِيَقِيَا İkisi katlasın لِتَقِيَا	لِيَقِ Katlasın لِتَقِ	3.KİŞİ MÜZEKKER 3.KİŞİ MÜENNES	EMR-İ ĞAİB
قُوا Siz katlayın قِينَ	قِيَا İkiniz katlayın قِيَا	قِ Katla قِي	2.KİŞİ MÜZEKKER 2.KİŞİ MÜENNES	EMR-İ HAZIR

Lefif-i mefruk fiillerin emirlerinde illet harfinin düşürüldüğü unutulmamalıdır.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يَلُونَ	يَلِيَانِ	يَلِي
يَلِينَ	تَلِيَانِ	تَلِي
تَلُونَ	تَلِيَانِ	تَلِي
تَلِينَ	تَلِيَانِ	تَلِينَ
نَلِي		أَلِي

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
وَلُوا	وَلِيَا	وَلِيَ
وَلِينَ	وَلِيَتَا	وَلِيَتْ
وَلِيتُمْ	وَلِيتُمَا	وَلِيتَ
وَلِيتُنَّ	وَلِيتُمَا	وَلِيتِ
وَلِينَا		وَلِيتُ

لُوا	لِيَا	لِ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz katlayın	İkiniz katlayın	Katla		
لِينَ	لِيَا	لِي	2.KİŞİ MÜENNES	

SIRA SİZDE

Ayetlerde geçen lefif fiilleri inceleyiniz.

"Ey iman edenler! Kendinizi ve ailenizi ateşten koruyun..." Tahrim:6	يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَ أَهْلِيكُمْ نَارًا	1
Onlardan bir grup vardır ki kitabı okurken dillerini eğip bükerler. Al-i İmran:78	وَ إِنَّ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُمْ بِالْكِتَابِ ...	2

1.ayette قُوا emir fiili, 2. ayette يَلْوُونَ muzari fiili lefiftir.

ÜNİTE SONU DEĞERLENDİRME - 12

SORU-1: Aşağıdaki fiillerin hangisi lefif fiildir?

A- زَادَ　B- شَوَي　C- أَخَذَ　D- عَدَّ　E- حَمِي

SORU-2: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde lefif fiil vardır?

A- وَصَلَةِ السَّفِينَةُ إِلَي الْـمِينَاءِ　B- كَتَبَ الْوَالِدُ دَرْسَهُ

C- زَارَتِ الْأُمُّ الْأَمَاكِنَ التَّارِخِيَّةَ　D- شَوَى الطَّبَّاخُ اللَّحْمَ

E- شَدَّتِ الْبِنْتُ الْحَبْلَ

SORU-3: أَنَا .... أَنْ أُصَلِّيَ الصُّبْحَ Boşluğa uygun lefif fiil getiriniz?

A- يَزِنُ　B- يَدُقُّ　C- أَمُرُّ　D- نَوَيْتُ　E- وَصَلْتَ

SORU-4: Hangisinde lefif bir fiilinin mazi- muzari ve emri sağdan sola sırasıyla verilmiştir?

A- وَقَي - يَقِي - يَسِيرُ　B- يَقِي - زِن - جِدْ

C- زَارَ - قِ - اِحْمِ　D- رَضِيَ - وَقَي - قِ

E- وَقَي - يَقِي - قِ

SORU-5: Hangisi lefif fiillerle ilgili doğru bir cümledir?

A- Kök harflerinden ilk harfi illetli olan fiildir.

B- Kök harflerinden ikisi illetli olan fiildir.

C- Kök harflerinden sonuncusu illetli olan fiildir.

D- Kök harfleri içerisinde şedde olan fiildir.

E- Kök harflerinde illet harfleri, şedde ve hemze olmayan fiildir.

SORU-6:

(طَوَى ، يَبِسَ ـ يَزِيدُ ـ حَمَي ، يَقِي ، جَادَ ، لِ ، قُمْ ، قَلَّ ، شَوَتْ، رَضِيَ)

Verilen fiiller içinde kaç tane lefif fiil vardır?

A- 1　　B- 2　　C- 3　　D- 4　　E- 5

SORU-7: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde lefif fiil vardır?

A- نَالَتِ الطَّالِبَةُ جَائِزَةً

B- وَصَلَ الطَّائِرَةُ إِلَي الْـمَطَارِ

C- قَرَأَ الْإِمَامُ الْقُرْآنَ

D- سَلَّمْتُ عَلَي الْأَوْلَادِ

E- رَوَي الْجَدُّ قِصَّةً لِحَفِيدِهِ

رَضِيتُ بِاللهِ رَبًّا

وَدِينِ الْإِسْلَامِ دِينًا

ÜNİTE DEĞERLENDİRME-12 ÇÖZÜMLÜ CEVAP ANAHTARI

1	B	2	D	3	D	4	E	5	B	6	D	7	E

CEVAP-1: Kök harflerinden iki tanesi illet harfi olan fiillere lefif fiil denir. Bu tanıma göre doğru cevap **B** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-2: **D** seçeneğinde kök harflerinden ikisi illet harfi olan bir lefif fiil vardır. B' de salim, A'da misal, C seçeneğinde ecvef ve E'seçeneğinde muzaaf fiil vardır.

CEVAP-3: Cümle içinde verilen أَنَا zamirinden dolayı boşluğa نَوَيْتُ getirilmelidir. Doğru cevap **D** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-4: Lefif bir fiilin sağdan sola mazi-muzari ve emir dizilişi doğru olarak وَقَي - يَقِي - قِ **E** seçeneğinde verilmiştir.

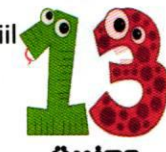
CEVAP-5: Kök harflerinin ikisi illetli olan lefif fiil olduğuna göre doğru cevap **B** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-6: طَوَى ، يَقِي ، لِ ، شَوَتْ fiilleri lefif fiillerdir. Bu fiiller dört tane olduğuna göre doğru cevap **D** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-7: Cümlelerde geçen fiillerden sadece رَوَي nakıs fiil olduğuna göre doğru cevap **E** seçeneğinde verilmiştir.

MÜCERRED (KÖK) FİİLLER

Yalnızca kök harflerden oluşan fiillere mücerred fiil denir. Mücerred fiil, fiilin yalın hali yani türememiş halidir. Arapçada fiiller en az üç harften, en fazla dört harften oluşur.

SÜLASİ MÜCERRED

Kök harfleri bakımından üç harften oluşan fiillere sülasi mücerred fiil denir.

RÜBAİ MÜCERRED

Kök harfleri bakımından dört harften oluşan fiillere rübai mücerred fiil denir.

SÜLASİ MÜCERRED FİİLLER

Lamu'l fiil	Aynu'l fiil	Fau'l fiil	SÜLASİ FİİL
ب	ر	ض	يَضْرِبُ
د	و	ع	يَعُودُ
ي	م	ر	يَرْمِي

Lamu'l fiil	Aynu'l fiil	Fau'l fiil	SÜLASİ FİİL
ر	ص	ن	نَصَرَ
ل	و	ق	قَالَ
ي	م	ح	حَمَي

Sülasi fiillerin mazi, muzari ve emir çekimlerini daha önceki derslerimizde öğrenmiştik.

RUBAİ MÜCERRED FİİLLER

Lamu'l fiil	Lamu'l fiil	Aynu'l fiil	Fau'l fiil	RUBAİ FİİL
ل	ز	ل	ز	زَلْزَلَ
س	و	س	و	وَسْوَسَ
م	ج	ر	ت	تَرْجَمَ

Rubai mücerred fiiller kök dört harften oluşur. 1.harfe fau'l fiil, 2.harfe aynu'l fiil, 3. ve 4. harfe lamu'l fiil denir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
وَسْوَسُوا Fısıldadılar	وَسْوَسَا İkisi fısıldadı	وَسْوَسَ Fısıldadı	3.KİŞİ MÜZEKKER
وَسْوَسْنَ	وَسْوَسَتَا	وَسْوَسَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
وَسْوَسْتُمْ Fısıldadınız	وَسْوَسْتُمَا İkiniz fısıldadınız	وَسْوَسْتَ Fısıldadın	2.KİŞİ MÜZEKKER
وَسْوَسْتُنَّ	وَسْوَسْتُمَا	وَسْوَسْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
وَسْوَسْنَا Fısıldadık		وَسْوَسْتُ Fısıldadım	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

RUBAİ MÜCERRED MAZİ ÇEKİMİ

Rubai mücerred fiillerin mazisi, salim fiiller gibi çekimlenir.

هَرْوَلُوا	هَرْوَلَا	هَرْوَلَ
هَرْوَلْنَ	هَرْوَلَتَا	هَرْوَلَتْ
هَرْوَلْتُمْ	هَرْوَلْتُمَا	هَرْوَلْتَ
هَرْوَلْتُنَّ	هَرْوَلْتُمَا	هَرْوَلْتِ
هَرْوَلْنَا		هَرْوَلْتُ

زَلْزَلُوا	زَلْزَلَا	زَلْزَلَ
زَلْزَلْنَ	زَلْزَلَتَا	زَلْزَلَتْ
زَلْزَلْتُمْ	زَلْزَلْتُمَا	زَلْزَلْتَ
زَلْزَلْتُنَّ	زَلْزَلْتُمَا	زَلْزَلْتِ
زَلْزَلْنَا		زَلْزَلْتُ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يُوَسْوِسُونَ Fısıldıyorlar يُوَسْوِسْنَ	يُوَسْوِسَانِ İkisi fısıldıyor تُوَسْوِسَانِ	يُوَسْوِسُ Fısıldıyor تُوَسْوِسُ
تُوَسْوِسُونَ Fısıldıyorsunuz تُوَسْوِسْنَ	تُوَسْوِسَانِ İkiniz fısıldıyorsunuz تُوَسْوِسَانِ	تُوَسْوِسُ Fısıldıyorsun تُوَسْوِسِينَ
نُوَسْوِسُ Fısıldıyoruz		أُوَسْوِسُ Fısıldıyorum

RUBAİ MÜCERRED MUZARİ ÇEKİMİ

Rubai mücerred fiillerin muzarisi, salim fiiller gibi çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يُهَرْوِلُونَ	يُهَرْوِلَانِ	يُهَرْوِلُ
يُهَرْوِلْنَ	تُهَرْوِلَانِ	تُهَرْوِلُ
تُهَرْوِلُونَ	تُهَرْوِلَانِ	تُهَرْوِلُ
تُهَرْوِلْنَ	تُهَرْوِلَانِ	تُهَرْوِلِينَ
نُهَرْوِلُ		أُهَرْوِلُ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يُزَلْزِلُونَ	يُزَلْزِلَانِ	يُزَلْزِلُ
يُزَلْزِلْنَ	تُزَلْزِلَانِ	تُزَلْزِلُ
تُزَلْزِلُونَ	تُزَلْزِلَانِ	تُزَلْزِلُ
تُزَلْزِلْنَ	تُزَلْزِلَانِ	تُزَلْزِلِينَ
نُزَلْزِلُ		أُزَلْزِلُ

RUBAİ MÜCERRED EMİR ÇEKİMİ

Rubai mücerred fiillerin emri, salim fiiller gibi çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	دَحْرَجَ - يُدَحْرِجُ	
لِيُدَحْرِجُوا	لِيُدَحْرِجَا	لِيُدَحْرِجْ	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
Onlar yuvarlasınlar	İkisi yuvarlasın	Yuvarlasın		
لِيُدَحْرِجْنَ	لِتُدَحْرِجَا	لِتُدَحْرِجْ	3.KİŞİ MÜENNES	

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	دَحْرَجَ - يُدَحْرِجُ	
دَحْرِجُوا	دَحْرِجَا	دَحْرِجْ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz yuvarlayın	İkiniz yuvarlayın	Yuvarla		
دَحْرِجْنَ	دَحْرِجَا	دَحْرِجِي	2.KİŞİ MÜENNES	

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	وَسْوَسَ - يُوَسْوِسُ	
لِيُوَسْوِسُوا	لِيُوَسْوِسَا	لِيُوَسْوِسْ	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
Onlar fısıldasınlar	İkisi fısıldasın	Fısıldasın		
لِيُوَسْوِسْنَ	لِتُوَسْوِسَا	لِتُوَسْوِسْ	3.KİŞİ MÜENNES	

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	دَحْرَجَ - يُدَحْرِجُ	
وَسْوِسُوا	وَسْوِسَا	وَسْوِسْ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz fısıldayın	İkiniz fısıldayın	Fısılda		
وَسْوِسْنَ	وَسْوِسَا	وَسْوِسِي	2.KİŞİ MÜENNES	

RUBAİ MÜCERRED FİİLLERİN MAZİ, MUZARİ VE MASTAR TABLOSU

ANLAM	MASTAR	MUZARİ	MAZİ
Gürültü çıkardı	قَعْقَعَةٌ	يُقَعْقِعُ	قَعْقَعَ
Dağıttı	بَعْثَرَةٌ	يُبَعْثِرُ	بَعْثَرَ
Felsefe yaptı	فَلْسَفَةٌ	يُفَلْسِفُ	فَلْسَفَ
Egemen oldu	سَيْطَرَةٌ	يُسَيْطِرُ	سَيْطَرَ
Ağzı çalkaladı (mazmaza yaptı)	مَضْمَضَةٌ	يُمَضْمِضُ	مَضْمَضَ

SIRA SİZDE

Ayetlerde geçen rubai mücerred fiilleri inceleyiniz.

1	اَلَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ	"O ki insanların göğüslerine vesvese (kötü düşünceler) fısıldar" Nas:5
2	إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا	"Yeryüzü sarsıldıkça sarsıldığı zaman..." Zilzal:1

ÇÖZÜM

1.ayette يُوَسْوِسُ muzari fiili,

2. ayette زُلْزِلَتِ mazi-meçhul fiili rubai mücerreddir.

ÜNİTE SONU DEĞERLENDİRME - 13

SORU-1: Aşağıdaki fiillerin hangisi rubai mücerred fiildir?

A- زَادَ   B- دَبْلَجَ   C- أَخَذَ   D- عَدَّ   E- حَمِيَ

SORU-2: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde rubai mücerred fiil vardır?

A- وَصَلْنَ إِلَي الْـمِينَاءِ

B- كَتَبْتُ دَرْسِي

C- زُرْتُ الْأَمَاكِنَ التَّارِخِيَّةَ

D- تَرْجَمْتُ هَذِهِ الْحِكَايَةَ إِلَي الْفَرَنْسِيَّةَ

E- مَدَّتِ الْبِنْتُ يَدَهَا

SORU-3: أَنَا .... الْحَجَرَ مِثْلَ الْكُرَةِ Boşluğa rubai mücerred fiil getiriniz?

A- يَزِنُ   B- يَدُقُّ   C- أَمُرُّ   D- دَحْرَجْتُ   E- وَصَلْتَ

SORU-4: Hangisinde rubai mücerred bir fiilinin mazi- muzari ve mastarı sağdan sola sırasıyla verilmiştir?

A- وَقَي - يَقِي - هَرْوَلَةٌ

B- يَقِي - يُهَرْوِلُ - جِدْ

C- زَارَ - يُهَرْوِلُ - اِحْمِ

D- هَرْوَلَ - يُهَرْوِلُ - وَسْوَسَةٌ

E- هَرْوَلَ - يُهَرْوِلُ - هَرْوَلَةٌ

SORU-5: Hangisi rubai mücerred fiillerle ilgili doğru bir cümledir?

A- Kök harflerinden ilk harfi illetli olan fiildir.

B- Kök harfleri dört harf olan fiildir.

C- Kök harfleri üç harf olan fiildir.

D- Kök harfleri içerisinde illet harfi olmayan fiildir.

E- Kök harflerinde illet harfleri, şedde ve hemze olmayan fiildir.

SORU-6:

(طَوَى ، يَبِسَ ، يَزِيدُ ، يُزَلْزِلُ ، يَقِي ، دَبْلَجَ ، لِ ، قُمْ ، قَلَّ ، قَعْقَعَ، رَضِيَ)

Verilen fiiller içinde kaç tane rubai mücerred fiil vardır?

A- 1 B- 2 C- 3 D- 4 E- 5

SORU-7: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde rubai mücerred fiil vardır?

A- أَخَذَتِ الطَّالِبَةُ الْقَلَمَ

B- وَصَلَتِ السَّفِينَةُ إِلَي الْـمُحِيطِ الْهَادِي

C- قَرَأَ الْإِمَامُ الْقُرْآنَ

D- سَلَّمْتُ عَلَي الْأَوْلَادِ

E- يُدَحْرِجُ الطِّفْلُ كُرَةَ الثَّلْجِ

ÜNİTE DEĞERLENDİRME-13 ÇÖZÜMLÜ CEVAP ANAHTARI

1	B	2	D	3	D	4	E	5	B	6	C	7	E

CEVAP-1: Kökü dört harften oluşan fiiller rubai mücerred fiillerdir. Bu tanıma göre doğru cevap **B** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-2: **D** seçeneğinde Kökü dört harften oluşan rubai mücerred fiil vardır. B' de salim, A'da misal, C seçeneğinde ecvef ve E'seçeneğinde muzaaf fiil vardır.

CEVAP-3: Cümle içinde verilen أَنَا zamirinden dolayı boşluğa دَحْرَجْتُ getirilmelidir. Doğru cevap **D** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-4: Rubai mücerred bir fiilin sağdan sola mazi-muzari ve mastar dizilişi doğru olarak هَرْوَلَ - يُهَرْوِلُ - هَرْوَلَةً **E** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-5: Kök harfleri dört harfli olan fiil rubai mücerred olduğuna göre doğru cevap **B** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-6: قَعْقَعَ ، دَبْلَجَ ، يُزَلْزِلُ fiilleri rubai mücerred fiillerdir. Bu fiiller üç tane olduğuna göre doğru cevap **C** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-7: Cümlelerde geçen fiillerden sadece يُدَحْرِجُ rubai mücerred fiil olduğuna göre doğru cevap **E** seçeneğinde verilmiştir.

MEZİT (TÜREMİŞ) FİİLLER

Türkçede bir isim ya da fiilden yeni kelimeler elde edebilmek için pek çok ek kullanırız.

Yaz-ı, Yazı-cı, Yaz-ar, Yaz-an;
Yaz-mak, Yaz-dır-mak, Yaz-dır-ıl-mak

Arapçada üç harfli ya da dört harfli kök fiillere bazı harfler ekleyerek ya da kök harflerden bazısını tekrarlayarak ilaveli (mezit) fiiller türetilir.

SÜLASİ MEZİT			RÜBAİ MEZİT	
BİR HARF EKLENEN RUBAİ 3+1=4	İKİ HARF EKLENEN HUMASİ 3+2=5	ÜÇ HARF EKLENEN SUDASİ 3+3=6	BİR HARF EKLENEN HUMASİ 4+1=5	İKİ HARF EKLENEN SÜDASİ 4+2=6
İF'AL BABI	İNFİÂL BABI	İSTİF'AL BABI	TEFA'LÜL BABI	İF'İNLÂL BABI
TEF'İL BABI	İF'TİAL BABI	İF'ÎAL BABI		İF'İLLÂL BABI
MUFAALE BABI	İF'İLAL BABI	İF'İVVAL BABI		
	TEFA'UL BABI	İF'ÎLAL BABI		
	TEFÂUL BABI			

إِفْعَال
إِنْفِعَال
إِسْتِفْعَال
تَفْعِيل

Bu tabloda verilen sülasi ve rübai fiillerin mezidi olan kalıplar (bablar) öğrencilerimizin zihninde konunun daha iyi anlaşılması için hazırlanmıştır. Unutmamak gerekir ki; bablar adlarını mastarlarından alır.

SÜLASİ MEZİT FİİLLER

1-İF'AL BABI Sülasi (üç harfli) mazi fiilin başına elif harfi ekleyerek elde edilen dört harfli fiillerdir. Kalıp ve örnek fiilleri inceleyiniz.

EMİR	MASTAR	MUZARİ	MAZİ	İF'AL BABI
أَفْعِلْ	إِفْعَالٌ	يُفْعِلُ	أَفْعَلَ	KALIP (BAB)
أَكْرِمْ	إِكْرَامٌ	يُكْرِمُ	أَكْرَمَ	İkram etti
أَرْسِلْ	إِرْسَالٌ	يُرْسِلُ	أَرْسَلَ	Gönderdi

İF'AL BABI MAZİ ÇEKİMİ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
أَرْسَلُوا Gönderdiler	أَرْسَلَا İkisi gönderdi	أَرسَلَ Gönderdi	3.KİŞİ MÜZEKKER
أَرسَلْنَ	أَرسَلَتَا	أَرسَلَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
أَرسَلْتُمْ Gönderdiniz	أَرسَلْتُمَا İkiniz gönderdiniz	أَرسَلْتَ Gönderdin	2.KİŞİ MÜZEKKER
أَرسَلْتُنَّ	أَرسَلْتُمَا	أَرسَلْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
أَرسَلْنَا Gönderdik		أَرسَلْتُ Gönderdim	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

İf'al babına aktarılan fiillerin mazisi salim fiil gibi çekimlenir. İf'al babına aktarılan fiiller geçişlilik kazanır.

İF'AL BABI	SÜLASİ
أَخْرَجَ Çıkardı	خَرَجَ Çıktı

أَسْلَمُوا	أَسْلَمَا	أَسْلَمَ
أَسْلَمْنَ	أَسْلَمَتَا	أَسْلَمَتْ
أَسْلَمْتُمْ	أَسْلَمْتُمَا	أَسْلَمْتَ
أَسْلَمْتُنَّ	أَسْلَمْتُمَا	أَسْلَمْتِ
أَسْلَمْنَا		أَسْلَمْتُ

أَكْرَمُوا	أَكْرَمَا	أَكْرَمَ
أَكْرَمْنَ	أَكْرَمَتَا	أَكْرَمَتْ
أَكْرَمْتُمْ	أَكْرَمْتُمَا	أَكْرَمْتَ
أَكْرَمْتُنَّ	أَكْرَمْتُمَا	أَكْرَمْتِ
أَكْرَمْنَا		أَكْرَمْتُ

İF'AL BABI MUZARİ ÇEKİMİ

İf'al babına aktarılan fiillerin muzarisi, salim fiil gibi çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يُرْسِلُونَ Gönderiyorlar يُرْسِلْنَ	يُرْسِلَانِ İkisi gönderiyor تُرْسِلَانِ	يُرْسِلُ Gönderiyor تُرْسِلُ
تُرْسِلُونَ Gönderiyorsunuz تُرْسِلْنَ	تُرْسِلَانِ İkiniz gönderiyorsunuz تُرْسِلَانِ	تُرْسِلُ Gönderiyorsun تُرْسِلِينَ
نُرْسِلُ Gönderiyoruz		أُرْسِلُ Gönderiyorum

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يُسْلِمُونَ	يُسْلِمَانِ	يُسْلِمُ
يُسْلِمْنَ	تُسْلِمَانِ	تُسْلِمُ
تُسْلِمُونَ	تُسْلِمَانِ	تُسْلِمُ
تُسْلِمْنَ	تُسْلِمَانِ	تُسْلِمِينَ
نُسْلِمُ		أُسْلِمُ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يُكْرِمُونَ	يُكْرِمَانِ	يُكْرِمُ
يُكْرِمْنَ	تُكْرِمَانِ	تُكْرِمُ
تُكْرِمُونَ	تُكْرِمَانِ	تُكْرِمُ
تُكْرِمْنَ	تُكْرِمَانِ	تُكْرِمِينَ
نُكْرِمُ		أُكْرِمُ

İF'AL BABI EMİR ÇEKİMİ

İf'al babına aktarılan fiillerin emri, salim fiil gibi çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	أرسل - يرسل	
لِيُرْسِلُوا	لِيُرْسِلَا	لِيُرْسِلْ	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
Onlar göndersinler	İkisi göndersin	Göndersin		
لِيُرْسِلْنَ	لِتُرْسِلَا	لِتُرْسِلْ	3.KİŞİ MÜENNES	

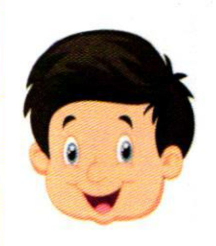
ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	أرسل - يرسل	
أَرْسِلُوا	أَرْسِلَا	أَرْسِلْ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz gönderin	İkiniz gönderin	Gönder		
أَرْسِلْنَ	أَرْسِلَا	أَرْسِلِي	2.KİŞİ MÜENNES	

2-TEF'İL BABI

Sülasi (üç harfli) mazi fiilin ortanca harfinin aynısından bir harf ekleyerek elde edilen dört harfli fiillerdir. Kalıp ve örnek fiilleri inceleyiniz.

EMİR	MASTAR	MUZARİ	MAZİ	TEF'İL BABI
فَعِّلْ	تَفْعِيلٌ	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ	KALIP (BAB)
بَشِّرْ	تَبْشِيرٌ	يُبَشِّرُ	بَشَّرَ	Müjdeledi
يَسِّرْ	تَيْسِيرٌ	يُيَسِّرُ	يَسَّرَ	Kolaylaştırdı

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
بَشَّرُوا Müjdelediler	بَشَّرَا İkisi müjdeledi	بَشَّرَ Müjdeledi	3.KİŞİ MÜZEKKER
بَشَّرْنَ	بَشَّرَتَا	بَشَّرَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
بَشَّرْتُمْ Müjdelediniz	بَشَّرْتُمَا İkiniz müjdelediniz	بَشَّرْتَ Müjdeledin	2.KİŞİ MÜZEKKER
بَشَّرْتُنَّ	بَشَّرْتُمَا	بَشَّرْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
بَشَّرْنَا Müjdeledik		بَشَّرْتُ Müjdeledim	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

TEF'İL BABI MAZİ ÇEKİMİ

Tef'il babına aktarılan fiillerin mazisi salim fiil gibi çekimlenir. Tef'il babına aktarılan fiiller geçişlilik kazanır.

TEF'İL BABI	SÜLASİ
فَرَّحَ Sevindirdi	فَرِحَ Sevindi

فَرَّحُوا	فَرَّحَا	فَرَّحَ
فَرَّحْنَ	فَرَّحَتَا	فَرَّحَتْ
فَرَّحْتُمْ	فَرَّحْتُمَا	فَرَّحْتَ
فَرَّحْتُنَّ	فَرَّحْتُمَا	فَرَّحْتِ
فَرَّحْنَا		فَرَّحْتُ

يَسَّرُوا	يَسَّرَا	يَسَّرَ
يَسَّرْنَ	يَسَّرَتَا	يَسَّرَتْ
يَسَّرْتُمْ	يَسَّرْتُمَا	يَسَّرْتَ
يَسَّرْتُنَّ	يَسَّرْتُمَا	يَسَّرْتِ
يَسَّرْنَا		يَسَّرْتُ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يُبَشِّرُونَ Müjdeliyorlar يُبَشِّرْنَ	يُبَشِّرَانِ İkisi müjdeliyor تُبَشِّرَانِ	يُبَشِّرُ Müjdeliyor تُبَشِّرُ
تُبَشِّرُونَ Müjdeliyorsunuz تُبَشِّرْنَ	تُبَشِّرَانِ İkiniz müjdeliyorsunuz تُبَشِّرَانِ	تُبَشِّرُ Müjdeliyorsun تُبَشِّرِينَ
نُبَشِّرُ Müjdeliyoruz		أُبَشِّرُ Müjdeliyorum

TEF'İL BABI MUZARİ ÇEKİMİ

Tef'il babına aktarılan fiillerin muzarisi, salim fiil gibi çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يُفَرِّحُونَ	يُفَرِّحَانِ	يُفَرِّحُ
يُفَرِّحْنَ	تُفَرِّحَانِ	تُفَرِّحُ
تُفَرِّحُونَ	تُفَرِّحَانِ	تُفَرِّحُ
تُفَرِّحْنَ	تُفَرِّحَانِ	تُفَرِّحِينَ
نُفَرِّحُ		أُفَرِّحُ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يُيَسِّرُونَ	يُيَسِّرَانِ	يُيَسِّرُ
يُيَسِّرْنَ	تُيَسِّرَانِ	تُيَسِّرُ
تُيَسِّرُونَ	تُيَسِّرَانِ	تُيَسِّرُ
تُيَسِّرْنَ	تُيَسِّرَانِ	تُيَسِّرِينَ
نُيَسِّرُ		أُيَسِّرُ

TEF'İL BABI EMİR ÇEKİMİ

Tef'il babına aktarılan fiillerin emri, salim fiil gibi çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	بَشَّرَ - يُبَشِّرُ	
لِيُبَشِّرُوا Onlar müjdelesinler	لِيُبَشِّرَا İkisi müjdelesin	لِيُبَشِّرْ Müjdelesin	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
لِيُبَشِّرْنَ	لِتُبَشِّرَا	لِتُبَشِّرْ	3.KİŞİ MÜENNES	

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	بَشَّرَ - يُبَشِّرُ	
بَشِّرُوا Siz müjdeleyin	بَشِّرَا İkiniz müjdeleyin	بَشِّرْ Müjdele	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
بَشِّرْنَ	بَشِّرَا	بَشِّرِي	2.KİŞİ MÜENNES	

3-MUFAALE BABI

Sülasi (üç harfli) mazi fiilin ilk harfinden sonra bir elif ekleyerek elde edilen dört harfli fiillerdir. Kalıp ve örnek fiilleri inceleyiniz.

EMİR	MASTAR	MUZARİ	MAZİ	MUFAALE
فَاعِلْ	مُفَاعَلَةٌ	يُفَاعِلُ	فَاعَلَ	KALIP (BAB)
شَاهِدْ	مُشَاهَدَةٌ	يُشَاهِدُ	شَاهَدَ	İzledi
نَاقِشْ	مُنَاقَشَةٌ	يُنَاقِشُ	نَاقَشَ	Tartıştı

MUFAALE BABI MAZİ ÇEKİMİ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
شَاهَدُوا İzlediler	شَاهَدَا İkisi izledi	شَاهَدَ İzledi	3.KİŞİ MÜZEKKER
شَاهَدْنَ	شَاهَدَتَا	شَاهَدَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
شَاهَدْتُمْ İzlediniz	شَاهَدْتُمَا İkiniz İzlediniz	شَاهَدْتَ İzledin	2.KİŞİ MÜZEKKER
شَاهَدْتُنَّ	شَاهَدْتُمَا	شَاهَدْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
شَاهَدْنَا İzledik		شَاهَدْتُ İzledim	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

Mufaale babına aktarılan fiillerin mazisi salim fiil gibi çekimlenir. Mufaale babına aktarılan fiiller işteşlik kazanır.

MUFAALE BABI	SÜLASİ
قَاتَلَ	قَتَلَ
Savaştı	Öldürdü

نَاظَرُوا	نَاظَرَا	نَاظَرَ
نَاظَرْنَ	نَاظَرَتَا	نَاظَرَتْ
نَاظَرْتُمْ	نَاظَرْتُمَا	نَاظَرْتَ
نَاظَرْتُنَّ	نَاظَرْتُمَا	نَاظَرْتِ
نَاظَرْنَا		نَاظَرْتُ

نَاقَشُوا	نَاقَشَا	نَاقَشَ
نَاقَشْنَ	نَاقَشَتَا	نَاقَشَتْ
نَاقَشْتُمْ	نَاقَشْتُمَا	نَاقَشْتَ
نَاقَشْتُنَّ	نَاقَشْتُمَا	نَاقَشْتِ
نَاقَشْنَا		نَاقَشْتُ

MUFAALE BABI MUZARİ ÇEKİMİ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يُشَاهِدُونَ İzliyorlar يُشَاهِدْنَ	يُشَاهِدَانِ İkisi izliyor تُشَاهِدَانِ	يُشَاهِدُ İzliyor تُشَاهِدُ
تُشَاهِدُونَ İzliyorsunuz تُشَاهِدْنَ	تُشَاهِدَانِ İkiniz izliyorsunuz تُشَاهِدَانِ	تُشَاهِدُ İzliyorsun تُشَاهِدِينَ
نُشَاهِدُ İzliyoruz		أُشَاهِدُ İzliyorum

Mufaale babına aktarılan fiillerin muzarisi, salim fiil gibi çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يُنَاظِرُونَ	يُنَاظِرَانِ	يُنَاظِرُ
يُنَاظِرْنَ	تُنَاظِرَانِ	تُنَاظِرُ
تُنَاظِرُونَ	تُنَاظِرَانِ	تُنَاظِرُ
تُنَاظِرْنَ	تُنَاظِرَانِ	تُنَاظِرِينَ
نُنَاظِرُ		أُنَاظِرُ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يُنَاقِشُونَ	يُنَاقِشَانِ	يُنَاقِشُ
يُنَاقِشْنَ	تُنَاقِشَانِ	تُنَاقِشُ
تُنَاقِشُونَ	تُنَاقِشَانِ	تُنَاقِشُ
تُنَاقِشْنَ	تُنَاقِشَانِ	تُنَاقِشِينَ
نُنَاقِشُ		أُنَاقِشُ

MUFAALE BABI EMİR ÇEKİMİ

Mufaale babına aktarılan fiillerin emri, salim fiil gibi çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	شَاهَدَ - يُشَاهِدُ	
لِيُشَاهِدُوا	لِيُشَاهِدَا	لِيُشَاهِدْ	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
Onlar izlesinler	İkisi izlesin	İzlesin		
لِيُشَاهِدْنَ	لِتُشَاهِدَا	لِتُشَاهِدْ	3.KİŞİ MÜENNES	

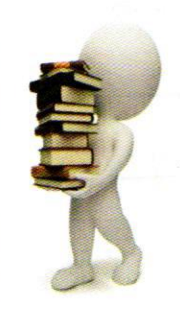
ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	شَاهَدَ - يُشَاهِدُ	
شَاهِدُوا	شَاهِدَا	شَاهِدْ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz izleyin	İkiniz izleyin	İzle		
شَاهِدْنَ	شَاهِدَا	شَاهِدِي	2.KİŞİ MÜENNES	

4-TEFA'UL BABI

Sülasi (üç harfli) mazi fiilin başına te harfi ve ortanca harfin aynısından bir harf ekleyerek elde edilen beş harfli fiillerdir. Kalıp ve örnek fiilleri inceleyiniz.

EMİR	MASTAR	MUZARİ	MAZİ	TEFA'UL BABI
تَفَعَّلْ	تَفَعُّلًا	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ	KALIP (BAB)
تَعَلَّمْ	تَعَلُّمًا	يَتَعَلَّمُ	تَعَلَّمَ	Öğrendi
تَكَلَّمْ	تَكَلُّمًا	يَتَكَلَّمُ	تَكَلَّمَ	Konuştu

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
تَعَلَّمُوا Öğrendiler	تَعَلَّمَا İkisi öğrendi	تَعَلَّمَ Öğrendi	3.KİŞİ MÜZEKKER
تَعَلَّمْنَ	تَعَلَّمَتَا	تَعَلَّمَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
تَعَلَّمْتُمْ Öğrendiniz	تَعَلَّمْتُمَا İkiniz öğrendiniz	تَعَلَّمْتَ Öğrendin	2.KİŞİ MÜZEKKER
تَعَلَّمْتُنَّ	تَعَلَّمْتُمَا	تَعَلَّمْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
تَعَلَّمْنَا Öğrendik		تَعَلَّمْتُ Öğrendim	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

TEFA'UL BABI MAZİ ÇEKİMİ

Tefa'ul babına aktarılan fiillerin mazisi salim fiil gibi çekimlenir.

Mezit fiiller bazen sülasi fiille aynı anlama gelsede genellikle yeni anlamlar kazanır.

TEFA'UL BABI	SÜLASİ
تَعَلَّمَ Öğrendi	عَلِمَ Bildi

تَجَسَّسُوا	تَجَسَّسَا	تَجَسَّسَ
تَجَسَّسْنَ	تَجَسَّسَتَا	تَجَسَّسَتْ
تَجَسَّسْتُمْ	تَجَسَّسْتُمَا	تَجَسَّسْتَ
تَجَسَّسْتُنَّ	تَجَسَّسْتُمَا	تَجَسَّسْتِ
تَجَسَّسْنَا		تَجَسَّسْتُ

تَكَلَّمُوا	تَكَلَّمَا	تَكَلَّمَ
تَكَلَّمْنَ	تَكَلَّمَتَا	تَكَلَّمَتْ
تَكَلَّمْتُمْ	تَكَلَّمْتُمَا	تَكَلَّمْتَ
تَكَلَّمْتُنَّ	تَكَلَّمْتُمَا	تَكَلَّمْتِ
تَكَلَّمْنَا		تَكَلَّمْتُ

TEFA'UL BABI MUZARİ ÇEKİMİ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يَتَكَلَّمُونَ Konuşuyorlar يَتَكَلَّمْنَ	يَتَكَلَّمَانِ İkisi konuşuyor تَتَكَلَّمَانِ	يَتَكَلَّمُ Konuşuyor تَتَكَلَّمُ
تَتَكَلَّمُونَ Konuşuyorsunuz تَتَكَلَّمْنَ	تَتَكَلَّمَانِ İkiniz konuşuyorsunuz تَتَكَلَّمَانِ	تَتَكَلَّمُ Konuşuyorsun تَتَكَلَّمِينَ
نَتَكَلَّمُ Konuşuyoruz		أَتَكَلَّمُ Konuşuyorum

Tefa'ul babına aktarılan fiillerin muzarisi, salim fiil gibi çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يَتَكَبَّرُونَ	يَتَكَبَّرَانِ	يَتَكَبَّرُ
يَتَكَبَّرْنَ	تَتَكَبَّرَانِ	تَتَكَبَّرُ
تَتَكَبَّرُونَ	تَتَكَبَّرَانِ	تَتَكَبَّرُ
تَتَكَبَّرْنَ	تَتَكَبَّرَانِ	تَتَكَبَّرِينَ
نَتَكَبَّرُ		أَتَكَبَّرُ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يَتَعَلَّمُونَ	يَتَعَلَّمَانِ	يَتَعَلَّمُ
يَتَعَلَّمْنَ	تَتَعَلَّمَانِ	تَتَعَلَّمُ
تَتَعَلَّمُونَ	تَتَعَلَّمَانِ	تَتَعَلَّمُ
تَتَعَلَّمْنَ	تَتَعَلَّمَانِ	تَتَعَلَّمِينَ
نَتَعَلَّمُ		أَتَعَلَّمُ

TEFA'UL BABI EMİR ÇEKİMİ

Tefa'ul babına aktarılan fiillerin emri, salim fiil gibi çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	تكلم _ يتكلم	
لِيَتَكَلَّمُوا	لِيَتَكَلَّمَا	لِيَتَكَلَّمْ	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
Onlar konuşsunlar	İkisi konuşsun	Konuşsun		
لِيَتَكَلَّمْنَ	لِتَتَكَلَّمَا	لِتَتَكَلَّمْ	3.KİŞİ MÜENNES	

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	تعلم _ يتعلم	
تَعَلَّمُوا	تَعَلَّمَا	تَعَلَّمْ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
Siz öğrenin	İkiniz öğrenin	Öğren		
تَعَلَّمْنَ	تَعَلَّمَا	تَعَلَّمِي	2.KİŞİ MÜENNES	

5-TEFÂUL BABI

Sülasi (üç harfli) mazi fiilin başına te harfi ve ilk harften sonra bir elif harfi ekleyerek elde edilen beş harfli fiillerdir. Kalıp ve örnek fiilleri inceleyiniz.

EMİR	MASTAR	MUZARİ	MAZİ	TEFÂUL BABI
تَفَاعَلْ	تَفَاعُلًا	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلَ	KALIP (BAB)
تَعَاوَنْ	تَعَاوُنًا	يَتَعَاوَنُ	تَعَاوَنَ	Yardımlaştı
تَسَابَقْ	تَسَابُقًا	يَتَسَابَقُ	تَسَابَقَ	Yarıştı

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
تَعَاوَنُوا Yardımlaştılar	تَعَاوَنَا İkisi yardımlaştı	تَعَاوَنَ Yardımlaştı	3.KİŞİ MÜZEKKER
تَعَاوَنْنَ	تَعَاوَنَتَا	تَعَاوَنَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
تَعَاوَنْتُمْ Yardımlaştınız	تَعَاوَنْتُمَا İkiniz yardımlaştınız	تَعَاوَنْتَ Yardımlaştın	2.KİŞİ MÜZEKKER
تَعَاوَنْتُنَّ	تَعَاوَنْتُمَا	تَعَاوَنْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
تَعَاوَنَّا Yardımlaştık		تَعَاوَنْتُ Yardımlaştım	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

TEFÂUL BABI MAZİ ÇEKİMİ

Tefâul babına aktarılan fiillerin mazisi salim fiil gibi çekimlenir. **Tefâul babına aktarılan fiiller işteşlik kazanır.**

TEFÂUL BABI	SÜLASİ
تَعَارَفَ Tanıştı	عَرَفَ Bildi

تَسَابَقُوا	تَسَابَقَا	تَسَابَقَ
تَسَابَقْنَ	تَسَابَقَتَا	تَسَابَقَتْ
تَسَابَقْتُمْ	تَسَابَقْتُمَا	تَسَابَقْتَ
تَسَابَقْتُنَّ	تَسَابَقْتُمَا	تَسَابَقْتِ
تَسَابَقْنَا		تَسَابَقْتُ

تَعَارَفُوا	تَعَارَفَا	تَعَارَفَ
تَعَارَفْنَ	تَعَارَفَتَا	تَعَارَفَتْ
تَعَارَفْتُمْ	تَعَارَفْتُمَا	تَعَارَفْتَ
تَعَارَفْتُنَّ	تَعَارَفْتُمَا	تَعَارَفْتِ
تَعَارَفْنَا		تَعَارَفْتُ

TEFÂUL BABI MUZARİ ÇEKİMİ

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL
يَتَعَاوَنُونَ Yardımlaşıyorlar يَتَعَاوَنَّ	يَتَعَاوَنَانِ İkisi yardımlaşıyor تَتَعَاوَنَانِ	يَتَعَاوَنُ Yardımlaşıyor تَتَعَاوَنُ
تَتَعَاوَنُونَ Yardımlaşıyorsunuz تَتَعَاوَنَّ	تَتَعَاوَنَانِ İkiniz yardımlaşıyorsunuz تَتَعَاوَنَانِ	تَتَعَاوَنُ Yardımlaşıyorsun تَتَعَاوَنِينَ
نَتَعَاوَنُ Yardımlaşıyoruz		أَتَعَاوَنُ Yardımlaşıyorum

Tefâul babına aktarılan fiillerin muzarisi, salim fiil gibi çekimlenir.

TEFÂUL BABI EMİR ÇEKİMİ

Tefâul babına aktarılan fiillerin emri, salim fiil gibi çekimlenir.

		ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	تعاون - يتعاون
EMR-İ ĞAİB	3.KİŞİ MÜZEKKER	لِيَتَعَارَفُوا	لِيَتَعَارَفَا	لِيَتَعَارَفْ	
		Onlar tanışsınlar	İkisi tanışsın	Tanışsın	
	3.KİŞİ MÜENNES	لِيَتَعَارَفْنَ	لِتَتَعَارَفَا	لِتَتَعَارَفْ	

		ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	تعاون - يتعاون
EMR-İ HAZIR	2.KİŞİ MÜZEKKER	تَعَارَفُوا	تَعَارَفَا	تَعَارَفْ	
		Siz tanışın	İkiniz tanışın	Tanış	
	2.KİŞİ MÜENNES	تَعَارَفْنَ	تَعَارَفَا	تَعَارَفِي	

6-İF'TİAL BABI

Sülasi (üç harfli) mazi fiilin başına elif harfi ve 1. ve 2. Harfin arasına bir te harfi ekleyerek elde edilen beş harfli fiillerdir. Kalıp ve örnek fiilleri inceleyiniz.

EMİR	MASTAR	MUZARİ	MAZİ	İF'TİAL BABI
اِفْتَعِلْ	اِفْتِعَالٌ	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ	KALIP (BAB)
اِشْتَرِكْ	اِشْتِرَاكٌ	يَشْتَرِكُ	اِشْتَرَكَ	Katıldı
اِجْتَمِعْ	اِجْتِمَاعٌ	يَجْتَمِعُ	اِجْتَمَعَ	Toplandı

İf'tial babına aktarılan fiiller dönüşlülük kazanır.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	MAZİ FİİL
اِشْتَرَكُوا Katıldılar	اِشْتَرَكَا İkisi katıldı	اِشْتَرَكَ Katıldı	3.KİŞİ MÜZEKKER
اِشْتَرَكْنَ	اِشْتَرَكَتَا	اِشْتَرَكَتْ	3.KİŞİ MÜENNES
اِشْتَرَكْتُمْ Katıldınız	اِشْتَرَكْتُمَا İkiniz katıldınız	اِشْتَرَكْتَ Katıldın	2.KİŞİ MÜZEKKER
اِشْتَرَكْتُنَّ	اِشْتَرَكْتُمَا	اِشْتَرَكْتِ	2.KİŞİ MÜENNES
اِشْتَرَكْنَا Katıldık		اِشْتَرَكْتُ Katıldım	1.KİŞİ MÜZEKKER MÜENNES ORTAK

İF'TİAL BABI MAZİ ÇEKİMİ

İf'tial babına aktarılan fiillerin mazisi salim fiil gibi çekimlenir.

İF'TİAL BABI	SÜLASİ
اِجْتَمَعَ Toplandı	جَمَعَ Topladı

İF'TİAL BABI MUZARİ ÇEKİMİ

يَشْتَرِكُونَ	يَشْتَرِكَانِ	يَشْتَرِكُ
يَشْتَرِكْنَ	تَشْتَرِكَانِ	تَشْتَرِكُ
تَشْتَرِكُونَ	تَشْتَرِكَانِ	تَشْتَرِكُ
تَشْتَرِكْنَ	تَشْتَرِكَانِ	تَشْتَرِكِينَ
نَشْتَرِكُ		أَشْتَرِكُ

İF'TİAL BABI EMİR ÇEKİMİ

İf'tial babına aktarılan fiillerin emri, salim fiil gibi çekimlenir.

		ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	إشترك - يشترك
EMR-İ ĞAİB	3.KİŞİ MÜZEKKER	لِيَشْتَرِكُوا	لِيَشْتَرِكَا	لِيَشْتَرِكْ	
		Onlar katılsınlar	İkisi Katılsın	Katılsın	
	3.KİŞİ MÜENNES	لِيَشْتَرِكْنَ	لِتَشْتَرِكَا	لِتَشْتَرِكْ	

		ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	إشترك - يشترك
EMR-İ HAZIR	2.KİŞİ MÜZEKKER	اِشْتَرِكُوا	اِشْتَرِكَا	اِشْتَرِكْ	
		Siz katılın	İkiniz katılın	Katıl	
	2.KİŞİ MÜENNES	اِشْتَرِكْنَ	اِشْتَرِكَا	اِشْتَرِكِي	

7-İN'FİAL BABI

Sülasi (üç harfli) mazi fiilin başına elif ve nun harfi ekleyerek elde edilen beş harfli fiillerdir. Kalıp ve örnek fiilleri inceleyiniz.

EMİR	MASTAR	MUZARİ	MAZİ	İN'FİAL BABI
اِنْفَعِلْ	اِنْفِعَالٌ	يَنْفَعِلُ	اِنْفَعَلَ	KALIP (BAB)
اِنْكَسِرْ	اِنْكِسَارٌ	يَنْكَسِرُ	اِنْكَسَرَ	Katıldı
اِنْقَطِعْ	اِنْقِطَاعٌ	يَنْقَطِعُ	اِنْقَطَعَ	Toplandı

İn'fial babına aktarılan fiiller dönüşlülük kazanır.

İN'FİAL BABI MAZİ ÇEKİMİ

اِنْكَسَرَ	اِنْكَسَرَا	اِنْكَسَرُوا
اِنْكَسَرَتْ	اِنْكَسَرَتَا	اِنْكَسَرْنَ
اِنْكَسَرْتَ	اِنْكَسَرْتُمَا	اِنْكَسَرْتُمْ
اِنْكَسَرْتِ	اِنْكَسَرْتُمَا	اِنْكَسَرْتُنَّ
اِنْكَسَرْتُ	اِنْكَسَرْنَا	

İn'fial babına aktarılan fiillerin mazisi salim fiil gibi çekimlenir.

İN'FİAL BABI	SÜLASİ
اِنْقَطَعَ	قَطَعَ
Kesildi	Kesti

İN'FİAL BABI MUZARİ ÇEKİMİ

يَنْكَسِرُ	يَنْكَسِرَانِ	يَنْكَسِرُونَ
تَنْكَسِرُ	تَنْكَسِرَانِ	يَنْكَسِرْنَ
تَنْكَسِرُ	تَنْكَسِرَانِ	تَنْكَسِرُونَ
تَنْكَسِرِينَ	تَنْكَسِرَانِ	تَنْكَسِرْنَ
أَنْكَسِرُ	نَنْكَسِرُ	

İn'fial babına aktarılan fiillerin muzarisi salim fiil gibi çekimlenir.

İN'FİAL BABI EMİR ÇEKİMİ

İn'fial babına aktarılan fiillerin emri, salim fiil gibi çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	اِجْتَمَعَ - يَجْتَمِعُ	
لِيَجْتَمِعُوا	لِيَجْتَمِعَا	لِيَجْتَمِعْ	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
لِيَجْتَمِعْنَ	لِتَجْتَمِعَا	لِتَجْتَمِعْ	3.KİŞİ MÜENNES	EMR-İ ĞAİB

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL		
اِجْتَمِعُوا	اِجْتَمِعَا	اِجْتَمِعْ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
اِجْتَمِعْنَ	اِجْتَمِعَا	اِجْتَمِعِي	2.KİŞİ MÜENNES	EMR-İ HAZIR

8-İSTİF'AL BABI

Sülasi (üç harfli) mazi fiilin başına elif, sin ve te harfi ekleyerek elde edilen altı harfli fiillerdir. Kalıp ve örnek fiilleri inceleyiniz.

EMİR	MASTAR	MUZARİ	MAZİ	İSTİF'AL BABI
اِسْتَفْعِلْ	اِسْتِفْعَالٌ	يَسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعَلَ	KALIP (BAB)
اِسْتَقْبِلْ	اِسْتِقْبَالٌ	يَسْتَقْبِلُ	اِسْتَقْبَلَ	Karşıladı
اِسْتَغْفِرْ	اِسْتِغْفَارٌ	يَسْتَغْفِرُ	اِسْتَغْفَرَ	Bağışlanma diledi

İSTİF'AL BABI MAZİ ÇEKİMİ

İstif'al babına aktarılan fiillerin mazisi salim fiil gibi çekimlenir.

İSTİF'AL BABI	SÜLASİ
اِسْتَغْفَرَ	غَفَرَ
Bağışlanma diledi	Bağışladı

اِسْتَغْفَرُوا	اِسْتَغْفَرَا	اِسْتَغْفَرَ
اِسْتَغْفَرْنَ	اِسْتَغْفَرَتَا	اِسْتَغْفَرَتْ
اِسْتَغْفَرْتُمْ	اِسْتَغْفَرْتُمَا	اِسْتَغْفَرْتَ
اِسْتَغْفَرْتُنَّ	اِسْتَغْفَرْتُمَا	اِسْتَغْفَرْتِ
اِسْتَغْفَرْنَا		اِسْتَغْفَرْتُ

İSTİF'AL BABI MUZARİ ÇEKİMİ

يَسْتَغْفِرُونَ	يَسْتَغْفِرَانِ	يَسْتَغْفِرُ
يَسْتَغْفِرْنَ	تَسْتَغْفِرَانِ	تَسْتَغْفِرُ
تَسْتَغْفِرُونَ	تَسْتَغْفِرَانِ	تَسْتَغْفِرُ
تَسْتَغْفِرْنَ	تَسْتَغْفِرَانِ	تَسْتَغْفِرِينَ
نَسْتَغْفِرُ		أَسْتَغْفِرُ

İstif'al babına aktarılan fiillerin muzarisi salim fiil gibi çekimlenir.

İSTİF'AL BABI EMİR ÇEKİMİ

İstif'al babına aktarılan fiillerin emri, salim fiil gibi çekimlenir.

ÇOĞUL	İKİL	TEKİL	اِسْتَقْبَلَ - يَسْتَقْبِلُ	
لِيَسْتَقْبِلُوا	لِيَسْتَقْبِلَا	لِيَسْتَقْبِلْ	3.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ ĞAİB
لِيَسْتَقْبِلْنَ	لِتَسْتَقْبِلَا	لِتَسْتَقْبِلْ	3.KİŞİ MÜENNES	EMR-İ ĞAİB
اِسْتَقْبِلُوا	اِسْتَقْبِلَا	اِسْتَقْبِلْ	2.KİŞİ MÜZEKKER	EMR-İ HAZIR
اِسْتَقْبِلْنَ	اِسْتَقْبِلَا	اِسْتَقْبِلِي	2.KİŞİ MÜENNES	EMR-İ HAZIR

SIRA SİZDE

Ayetlerde geçen mezit fiiller ve bu fiillerden türeyen isimleri inceleyiniz.

"İnsana bilmediklerini öğretti" Alak:5	عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ	1
"(İblis) direndi, kibirlendi ve kafirlerden oldu" Bakara:34	أَبَى وَاسْتَكْبَرَ وَ كَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ	2
"Size ne oluyor da Allah yolunda zayıf bırakılan erkek, kadın ve çocuklar için savaşmıyorsunuz" Nisa:75	وَ مَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللهِ وَ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ	3

ÇÖZÜM

1.ayette عَلَّمَ mazi fiili tef'il babından,

2. ayette اسْتَكْبَرَ mazi fiili istif'al babından.

3. ayette تُقَاتِلُونَ muzari fiili mufaale babından, الْمُسْتَضْعَفِينَ

İstif'al babından türemiş bir isimdir.

ÜNİTE SONU DEĞERLENDİRME - 14

SORU-1: Aşağıdaki fiillerin hangisi if'al babından bir fiildir?

A- شَاهَدَ B- أَكْرَمَ C- أَخَذَ D- اِسْتَكْبَرَ E- اِنْقَلَبَ

SORU-2: Aşağıdaki cümlelerin hangisinde mufaale babından bir fiil vardır?

A- فَرَّحَ الْأَبُ وَلَدَهُ

B- أَسْتَغْفِرُ اللهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ

C- زُرْتُ الْأَمَاكِنَ التَّارِخِيَّةَ

D- قَاتَلَ الْجُنْدِيُّ فِي سَبِيلِ اللهِ

E- مَدَّتِ الْبِنْتُ يَدَهَا

SORU-3: أَنَا .... الْحَجَرَ مِثْلَ الْكُرَةِ Boşluğa mezit fiil getiriniz?

A- يَزِنُ B- يَدُقُّ C- أَمُرُّ D- أَرْسَلْتُ E- وَصَلْتَ

SORU-4: Hangisinde if'tial babından bir fiilinin mazi- muzari ve mastarı sağdan sola sırasıyla verilmiştir?

A- وَقَي ـ يَقِي ـ اِجْتِمَاعٌ

B- يَقِي ـ يَجْتَمِعُ ـ جِدْ

C- يَجْتَمِعُ ـ يُهَرْوِلُ ـ اِحْمِ

D- اِجْتَمَعَ ـ يَجْتَمِعُ ـ وَسْوَسَةٌ

E- اِجْتَمَعَ ـ يَجْتَمِعُ ـ اِجْتِمَاعٌ

SORU-5:

(طَوَى ، نَذَّلَ ، يَزِيدُ ، نَاقَشَ ، يَقِي ، اِنْكَسَرَ ، لِ ، أَرْسَلَ ، قَلَّ ، تَكَلَّمَ)

Verilen fiiller içinde kaç tane rubai mücerred fiil vardır?

A- 1 B- 2 C- 3 D- 4 E- 5

ÜNİTE DEĞERLENDİRME-14 ÇÖZÜMLÜ CEVAP ANAHTARI

1	B	2	D	3	D	4	E	5	E

CEVAP-1: Doğru cevap **B** seçeneğinde verilen أَكْرَمَ fiili if'al babındandır.

CEVAP-2: **D** seçeneğinde mufaale babından bir fiil vardır. B' de istif'al, A'da tef'il babından, C seçeneğinde ecvef ve E'seçeneğinde muzaaf fiil vardır.

CEVAP-3: Cümle içinde verilen boşluğa mezit fiil olan أَرْسَلْتُ getirilmelidir. Diğer seçeneklerde mücerred fiil verilmiştir.
Doğru cevap **D** seçeneğindir.

CEVAP-4: İf'tial babından bir fiilin sağdan sola mazi-muzari ve mastar dizilişi doğru olarak اِجْتَمَعَ - يَجْتَمِعُ - اِجْتِمَاعٌ **E** seçeneğinde verilmiştir.

CEVAP-5: (نَذَّلَ ، نَاقَشَ ، اِنْكَسَرَ ، أَرْسَلَ ، تَكَلَّمَ) Fiilleri mezit fiil olduğuna göre doğru cevap **E** seçeneğinde verilmiştir.

NOTLAR

NOTLAR

Bu kitap, özelde İmam Hatip Liseleri, genelde Arapça okutan tüm Fen ve Anadolu ve Sosyal Bilimler Liselerinde okuyan öğrencilerimizin ders kitaplarında işlenen dilbilgisi konularını kendi kendilerin öğrenebilmeleri için hazırlanmıştır. Bu amaçla ders kitabında işlenen dilbilgisi konuları düzeye uygun, akıcı ve anlaşılır bir üslupla anlatılmış, konunun sonunda anlama sorularına yer verilerek öğrencilerimizin öğrendiklerini test etmeleri ve kitaptan azami faydalanmaları hedeflenmiştir.

Akşemsettin Mah. Kınalızade Sk. No:15/A Fatih - İST.
Tel:0212 531 69 95 - 0212 531 69 96
mektepyayinlari@hotmail.com
www.mektepyayinlari.com.tr

